ROMÂNIA
și țările din Asia de sud-est

Cornel Pacoste
adjunct al ministrului afacerilor externe

În cadrul profundelor prefaceri revoluționare — economice, sociale și politice — pe plan național și internațional, pe care le cunoaște omenirea contemporană, un caracter specific îl au evoluțiile înregistrate în unele țări sud-est asiatice. Analiza de față se referă, cu deosebire, la mutațiile intervenite pe plan intern și extern în Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore și Tailanda. România — țară socialistă, în curs de dezvoltare — a acționat cu consecvență pentru dezvoltarea relațiilor multilaterale cu aceste state.

Situate la răscrucea unor importante drumuri comerciale, de interes mondial, ocupînd o suprafață de 5 milioane kmp și avînd o populație de peste 300 milioane locuitori, posesoare ale unor considerabile resurse naturale, Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore și Tailanda, aflate în Asia de sud-est, au cunoscut, de-a lungul istoriei lor, vicisitudinile asupririi coloniale, au făcut obiectul unor interese din afară — economice, politice, strategice. Și, este un fapt de necontestat că bogățiile lor naturale au fost jefuite de către colonialiștii străini care nu au fost interesați în dezvoltarea economiilor naționale ale acestor țări. Împotriva acestei stări de lucruri, popoarele sud-est asiatice au dus, însă, o luptă continuă pentru înlăturarea exploatării străine, reușind să-și dobîndească independența — în general, după al doilea război mondial : la 17 august 1945 — Indonezia, la 4 iulie 1946 — Filipine, la 31 august 1957 — Malayezia, iar în 1965, la 9 august — Singapore.

În fața statelor respective s-au pus probleme deosebite, legate de lichidarea subdezvoltării și realizarea progresului economic, ca o garanție a consolidării independenței naționale. Aceasta se impunea cu atît mai mult cu cît moștenirea colonială situa aceste state — potrivit indicatorului privind venitul național pe locuitor — în grupul țărilor slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare. (În prezent, venitul național pe locuitor variază de la 120 dolari S.U.A., în Indonezia, la 146 și 230 dolari — în Filipine și Tailanda și circa 400 dolari în Malayezia).

Evoluții noi în zonă

Aceste țări sînt angajate, în prezent, într-un amplu proces de dezvoltare economică. S-au întocmit, în acest scop, planuri de creștere economică pe perioade de patru sau cinci ani. În Malayezia, ritmul anual de creștere a fost stabilit la 4—5 la sută, în Tailanda și Filipine — 6—7 la sută, în Indonezia — 7,5 la sută, iar în Singapore — 11 la sută.

Politica economică a acestor state acordă, din ce în ce mai mult, un rol determinant mobilizării eforturilor proprii și a resurselor naționale, exploatării marilor bogății de care dispun : cauciuc natural, petrol, cositor, bauxită, minereu de fier, fibre textile, lemn etc.

Paralel cu măsurile luate pe linia industrializării, un accent deosebit — în contextul unei strategii specifice a dezvoltării — este pus pe modernizarea agriculturii, această ramură economică tradițională fiind menită să facă față, cît mai eficient, exigențelor sociale din aceste țări și, totodată, să sprijine procesul de creare a unei industrii proprii. Sectorul agricol și industria extractivă contribuie între 35 la sută și 54 la sută la crearea produsului social total și ocupă între 50 la sută și 78 la sută din forța de muncă. Produsele agricole reprezintă între 35 la sută și 71 la sută din exportul acestor țări.

Imperativul consolidării independenței politice, prin afirmarea unor căi specifice de dezvoltare economică de sine stătătoare, își găsește expresia și în promovarea unor noi forme de colaborare cu străinătatea. În acest sens, au fost create societăți mixte, se realizează importante obiective economice în colaborare cu diferite țări din Europa, Asia și alte regiuni. Preocuparea esențială este ca investițiile de capital străin și, în general, acțiunile de cooperare economică să servească, cu precădere, interesele dezvoltării economice naționale. De pildă, guvernul malayezian condiționează acceptarea investițiilor străine de înființarea de societăți mixte cu participarea unor oameni de afaceri autohtoni — „BUMIPUTRA" (fii ai pămîntului), cărora guvernul le acordă credite și alte facilități. Companiile străine care se ocupă de operațiunile de explorare și exploatare a petrolului trebuie nu numai să angajeze malayezieni, ci și să formeze personal de specialitate local, la toate nivelurile, iar profiturile realizate trebuie să fie reinvestite în Malayezia, în beneficiul malayezienilor. În același sens, în ultimii doi ani, guvernul indonezian a luat măsuri în vederea „indonezierii" tuturor întreprinderilor din țară, între care un rol important îl are echilibrarea participării la investițiile străine de capital, astfel încît partenerii indonezieni să dețină o proporție de 51 la sută din capitalul întreprinderilor mixte. În iunie 1976, guvernul indonezian a stabilit ca toate companiile comerciale străine care operează în țară să transfere, pînă la 1 ianuarie 1978, toate activitățile către firme comerciale autohtone. La rîndul său, guvernul filipinez încurajează investițiile străine, în special în domeniile industriale ale căror produse sînt destinate exportului, oferind diferite facilități. Filipinele solicită, însă, o participare autohtonă de 60—70 la sută. De asemenea, guvernul singaporez manifestă interes pentru cooperarea economică cu alte state, îndeosebi în sectoarele industriale de vîrf, care presupun o înaltă tehnologie.

În ansamblu, toate aceste măsuri urmăresc o participare cît mai activă a țărilor sud-est asiatice amintite la circuitul economic internațional, consolidarea pozițiilor lor în economia mondială. Astfel, Indonezia se situează între primele zece țări exportatoare de petrol, Malayezia ocupă primul loc în lume la exporturile de cauciuc natural și ulei de palmier, Tailanda este al treilea producător și exportator de cositor, Filipinele produc și exportă importante cantități de zahăr, care o situează în rîndurile primilor zece producători pe plan mondial, iar Singapore ocupă locul al treilea în ceea ce privește capacitatea de rafinare a petrolului.

Valențe ale cooperării regionale

Eforturile pentru dezvoltarea economico-socială de sine stătătoare, pentru depășirea situației moștenite din perioada colonială, măsurile menite să ducă la consolidarea independenței economice, precum și o serie de similitudini în procesul lor de dezvoltare au favorizat forme specifice de apropiere și colaborare, pe plan regional, între aceste state.

În acest context, în 1967, Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore și Tailanda au creat Asociația Națiunilor Asiei de sud-est — ASEAN. Scopurile asociației vizează promovarea și accelerarea dezvoltării economice, progresul social al statelor din zonă, în vederea intensificării unei colaborări active pe probleme de interes comun.

În vederea intensificării cooperării economice și comerciale, o importanță deosebită o are „Declarația de înțelegere a ASEAN", semnată la reuniunea la nivel înalt de la Bali, din februarie 1976 (în spiritul hotărîrilor de la Bali, reuniunea de la Kuala Lumpur a miniștrilor din domeniul economic ai țărilor ASEAN — 8-9 martie 1976 — a precizat măsurile preliminare pe linia consolidării cooperării economice regionale. Astfel, s-a stabilit ca orezul — produs alimentar de bază — și petrolul brut — resursă energetică importantă — să reprezinte primele produse pentru care țările ASEAN își vor acorda aranjamente comerciale preferențiale, prioritare în aprovizionarea și cumpărarea în condițiile determinate de insuficiența sau surplusul acestor două produse).

Dimensiunea colaborării regionale economice a favorizat, deopotrivă, un proces de apropiere și colaborare pe plan politic, al cărui debut este sesizabil, din 1971, odată cu adoptarea, de către țările membre ASEAN, a Declarației de la Kuala Lumpur — publicată ca document al O.N.U. — în care s-a exprimat hotărîrea participanților de a depune eforturi pentru „recunoașterea și respectarea Asiei de sud-est ca zonă a păcii și neutralității, liberă de orice formă de amestec din partea puterilor externe". O semnificație aparte o are „Tratatul de prietenie și cooperare în Asia de sud-est", semnat la reuniunea la nivel înalt, de la Bali, din februarie 1976, a cărui valoare politică depășește cadrul strict regional, prin afirmarea, cu tărie, a unor principii și norme cu vocație universală, menite să guverneze relațiile dintre state. Este vorba de respectarea suveranității și integrității teritoriale, a egalității și neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui popor de a-și afirma ființa națională în mod liber și independent. Țările semnatare, convinse de imperativul cooperării, se angajează să nu participe, sub nici o formă, la acțiuni care să reprezinte o amenințare împotriva stabilității politice și economice, a suveranității și integrității teritoriale a celorlalte state semnatare.

Diplomația „deschiderii spre lume" și afirmarea noilor principii de relații

Pe măsura consolidării independenței politice, a obținerii unor rezultate pozitive în dezvoltarea economică și cooperarea regională, se constată, la aceste state din Asia de sud-est, dorința de a ieși din cadrul limitat al „relațiilor speciale" cu fostele metropole, de a stabili noi raporturi cu acestea și de a promova o colaborare, tot mai largă, și cu alte state din Asia, Europa, America Latină, Africa, pe bază de egalitate și avantaj reciproc, respectarea suveranității, integrității teritoriale și neintervenția în treburile interne. Astfel, președintele Indoneziei a subliniat necesitatea respectării principiilor coexistenței pașnice, a dezvoltării colaborării între state pe baza deplinei egalități. Președintele Filipinelor arăta că se alătură conducătorilor din întreaga lume, care se străduiesc — independent de credință, rasă și ideologie — să construiască noi structuri, noi concepții, să dea noi soluții, care să asigure binele fiecăruia în lumea de azi. Primul ministru al Malayeziei a precizat, la rîndul său, că țara sa se pronunță, pe plan internațional, în favoarea creării unui nou sistem, bazat pe pace, ordine și justiție, și că una din căile de realizare este promovarea unei politici de nealiniere. Orientări similare regăsim și în declarațiile personalităților din celelalte țări din Asia de sud-est.

În contextul promovării unui nou curs în relațiile internaționale, în direcția destinderii, colaborării și consolidării încrederii între state, a cîștigat tot mai mult teren, în concepția politică a statelor sud-est asiatice, ideea necesității de a se pune capăt existenței blocurilor militare, care, în condițiile internaționale actuale, au devenit anacronice, reprezentînd sechele ale perioadei războiului rece.

Mutațiile care se produc în spațiul sud-est asiatic s-au concretizat în cererea, exprimată în iulie 1975, de Filipine și Tailanda, de desființare a S.E.A.T.O. (Organizația Tratatului Asiei de sud-est), care, pe lîngă trupele străine staționate pe teritoriul național, a impus, de-a lungul anilor, partenerilor considerabile cheltuieli militare în dauna progresului și bunăstării popoarelor, menținînd focare de încordare în zonă. La 29 septembrie 1975, s-a întrunit, la New York, Consiliul ministerial al alianței, unde s-a decis, în unanimitate, că, „datorită schimbării circumstanțelor în regiune", S.E.A.T.O. trebuie să fie dizolvată. Această hotărîre constituie încă un semn al eșecului la care este condamnată politica de forță și dictat în relațiile dintre state, o victorie însemnată a tendințelor, tot mai puternice, de a înlocui vechile orientări printr-o politică nouă de promovare a destinderii și înțelegerii internaționale.

Concomitent cu declinul organismelor cu caracter de bloc militar are loc și un proces de revizuire a angajamentelor militare bi și multilaterale ale țărilor sud-est asiatice, motivele fiind aceleași: ostilitatea crescîndă a acestor țări față de prezența bazelor și trupelor străine pe teritoriul național, afirmarea tot mai puternică a factorului național. Astfel, la cererea guvernului de la Bangkok, S.U.A. au fost determinate să-și retragă efectivele staționate în Tailanda. Filipinele negociază, de asemenea, cu S.U.A. instituirea unui nou regim pentru bazele militare americane. În opinia autorităților din aceste țări, reducerea prezenței militare străine ar favoriza, în mod obiectiv, creșterea sentimentului de securitate al statelor sud-est asiatice și, implicit, crearea unui climat mai favorabil consolidării păcii în zonă.

Aceste mutații și tendințe politice reprezintă, în esență, încă o expresie a faptului că dialogul deschis, sincer, destinat să permită înțelegerea reciprocă a diferitelor puncte de vedere și depășirea eventualelor divergențe — și nu închistarea în blocuri militare rigide —, colaborarea reciproc avantajoasă — și nu recurgerea la politica de forță, la presiuni — sînt căile adecvate prin care popoarele pot realiza participarea, plenară și independentă, la viața internațională, în consens cu interesele lor legitime, de propășire națională, pace și securitate.

O expresie concretă a unei „noi deschideri" în politica externă a statelor sud-est asiatice amintite o constituie promovarea, pe baza principiilor de drept internațional, a unor relații, reciproc avantajoase, cu țările socialiste. În acest cadru se înscrie, ca un fapt semnificativ, stabilirea relațiilor diplomatice de către majoritatea acestor țări cu R. P. Chineză.

Un moment distinct, în peisajul asiatic, îl reprezintă adoptarea unei poziții realiste față de evenimentele din Indochina, din primăvara anului trecut. La a 8-a conferință ministerială din 1975, statele membre din ASEAN au salutat încetarea războiului și restabilirea păcii în Indochina, exprimîndu-și speranța că aceste evoluții vor deschide noi perspective pentru progres și stabilitate în Asia de sud-est. Ele au arătat că sînt gata „să intre în relații de armonie și prietenie cu fiecare națiune din Indochina" și să coopereze „în scopul comun al dezvoltării", fără ca diferențele de sistem social și politic să reprezinte obstacole în dezvoltarea unor relații constructive și reciproc avantajoase. Țările din această zonă au recunoscut noul regim din Cambodgia și au trecut la normalizarea raporturilor diplomatice cu statele din Indochina. Miniștrii de externe din cele cinci state membre ale ASEAN, reuniți la Manila în 1976, au apreciat că dezvoltarea relațiilor cu Vietnam, Cambodgia și Laos este esențială pentru pacea în sud-estul asiatic.

Exigențele noii ordini economice și contribuția țărilor sud-est asiatice

Una din preocupările majore în politica externă a Filipinelor, Indoneziei, Malayeziei, Singaporelui și Tailandei — țări în curs de dezvoltare, angajate într-un intens efort de propășire economică — o constituie edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, implicînd ca o condiție sine qua non desființarea vechilor relații economice și politice, bazate pe subordonarea țărilor în curs de dezvoltare de către statele capitaliste industrializate.

Dorința statelor din Asia de sud-est de a se instaura, pe plan mondial, o nouă ordine economică se materializează în eforturi și propuneri concrete în cadrul unor organisme și organizații internaționale. Astfel, în ianuarie 1976, a avut loc, la Djakarta, conferința la nivel ministerial a grupului regional asiatic, în vederea pregătirii conferinței de la Manila a „Grupului celor 77". În documentul final, adoptat de participanți, se subliniază necesitatea instaurării unei noi ordini econo-

mice internaționale. Participanții au evidențiat stringența creării condițiilor pentru înlăturarea decalajului economic între țările dezvoltate din punct de vedere industrial și statele în curs de dezvoltare. Ulterior, țările Asiei de sud-est, în special Filipine, au adus o contribuție activă la desfășurarea cu succes a celei de-a treia reuniuni ministeriale a „Grupului celor 77", de la Manila. Reuniunea s-a încheiat prin adoptarea a două documente importante — Declarația de la Manila și Programul de acțiune — care, sintetizînd concluziile lucrărilor, prezintă pozițiile și propunerile comune ale țărilor în curs de dezvoltare, precum și un complex de măsuri concrete, cu caracter cuprinzător în ce privește obiectivele de perspectivă ale instaurării unei noi ordini economice internaționale.

După cum se știe, cu acest prilej — ca o expresie a relațiilor tot mai strînse, de solidaritate și cooperare, existente între România și țările în curs de dezvoltare, a amplificării raporturilor prietenești cu aceste state, a conlucrării dintre ele pe arena internațională —, România a fost primită în „Grupul celor 77" — acțiune care s-a bucurat și de sprijinul activ al țărilor din Asia de sud-est.

Țările din Asia de sud-est, manifestîndu-și spiritul de solidaritate cu toate statele în curs de dezvoltare, acționează, în același timp, ca membre în mișcarea de nealiniere și promovează, pe această linie, o politică dinamică, fiind nemijlocit interesate în rezolvarea echitabilă și durabilă a problemelor internaționale, în dezvoltarea liberă a fiecărui popor, în condiții de pace și securitate.

România — ca țară socialistă, în curs de dezvoltare — se află alături de aceste state în acțiunea comună de înfăptuire a unui nou sistem de relații internaționale, de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune. Este, și aceasta, o expresie a poziției de principiu a României socialiste, care consideră că soluționarea problemelor majore ale umanității cere să se asigure participarea activă la viața internațională a tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială, mărime sau zona geografică în care se află.

Raporturi dinamice de solidaritate și colaborare

România a militat și militează pentru dezvoltarea unor relații ample de prietenie și colaborare, pentru intensificarea raporturilor multilaterale, reciproc avantajoase, cu țările de pe continentul asiatic.

Promovarea unor asemenea relații reprezintă o parte integrantă a politicii externe a României de dezvoltare a unor legături strînse de prietenie și colaborare cu toate țările în curs de dezvoltare. În acest sens, în expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat: **România își amplifică continuu legăturile de prietenie și solidaritate cu țările care și-au dobîndit independența și au pășit pe calea dezvoltării libere, de sine stătătoare. Ca țară socialistă și ca țară în curs de dezvoltare, România este legată de aceste țări prin aspirații comune spre progres și prosperitate, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi, de egalitate între state. De aceea, înscriem relațiile noastre cu aceste țări în contextul luptei generale pentru lichidarea subdezvoltării, împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru asigurarea dezvoltării libere, independente a fiecărei națiuni".**

Politica externă a României este cunoscută și se bucură de prestigiu în țările Asiei de sud-est. Acțiunile întreprinse de România pe plan extern, și, în acest sens, contribuția personală a președintelui Nicolae Ceaușescu sînt apreciate, în mod deosebit, de conducătorii statelor din această zonă, care au exprimat, totodată, dorința țărilor lor de a dezvolta și diversifica raporturile cu România.

Țara noastră, poporul român urmăresc, la rîndul lor, cu interes, noile mutații și orientări în politica internă și externă a statelor din Asia de sud-est, evidențiază importanța eforturilor comune întreprinse de țările membre ale ASEAN, în direcția creării condițiilor favorabile pentru pacea, securitatea, stabilitatea economică și politică în această parte a lumii. Țara noastră și-a exprimat, de asemenea, speranța că se va ajunge, cît mai curînd, la realizarea unei zone a păcii, libertății și neutralității în Asia de sud-est.

Un eveniment de o deosebită semnificație l-a reprezentat vizita președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, în Filipine, în 1975. Între importantele documente bilaterale, semnate cu acest prilej, se distinge Declarația solemnă comună. Consacrînd principiile ce stau la baza relațiilor bilaterale, adoptînd decizii de o mare însemnătate pentru raporturile dintre România și Filipine, Declarația subliniază voința și hotărîrea comună a celor două națiuni de a acționa, cu fermitate și consecvență, pentru dezvoltarea cooperării prietenești cu toate celelalte națiuni, pentru instaurarea efectivă a păcii, securității și înțelegerii în Europa, în Asia, în întreaga lume, pentru înfăptuirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Expresie a bunelor relații româno-filipineze, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu se înscrie, în același timp, în contextul mai larg al unui real proces de intensificare a legăturilor României cu toate statele din Asia de sud-est.

Menționăm că România întreține relații diplomatice, la nivel de ambasadă, cu toate statele menționate din zona sud-est asiatică, iar, mai cu seamă în ultimii cinci ani, s-a consolidat dialogul politic și economic cu aceste țări. România a fost vizitată, în 1970, de primul ministru al Malayeziei, în 1971 — de primul ministru al Republicii Singapore, în 1974 — de miniștrii de externe din Indonezia și Filipine și de prim-adjunctul ministrului afacerilor externe din Tailanda. În 1974, o delegație parlamentară română, condusă de președintele Marii Adunări Naționale, a vizitat Indonezia, iar, în 1975, președintele parlamentului din această țară a efectuat o vizită în România. Au avut loc contacte și între alți membri ai guvernului, pe linia comerțului exterior, cercetării științifice etc. De asemenea, numeroase delegații economice din aceste țări s-au deplasat la București, iar delegații române — în capitalele sud-est asiatice. În cadrul schimbului de vederi efectuat cu aceste ocazii, au rezultat multiple posibilități de dezvoltare și diversificare a raporturilor bilaterale, s-a degajat, elocvent, dorința poporului român și popoarelor din Asia de sud-est de amplificare a schimbului de valori materiale și spirituale.

În ultimii ani, România și statele menționate din zona Asiei de sud-est au acționat în vederea îmbunătățirii cadrului juridic al relațiilor bilaterale. România a semnat 12 acorduri importante cu aceste țări, care reglementează raporturile economice, comerciale și culturale, precum și un număr mare de contracte și alte documente juridice.

Pe această bază, relațiile economice bilaterale sînt în curs de extindere. S-au inițiat și continuă să se negocieze importante acțiuni de cooperare economică în domenii de interes comun. De pildă, cu Republica Filipine s-a hotărît constituirea Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică, care a ținut deja două sesiuni, precum și a Comisiei guvernamentale mixte de cooperare științifică și tehnologică. În aprilie 1976, s-a semnat, la București, acordul privind înființarea Comisiei mixte interguvernamentale româno-singaporeze pentru cooperare economică. România participă, de cîțiva ani, la Tîrgul internațional de la Djakarta.

Pe linie culturală, s-au organizat o serie de expoziții românești la Kuala Lumpur, Singapore, Djakarta și Manila. În țara noastră, studiază studenți din Indonezia, Filipine și Malayezia. În 1975, au luat ființă, pe bază de reciprocitate, Asociațiile de prietenie dintre România și Filipine.

Între Republica Socialistă România și statele sud-est asiatice menționate s-a instituit o bună colaborare la O.N.U. și în cadrul altor organizații internaționale. Aceste țări au sprijinit alegerea țării noastre în calitate de membru nepermanent al Consiliului de Securitate. România, împreună cu Filipine, au prezentat proiectul de rezoluție privind creșterea rolului și eficacității O.N.U., la care au devenit coautoare Indonezia și alte state.

Pozițiile, în general, similare față de majoritatea problemelor internaționale importante, voința de apropiere și cunoaștere reciprocă a poporului român și popoarelor din Asia de sud-est, existența unor obiective comune, decurgînd din faptul că și România și statele sud-est asiatice sînt țări în curs de dezvoltare, caracterul complementar al economiilor României și țărilor din această zonă — creează, în mod obiectiv, un climat propice dezvoltării relațiilor bilaterale și realizării unei largi cooperări pe plan internațional. Pornind de la aceste premise, există autentice posibilități pentru dezvoltarea unor relații active, menite să contribuie la instaurarea unui climat de înțelegere, a unor raporturi noi de colaborare și conlucrare, care să aibă la bază principiile de echitate și justiție, în deplină conformitate cu voința lor națională de a progresa în toate domeniile și de a-și consolida și afirma plenar independența și suveranitatea națională.

Celebrele ruine de la Machu Picchu, din timpul perioadei incaşe

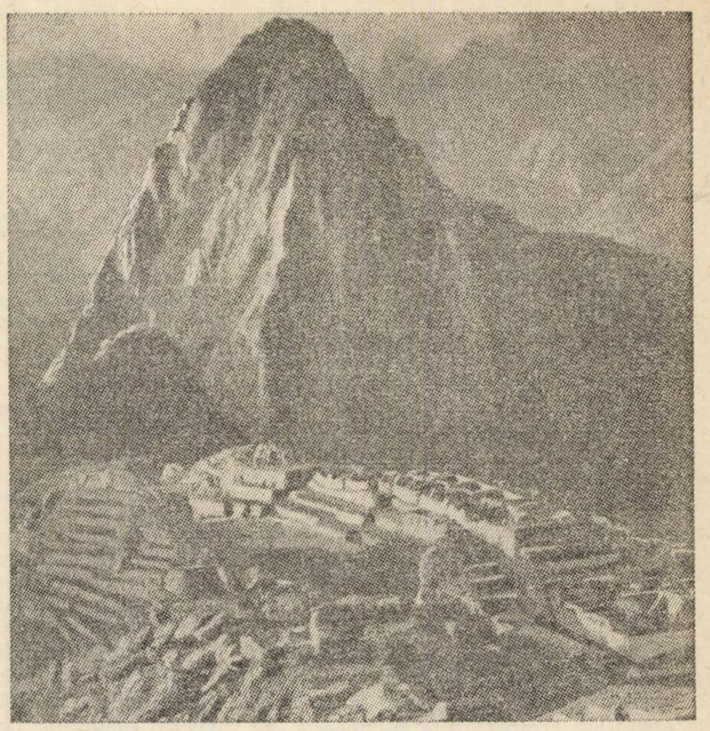

REPORTAJ PE GLOB

PERU

Anca Voican

De cele mai multe ori, universul unei ţări se rezumă, pentru călător, la cunoaşterea capitalei. Or, se spune îndeobşte, ea nu înseamnă ţara, toată ţara. Unul din gînditorii de azi ai Perului, José Luis Bustamante, scria : „Este dificil pentru cel ce nu a străbătut, el însuşi, cele trei regiuni ale Perului să-şi formeze o imagine exactă a complexităţii sale. Coastă, munte, pădure amazoniană : triptic caracteristic al geografiei noastre, glas al peruanităţii, expresie diversificată a unei singure ţări cosmogonice". Imagini de necuprins, adesea chiar pentru un peruan. Or, ceea ce nu a surprins ochiul nu rămîne în suflet şi niciodată nu vei putea povesti din memoria altuia. Trebuie să apelezi la propriile resurse, oricît de modeste ar fi ; ceea ce înseamnă a nu ocoli muzeele şi a nu ătipi în timpul zborului prin ţară, oricît de monoton pare prin lungimea lui. Apoi, să cunoşti oamenii, purtătorii propriilor lor peisaje şi datini. Cărţile sînt, la rîndu-le, călăuze bune în timp şi spaţiu. Romanul lui Mario Vargas Llosa, „Casa verde" — jungla amazoniană —, îmi pregătise cu ani în urmă imaginaţia, pentru a fi gata să parcurgă imensitatea pădurii, căreia nici zborul înalt al avionului nu reuşea să-i dea un orizont. Singurul punct de reper în această pînză de verde afinat era şerpuirea lată a Amazonului, bătînd spre cîmpia care se deschide, ca o mînă, printr-un gest de invitaţie. „Suprafaţa ţării se desfăşoară inegal, contorsionată şi variată, monotonă şi aspectuoasă, pletorică şi istovită", scrie José Luis Bustamante.

Pentru a ajunge la Lima, aşezată pe coasta Pacificului, am traversat o geografie. De la miazănoapte la miazăzi, Anzii brăzdează întreg Perul. La înălţimi mari, de peste 2000 de metri, oraşe cutezătoare îşi etalează personalitatea : Arequipa (2300 de metri), cunoscut ca „oraşul alb", datorită materiei prime a arhitecturii sale — „sillar", lavă vulcanică pietrificată ; Cuzco (3330 de metri), în vecinătatea căruia se află celebrele ruine de la Machu Picchu, aparţinînd perioadei incaşe ; Ayacucho (2700 de metri), locul uneia din marile victorii ale bătăliei independenţei ; Huancayo (3300 de metri), cel de-al patrulea mare oraş de munte. În „selva" (pădure), doar oraşul Iquitos a supus natura pe suprafeţe mari. Pînă la el, însă, singura cale posibilă este cea a aerului.

Geografia a îndemnat oamenii mai ales spre coastă, unde s-au aşezat statornic şi şi-au ridicat capitala. Simetrice şi interminabile, plantaţiile de trestie de zahăr, de bumbac şi viţă de vie dau fiecărei zone o notă distinctă. Păduri de măslini, lămîi şi portocali schimbă pe nesimţite culoarea peisajului, brăzdat intens de drumuri mărginite de palmieri şi platani. Euforia fecundă a pămîntului din apropierea mării, unde germinaţia este puternică şi nestăvilită, recompensează omul pentru neputinţa aridă a zonei de cîmpie uscată şi nisipoasă, care se întinde pe lungi suprafeţe ale coastei. Senzaţia este, aici, de sete deşertică, adusă de vîntul cald, care ridică spre cer spirale de praf roşiatic, într-o vană aspiraţie spre albastru.

Energia omului a cuprins, cu toată forţa ei, acest ansamblu natural. Cărturarul al cărui nume l-am citat deja sintetiza : „Aşa este Perul legendei de aur. Dispersarea demografică închidea trecerea spre formarea unui spirit naţional omogen. Era necesar să se apropie, să se unească, să se amestece diferitele nuclee umane şi să li se insufle această senzaţie de unitate, conştiinţa egalităţii, comunitatea de idealuri ce constituie atributele de bază ale unui adevărat popor". Popor alcătuit din descendenţi direcţi ai spaniolilor — albii, locuind mai ales pe coastă, dar şi din indieni puri — rămaşi să populeze zonele de munte şi cele mai greu accesibile oaze ale junglei, precum şi din amestecul contemporan — metişii. Ponderea mare a populaţiei de origine autohtonă face ca spaniola să rămînă încă nevorbită de două treimi din locuitorii Perului, care folosesc dialectele vechi incaşe, printre care predomină „quechua". Unitatea acestor grupuri etnice, promovarea afirmării indianului în viaţa societăţii, cultivarea spiritului patriotic au constituit unele din preocupările cele mai constante de-a lungul anilor. Despre ele scrie, între alţii, unul dintre marii istorici ai Perului, José de la Riva-Agüero : „Mult s-a vorbit şi se vorbeşte de formarea sufletului naţional, pentru că el nu se improvizează, nu apare dintr-odată, din nimic, ci trăieşte din misterioasa comunitate a secolelor : este suma a ceea ce este mai bun în noi, a celor mai înalte şi generoase dorinţe, adăugate la cele ale părinţilor noştri şi la cele ale tuturor celor care ne-au precedat pe acest pămînt". Fireşti par, deci, „cele ce fac preţioasă şi demnă de a fi trăită viaţa omului : mandatul părinţilor noştri, demnitatea noastră, personalitatea şi autonomia naţională".

Rămînînd în lumea oamenilor de cultură ai Perului, potrivit pare un popas în dreptul unuia dintre cei care au slujit cel mai mult aspiraţiile propăşirii peruane, acela care a fost premergător al idealurilor socialiste în Peru : José Carlos Mariátegui. În deceniul al treilea al secolului nostru, acest eseist şi poet de maxim prestigiu intuia cu strălucire, în „Teme ale Americii noastre", identitatea ce există între afirmarea elementului autohton

Piaţa San Martin, din centrul Limei

și necesitatea transformărilor de structură din societatea peruană : „Noua noastră generație simte și știe că progresul Perului va fi fictiv, sau cel puțin nu va fi peruan, cită vreme nu va constitui opera și nu va însemna bunăstarea masei peruane, care, în proporție de patru cincimi, este indigenă și țărănească. Exact această mișcare se manifestă în artă și în literatura națională, domenii în care se notează o crescîndă revalorizare a formelor și problemelor autohtone, înainte depreciate datorită predominării unui spirit și unei mentalități coloniale spaniole. Pentru prima dată, problema indigenă este pusă în termenii săi sociali și economici, identificîndu-se, înainte de orice, cu problema pămîntului".

Este o afirmație întărită de însăși hotărîrea guvernului revoluționar peruan, instalat la putere la 3 octombrie 1968, care, la 24 iunie 1969, a decretat legea reformei agrare. Vechea structură, caracterizată prin binomul latifundii-minifundii, este înlocuită de o nouă ordine agrară, care prevede cooperativizarea pămîntului, produsele acestuia constituind pentru țăran baza stabilității sale economice și a demnității sale. Peru reactualizează, astfel, o tradiție foarte veche : civilizația incașă a dezvoltat agricultura pe întreg teritoriul său, pe baza proprietății colective asupra pămîntului cultivabil, asupra apelor și pădurilor, care erau exploatate prin munca unui ansamblu de familii, denumit „ayllu", și al căror rezultat economic era pus în serviciul întregii societăți.

„Întreaga societate" a devenit un principiu mai larg, care a funcționat în cele mai diferite domenii ale vieții interne peruane, care a inspirat naționalizarea principalelor pîrghii ale economiei, introducerea sistemului „proprietății sociale" (autogestiune) în industrie, introducerea controlului asupra volumului și orientărilor investițiilor străine. Mîndria cu care o locuitoare din Marcona — unde, pînă recent, minele de fier erau proprietatea unei firme străine — s-a prezentat a fi din localitatea „Hierro Peru" („Fierul peruan") — nouă denumire, dată de localnici — mi s-a părut egalată numai de orgoliul natural și lipsit de sfidare al oamenilor din Talara, unde petrolul are deja opt ani de „peruanizare".

De mai mulți ani, o salutară demnitate națională, descătușată de restricții autoimpuse sau exterioare, ca și o deschidere vădită spre sisteme înaintate de viață sînt factori ce îi îndeamnă pe peruani să-și îndrepte privirile și către țări ce le sînt vecine nu prin geografie, ci prin idealuri.

Cînd, la Lima, au primit vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, ei au avut prilejul de a cunoaște direct sentimentele durabile și profunde de respect și apreciere ale poporului român față de strădaniile Republicii Peru de a parcurge drumul anevoios spre progres și bunăstare, dorința țării noastre de a dezvolta relații de colaborare multilaterală reciproc avantajoasă, relații între parteneri egali în drepturi. Latinitatea — ca un dat al străbunilor — consolidează fertil convergența ideilor de azi. Țară de căutători ai petrolului, de veche tradiție minieră, de culturi străvechi și aspirații cutezătoare pentru deceniile ce vin, Peru a găsit în România un interlocutor apropiat, mai presus de distanțe. Reciprocitatea sentimentelor găsește în sine resurse mereu noi, mereu altele, pentru îmbogățirea paletei de repere ce ilustrează dezvoltarea armonioasă a raporturilor româno-peruane.

Colaborarea bilaterală — ale cărei pagini consemnează evoluția statornică a relațiilor prietenești, nivelul ridicat al schimburilor comerciale, aportul specific al manifestărilor culturale — constituie o expresie concretă a sentimentelor de stimă și simpatie cu care popoarele noastre se onorează unul pe celălalt. Fiecare apreciază la justa valoare succesele și izbînzile în promovarea bunăstării generale a țării, pentru afirmarea în lume a glasului propriu, pentru apărarea păcii și consolidarea destinderii internaționale.

REPORTAJ PE GLOB

LIBERIA

Mircea Bec

Capitală a celei mai vechi republici africane de la sud de Sahara, Monrovia este un oraș în plină dezvoltare, în care trecutul se împletește cu prezentul, iar relicvele vremurilor apuse amintesc de lupta pentru păstrarea ființei naționale a unui popor încercat de vicisitudinile istoriei. Numit inițial Christopolis, orașul își schimbă, la 20 februarie 1924, numele în Monrovia. Despre Monrovia se poate spune, fără nici o îndoială, că ea a avut meritul de a constitui, de la bun început, nucleul în jurul căruia a luat ființă, treptat, Republica Liberia. Acest oraș este locul de naștere al poporului ce s-a constituit din fiii și fiicele Coastei de Piper (cum se numea înainte teritoriul) și acei urmași ai sclavilor care au reușit să revină în Africa. În Monrovia s-a cimentat unitatea populației din triburile Bassa, Kpelle, Gio, Mandingo, Kru, Vai, Grebo, Loma, Mende De ș.a.

Așezat pe o peninsulă formată între coasta Oceanului Atlantic și rîul Mesurado, capitala Liberiei prezintă toate trăsăturile unui oraș modern care înregistrează ritmuri de dezvoltare dintre cele mai înalte. În consecință, dacă, la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, populația Monroviei nu număra mai mult de zece mii de locuitori, în prezent, această cifră este de aproximativ 150 000.

La aproape 60 km se află poarta aeriană cea mai importantă a țării și a capitalei — aeroportul internațional Robertsfield, numit astfel după J. Roberts, primul președinte al Liberiei. Străbătînd distanța dintre aeroport și capitală, vizitatorului străin i se înfățișează una dintre cele mai de seamă bogății ale țării — plantațiile de arbori de cauciuc. Prima și cea mai mare dintre acestea este cea a companiei Firestone, care cuprinde peste 11 milioane arbori hevea, dispuși în cea mai perfectă ordine. Cei din generații mai bătrîne sînt înalți, au multe crestături pe coajă, frunzele rărite și crengile golașe ; alții sînt aplecați într-o parte, de parcă o mînă nevăzută sau o boală necunoscută i-a lăsat așa pentru vecie. În realitate, s-ar putea să fi rămas astfel de pe urma unor furtuni puternice. Hevea din generațiile mai tinere au trunchiurile zvelte, coroana mai bogată, culoarea frunzelor de un verde mai închis, crestăturile în coajă mai puțin numeroase. De aproape 50 de ani, generații după generații de arbori hevea au secretat seva aceea albă care se numește cauciuc natural și a cărui importanță a sporit considerabil. La înălțimea de un metru, un metru și jumătate, aproape toți arborii de cauciuc au fixate cupe în care se scurge lichidul vîscos și alb. Organizați în echipe și pe brigăzi, muncitorii de pe plantație, purtînd găleți pe umăr, deșartă lichidul în niște cisterne colectoare, fixate pe roți, care, la rîndul lor, sînt golite în camioane-cisterne, iar acestea duc recolta direct la fabrica de prelucrare.

Părăsind plantațiile de cauciuc, vegetația are aceeași intensitate : de-o parte și de alta a șoselei, se înalță falnic mangotierii cu coroanele lor rotunde, formate din frunze dese de un verde-închis, arborii cu umbra cea mai deasă, cel mai bun protector împotriva razelor dogoritoare ale soarelui subtropical. Printre mangotieri — sau alături — se înalță, zvelți, cocotierii, colonii enorme de bambus, o mulțime de arbuști cu flori de cele mai diverse culori. Feeria vegetală însoțește călătorul pînă în capitală.

Dar în Monrovia se poate ajunge și pe cale maritimă. Ea dispune de singurul port cu statut liber pe întreaga coastă a Africii de vest. De altfel, poarta maritimă a țării s-a dezvoltat odată cu orașul, mai ales după ce, nu demult, oficialitățile liberiene au proclamat politica „porților deschise". Dezvoltarea portului liber al Monroviei este legată, îndeosebi, de exportul primei bogății a țării — minereul de fier. Pe căile ferate miniere, care ajung pînă în inima portului, zeci și sute de vagoane transportă minereu de fier de la Bong Mine, situată spre centrul țării, sau de la minele din vest, de la Bomi Hills, ori din bazinul rîului Mano, de la granița cu Sierra Leone. Din port, la bordul impozantelor mineraliere, prețiosul produs ia drumul uzinelor din Europa, Asia și America.

Fiind așezată pe coasta Atlanticului, în vecinătatea imediată a rîurilor Mesurado și Saint Paul, precum și a unor locuri mlăștinoase, capitala Liberiei se bucură de faima

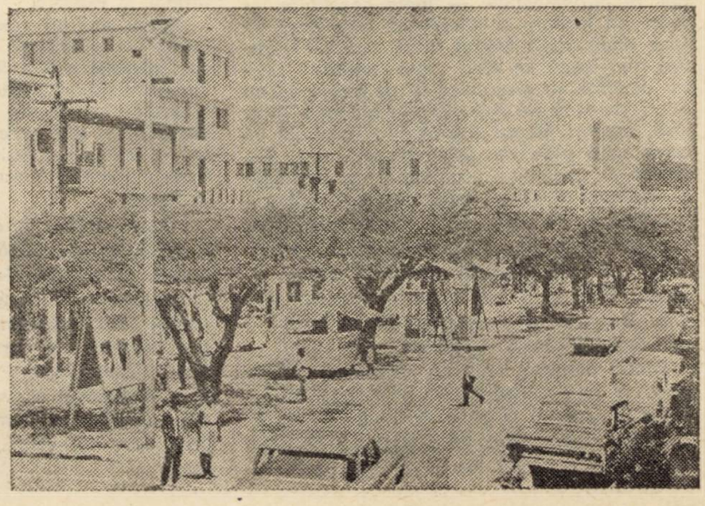

Monrovia, capitala țării, un oraș în plină evoluție

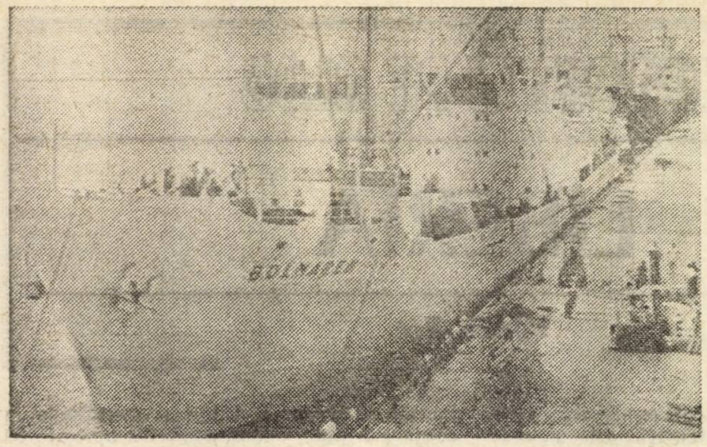

Dezvoltarea portului liber al Monroviei este legată, îndeosebi, de exportul primei bogăţii a ţării : minereul de fier

unuia dintre oraşele cu cea mai mare umiditate, care are aici o medie de 90—100 la sută. De altfel, în sezonul ploilor se înregistrează căderi de precipitaţii care depăşesc 5 mii mm cubi. Căldura puternică din timpul zilei provoacă o evaporare masivă care, plutind în aer, şterge, parcă, cu o pensulă nevăzută contururile Monroviei.

Spre Capul Mesurado se află Fort Norris, locul celui mai vechi far din Monrovia, statuia primului preşedinte al ţării, J. Roberts, precum şi alte clădiri moderne. De pe acest promontoriu, coboară artera principală a oraşului — Broad Street —, cu clădiri vechi şi noi, magazine de tot soiul, săli de cinematograf, restaurante de toate categoriile şi pentru toate gusturile. Forfota este mare în timpul zilei, mai ales în orele de vîrf, cînd Broad Street se aglomerează, cînd eşti asaltat de o mulţime de vînzători ambulanţi, cînd taxiurile mişună în toate părţile, claxonînd şi cînd trebuie şi cînd nu. Dacă vrei să te convingi, însă, de ceea ce înseamnă aglomeraţia la Monrovia, atunci, două ore petrecute în vechiul centru comercial al oraşului, Water Street, vor fi mai mult decît edificatoare. Paralel cu malul sting al rîului Mesurado, în apropiere de Insula Providenţei şi a podului care duce spre Bushrod Island, Water Street s-a constituit, de-a lungul zecilor de ani, în cel mai populat punct al oraşului. Aici sînt zeci şi sute de reprezentanţe ale firmelor comerciale, magazine de cele mai diferite mărimi şi profiluri, mărfuri expuse pe trotuar, ateliere de reparat şi ale artizanilor în fildeş, de croitorie în aer liber, la fel ca şi locurile improvizate pentru tuns şi ras. De un splendid colorit şi o forfotă de nedescris este piaţa unde se vînd produse ale agriculturii : pe aceeaşi tarabă sînt expuse ciorchini de banane, nuci de cocos, nucile cola, arahide, portocale, lămîi, avogado, orez, roşii de mărimea nucilor noastre, legume de toate soiurile. În jur, se întind cantine organizate ad-hoc, unde poţi servi orice mîncare în stil local.

Centrul oraşului este dominat de Executive Mansion, clădirea unde-şi are sediul şi reşedinţa şeful statului. În imediata ei apropiere, se află primăria, universitatea, palatul justiţiei, al parlamentului — toate construite într-un stil modern şi funcţional. Este greu de spus dacă, de-a lungul anilor, edilii Monroviei au avut un plan bine stabilit pentru dezvoltarea oraşului. Mai degrabă, nu au dispus de aşa ceva. Actuala administraţie face, însă, eforturi pentru dezvoltarea capitalei pe baza unui plan de sistematizare, care ţine seama de problemele moderne ale urbanizării, evitarea poluării, reglementarea problemei exodului de populaţie de la sat la oraş, introducerea sistemelor de canalizare, aprovizionarea cu apă potabilă. Un prim pas în această direcţie a fost făcut prin construirea unor locuinţe cu preţ redus în cartierul cel mai nou al oraşului, Sinkor.

Printre planurile care au început să prindă viaţă se află şi construirea platformei industriale a oraşului în zona Bushrod Island, legată de partea centrală a capitalei prin Vai Town Bridge. De-a lungul anilor, pe Bushrod Island, în apropierea portului Monroviei, s-au înfiripat comunităţi, oarecum separate, reprezentînd locuitori ai diferitelor triburi : Kru Town, Vai Town, Logan Town ş.a. Aceştia au fost atraşi de viaţa urbană, practicînd diferite meserii sau consacrîndu-se comerţului ambulant sau semiambulant.

Tot în această zonă, la aproximativ 20 km de centrul oraşului, este în construcţie un mare centru internaţional de conferinţe care, pe lîngă clădirea principală, va mai dispune de peste o sută de vile. Intenţia autorităţilor locale este de a-l folosi şi pentru jocurile sportive de mare amploare şi chiar şi pentru turiştii străini.

Pe ţărmul Atlanticului, la distanţe relativ mici, Monrovia dispune de locuri excelente de plaje, de lagune liniştite, pline de farmec. Dar, aceste locuri, pline de un nisip argintiu şi fin, de un soare arzător şi briză răcoroasă, nu sînt încă dezvoltate şi folosite la nivelul potenţialului lor. Şi în această privinţă, administraţia liberiană preconizează măsuri menite să transforme litoralul capitalei în locuri de odihnă şi recreaţie pentru liberieni şi pentru vizitatorii străini.

O imagine sintetică asupra modului de viaţă, a arhitecturii şi artei tradiţionale se poate căpăta uşor prin vizitarea Centrului Cultural Naţional, aşezat în apropierea capitalei. Aici, expuse ca într-un muzeu al satului, se află tipuri de case din toate regiunile ţării, costume tradiţionale, ale etniilor, obiecte de artizanat, între care excelează măştile folosite cu ocazia principalelor momente ale ciclului vieţii omeneşti, sculpturi în lemn. Este un loc unde cultura tradiţională africană, nealterată, capătă semnificaţii noi de cunoaştere şi unitate pentru toţi liberienii...

Orientările şi tendinţele noi în dezvoltarea Monroviei sînt prezente în multe domenii. Inclusiv în acela al urbanisticii, al dezvoltării şi înnoirii oraşelor. Fără îndoială, unele locuri vor dispărea, în special acelea care nu mai corespund cerinţelor vremii. Cartiere ca West Point sau Sai Town se vor pomeni, poate, numai în documente ; iar Monrovia, capitala celei mai vechi republici africane de la sud de Sahara, va căpăta noi dimensiuni urbane şi estetice.

Ultimii ani au consemnat fapte şi evenimente ce subliniază dinamismul şi amploarea relaţiilor dintre România şi Liberia. Animate de spiritul prieteniei şi colaborării multilaterale, raporturile româno-liberiene s-au dezvoltat în ritm ascendent, în avantajul ambelor state, constituind, totodată, o contribuţie marcantă la cauza progresului şi păcii în lume.

În mod constant, aici, la Monrovia este evocată, cu deosebită satisfacţie, vizita întreprinsă, în Liberia, de preşedintele Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu, în martie 1974, subliniindu-se că, alături de vizita efectuată în ţara noastră de preşedintele William Tolbert jr., în septembrie 1974, acest eveniment a avut un rol determinant în evoluţia relaţiilor româno-liberiene, în stabilirea unor noi punţi de fructuoasă colaborare.

REPORTAJ PE GLOB

Vocaţia Genevei

Corneliu Vlad

În conştiinţa generală, Geneva este mai ales oraşul de pe malul lacului Leman, care, de cîteva zeci de ani, găzduieşte importante reuniuni internaţionale şi care serveşte drept sediu unui mare număr de organizaţii din sistemul Naţiunilor Unite. Despre Geneva ca oraş elveţian se vorbeşte mult mai puţin. Şi, totuşi, este al treilea mare oraş al ţării, capitală a unuia din cele 25 de cantoane ce compun Confederaţia Helvetică, leagănul de cultură şi civilizaţie în a cărui ambianţă au evoluat Calvin şi Rousseau, unul din principalele puncte de atracţie turistică ale Elveţiei.

Geneva „elveţiană" — oraşul cu 170 000 de locuitori şi Geneva „internaţională" — Palatul Naţiunilor şi celelalte sedii ale diverselor organisme şi organizaţii internaţionale : iată două noţiuni atribuite, de fapt, uneia şi aceleiaşi aşezări, care stă — nu ar putea să nu stea — decît sub semnul eteroclitului. Eteroclit care nu echivalează, însă, şi cu lipsa de personalitate. Din elementele sale constitutive, nu o dată aparent disjuncte, Geneva îşi compune, fără a se fi ocupat, în mod vizibil, prea mult de acest lucru, o celulă edilitară unitară care o singularizează în peisajul elveţian. Numai aici ar putea coexista edificiile moderne din oţel şi sticlă ale organizaţiilor internaţionale, ridicate în ultimele decenii, cu clădirile masive şi austere, cu străduţele înguste şi întortocheate din oraşul vechi, rămas neschimbat din vremea lui Calvin. Numai aici n-ar putea părea curios aspectul sui generis al catedralei Saint Pierre, cu naosul său tipic, medieval, căruia i s-a adăugat un peristil grec. Numai aici, în această ambianţă, turistul poate găsi motivaţia ascunsă pen-

Străzi pe care timpul şi-a lăsat amprentele...

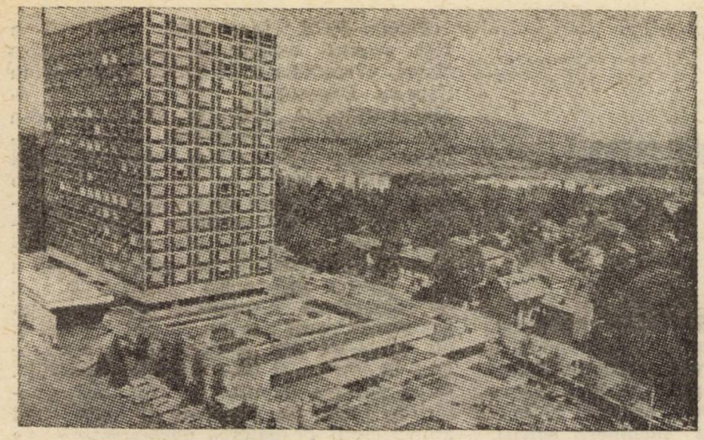

Modernitate în peisajul orașului

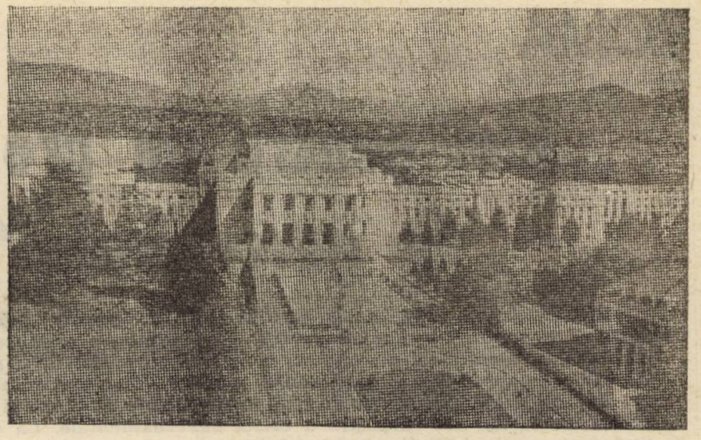

O imagine devenită tradițională : Palatul Națiunilor

tru a putea admira piața nouă — cu contururi nici circulare, nici pătrate, nici poligonale — sau clădirea Operei — reconstruită, după un incendiu, jumătate în stilul Operei din Paris, jumătate în forma unui cub de beton ce se revendică, evident, arhitecturii moderniste. Numai aici nimeni nu se întreabă care e rostul celor doi vulturi de bronz purtînd coroana imperială, din Grădina bastioanelor, într-unul din cele mai vechi orașe-republică ale Europei. Și tot numai aici, nimeni nu va considera insolit monumentul ducelui de Brunswick de pe cheiul Lemanului, care a fost conceput în stilul mausoleului Scaliger de la Verona, dar care a luat, în cele din urmă, o înfățișare bizară, statuia, ce urma să fie așezată inițial deasupra monumentului propriu-zis, fiind instalată, din cauza greutății sale, deoarece amenința construcția cu prăbușirea — la cîțiva metri mai departe, pe un soclu mai solid.

Urbe străveche — căreia, cu 58 de ani înaintea erei noastre, consulul roman Iulius Cezar îi dădea numele latinesc Genava — orașul pe al cărui sol s-a clădit Palatul Națiunilor nu dă, la prima vedere, senzația că ar fi depozitarul unei bogate tradiții istorice, cel puțin pe plan arhitectural. Geneva nu are nici palate maiestuoase, nici biserici vestite, nici piețe publice renumite, nici statui de mare valoare, nimic din ceea ce dă strălucire și celebritate atîtora din marile orașe ale Europei. Să fie oare genevezii lipsiți de geniul arhitectural ? Cine va reflecta asupra destinului istoric al orașului va găsi o cu totul altă explicație, asemenea lui Robert Dargeant, autorul lucrării „Les Suisses". În atitea din orașele vest-europene, observa el, monumentele fastuoase le-au făcut „prinții, biserica sau veacul, cu alte cuvinte autocrații care n-aveau de dat seama nimănui și care, atunci cînd punga li se golea, măreau puțin mai mult impozitele, chiar dacă țăranii sufereau puțin mai mult de foame. Frumusețea palatelor și bisericilor rămîne, evident, neștirbită chiar și atunci cînd realizezi cortegiul de suferințe și nedreptăți pe care le-a antrenat, în chipul cel mai direct, construcția lor — continuă autorul citat —, dar aceasta impune, totodată, înțelegere pentru locurile din care palatele lipsesc, numai pentru că prințul n-a putut să-și satisfacă în voie capriciile sau pentru că, pur și simplu, nici n-a existat vreun asemenea prinț". Lipsa unei mari arhitecturi reprezentative a trecutului, la Geneva, învederează, de fapt, lipsa unei stăpîniri absolutiste într-o așezare ai cărei cetățeni s-au vrut și au luptat întotdeauna pentru a rămîne liberi.

Și așa se face că, atunci cînd trebuie să propună totuși orașului lor un blazon, cei din Geneva recurg la jerba de apă ce țîșnește pînă la 130 de metri înălțime din undele Lemanului, ca simbol al aspirației etern umane spre puritate și înălțime.

■

Cînd, referindu-se la Geneva, agențiile de presă și ziarele vorbesc despre „orașul de pe malul lacului Leman", nimeni nu mai ia aceasta, de multă vreme, drept o figură de stil. Perifraza, atît de uzuală astăzi, coexistă aproape pe picior de egalitate cu denumirea propriu-zisă a așezării. În ziarele locale, numele lacului apare, însă, mai frecvent poate decît oricare alt nume propriu din cu totul alte motive, și anume : Lemanul este amenințat cu poluarea, chiar dacă turiștii nu au cum să sesizeze fenomenul și se extaziază, în continuare, contemplînd puritatea de cleștar a apelor, asemenea lui Rousseau, cel ce evoca „cristalul de azur al lacului". Cu alți ochi privesc întinderea Lemanului gospodarii de azi ai orașului ; cifrele statistice se refuză vrăjii înșelătoare a peisajului lacustru. Parafrazîndu-l pe Villon, cei din Geneva ar putea să spună, pe bună dreptate, „dar unde sînt apele de altădată ?" În 1932, analizele bacteriologice indicau, în medie, pentru Leman, 90 de colonii de bacterii pe cmc de apă, în timp ce, în apa de izvor, cifra obișnuită este de circa 1 500. Astăzi, însă, din cauza poluării, baia este interzisă în anumite zone, iar viața lacului este amenințată : anual se pierd 13 000—14 000 tone de oxigen. Hidrobiologii, acești „medici ai apelor", au pus diagnosticul : eutrofie, adică, explică ei, indigestie și, în același timp, asfixie. Și chiar dacă pescuitul înregistrează cifre record de la an la an (statisticile detaliate în materie, publicate lunar, sînt de o minuțiozitate tipic elvețiană), specialiștii nu contenesc să atragă atenția asupra faptului că reziduurile industriale și menajere, depozitate incontinuu în lac, sînt pe cale să declanșeze un proces de proliferare a algelor și plantelor acvatice ce poate fi fatal pentru viața lacului. Primele măsuri de preîntîmpinare a unei astfel de perspective au și fost luate. Campania pentru salvgardarea „cristalului de azur al lacului", întins pe 58 de hectare de masă lichidă, este în plină desfășurare.

■

Pașii călătorului român poposit la Geneva trebuie să se îndrepte, în primul rînd, spre incintele sub ale căror bolți a răsunat, între cele două războaie mondiale, glasul lui Nicolae Titulescu, ilustru președinte al Adunării Ligii Națiunilor, ales — fapt fără precedent în uzanțe — de două ori consecutiv în această înaltă funcție. În ciuda trecerii deceniilor, amintirea strălucitului reprezentant al diplomației românești este vie aici. O arată placa memorială fixată la Palatul Națiunilor în onoarea lui Titulescu, mi-au confirmat-o discuțiile purtate, aici, cu atîția oameni care l-au cunoscut. De la modestul ușier al Ligii, astăzi pensionar, care mărturisește, cu un sentiment secret de culpă profesională, că, atunci cînd diplomatul român prezida o ședință sau lua cuvîntul, se strecura în sală pentru a-l asculta, și pînă la marea ziaristă a epocii, Geneviève Tabouis, care mi-a vorbit îndelung, o după-amiază întreagă, în foaierul somptuos al hotelului „Des Bergues" — preferat întotdeauna de Titulescu — despre personalitatea fascinantă a omului politic român de talie internațională.

Dar urmele românești aflate la Geneva sînt departe de a se mărgini la strălucitul capitol Titulescu și ele nu așteaptă decît a fi cunoscute sau contemplate, de la mărturiile privitoare la trecerea, pe aici, a unor mari figuri ale istoriei și culturii noastre, aflate în arhivele geneveze, și pînă la placa memorială Tudor Arghezi, fixată de cîțiva ani pe frontonul casei din Rue de Vavillons 14, unde poetul a trăit în 1905—1910.

■

Cine ar fi tentat să creadă, după ce a rătăcit îndelung prin orașul vechi, că Geneva este, totuși, relativ săracă în vestigii istorice de mare faimă trebuie să intre cel puțin în incinta bibliotecii universitare. Aici, ca și în alte arhive ale orașului, se află numeroase manuscrise ale lui Calvin, Rousseau, Voltaire, ca să nu citîm decît cîteva din cele mai ilustre nume. De patru secole — spun cu mîndrie conservatorii muzeelor geneveze — orașul nostru n-a pierdut nimic important și a păstrat tot ceea ce a meritat să fie păstrat. Bucurîndu-se de vremuri fertile de pace, cum rar au putut cunoaște alte așezări, ferită de invazii, de jafuri și prădăciuni, Geneva s-a putut dedica în tihnă vocației creatoare, și în domeniul material, și în cel al spiritului. Proverbialul har al economiei, tipic elvețianului, Stendhal îl vede întruchipat, în primul rînd, la Geneva. „Genevezii — observa el undeva — sînt cei dintîi oameni ai banului de pe continent ; ei dau, în această privință, dovada de prima dintre virtuți, aceea de a mînca în fiecare zi mai puțin decît cîștigă". Astfel se face că, astăzi, orașul este marcat nu numai de nenumărate vitrine cu ceasuri, făcute de urmașii celor cîteva familii de orologieri stabilite aici încă de pe la 1550, nu numai de biblioteci, de lăcașuri de învățămînt și de muzee, ci și de sediile de un lux auster și, pe cît posibil, mai discret, al marilor bănci. Eteroclit și în această privință, destinul de azi al Genevei este acela de oraș al muncii și al studiului, dar și de oraș al capitalului depozitat în seifuri.

Genevezii de azi înclină parcă să-ți atragă atenția nu atît asupra Lemanului — pe care ai crede că, datorită poluării în proporții preocupante a apelor sale, l-au dat în grija ecologilor —, cît mai ales asupra piramidei semețe, ușor hașurate de depărtare, a Mont Blancului — priveliște ce se deschide spre sud-est. Este și aceasta — îmi spunea odată distinsul om de cultură Denis de Rougemont, cetățean al orașului — o expresie de afirmare a ceea ce se numește vocația internațională a Genevei. Orașul acesta, marcat, la orizont, de piscul cel mai înalt al Europei și așezat la răspîntia unor importante traiectorii ale culturii și civilizației europene — observa interlocutorul meu — este menit unui rol distinct în larga dezbatere europeană și internațională asupra păcii și colaborării.

În istoria mai veche sau mai apropiată de noi a continentului, Geneva și-a dovedit, în cadrele unei adevărate tradiții, virtuți recunoscute de teren ospitalier al unor idei înaintate, al dialogului binefăcător pentru pacea și liniștea popoarelor, pentru progresul general al umanității.

ROMA

„Idei pentru un program de guvernămînt"

Element nou în actualitatea politică italiană : pentru prima oară în 28 de ani, deputaţi şi senatori comunişti au fost aleşi pentru a conduce comisii parlamentare permanente, menite să exercite un control asupra activităţii guvernamentale, inclusiv asupra impozitelor şi cheltuielilor statului. Evenimentul se produce după alegerea liderului comunist Pietro Ingrao ca preşedinte al Camerei Deputaţilor şi în contextul eforturilor de depăşire a crizei guvernamentale. La ora închiderii ediţiei, democrat-creştinul Giulio Andreotti, însărcinat, la 13 iulie, de preşedintele Leone, cu formarea primului guvern al celei de-a şaptea legislaturi, nu luase încă nici o hotărîre.

Aflată la capătul a 14 zile şi a două runde de consultări ale lui Giulio Andreotti, cu principalele partide politice, Direcţiunea partidului majorităţii relative, departe de a fi unanimă asupra a ceea ce constituie azi problema-cheie a vieţii politice italiene — participarea comunistă la soluţionarea problemelor majore cu care este confruntată societatea italiană —, urma să decidă, practic, soarta misiunii formatoare a premierului desemnat. Date fiind actualele raporturi de forţă, votul de abţinere al partidului comunist apare indispensabil — chiar şi numai din raţiuni de calcul aritmetic — pentru ca un eventual guvern minoritar democrat-creştin să poată „trece" prin parlament şi să vadă lumina zilei.

Cu toate că, la ora cînd scriem aceste rînduri, Direcţiunea democrat-creştină nu dăduse publicităţii un comunicat care să exprime acordul tuturor membrilor săi, agenţiile de presă semnalau discursul lui Benigno Zaccagnini, secretarul naţional al partidului, în care acesta, afirmînd poziţiile cunoscute de delimitare între „majoritate" şi „opoziţie", a recunoscut, totuşi, că, în actualul moment, este necesar să se ia în considerare „o asemenea forţă populară, influentă şi hotărîtoare" care este partidul comunist. Benigno Zaccagnini, dîndu-i lui Giulio Andreotti „cale liberă" pentru formarea unui guvern monocolor democrat-creştin, a subliniat că supravieţuirea unui asemenea guvern va depinde de abţinerea altor partide, inclusiv comuniştii, fără a face însă un apel direct la sprijinul P.C.I.

În cadrul celei de-a doua runde de consultări, Giulio Andreotti a prezentat schiţa de program intitulată „Idei pentru un program de guvernămînt". Redresarea economică, echilibrarea balanţei comerciale, măsuri antiinflaţioniste, modernizarea structurilor administrative, un control mai sever împotriva fraudei fiscale — sînt, în linii generale, direcţiile prioritare ale programului Andreotti în domeniul politicii interne, care ocupă, de altfel, spaţiul cel mai larg. De notat, însă, că, luînd cunoştinţă de această schiţă de program, toate formaţiunile „arcului constituţional" şi-au manifestat deschis rezervele.

Dificultăţile misiunii lui Andreotti s-au accentuat după anunţarea intenţiei socialist-democraticilor (P.S.D.I.) de a se abţine în parlament : preşedintele şi secretarul general al P.S.D.I., Giuseppe Saragat, a anunţat, la 23 iulie, că partidul său nu va vota în favoarea unui guvern monocolor democrat-creştin. Declaraţia lui Saragat n-a produs o surpriză totală, dată fiind dorinţa, anterior exprimată, a socialist-democraticilor, de reconstituire a „centrului-stînga", pe care, pe de altă parte, socialiştii îl consideră uzat şi depăşit în urma votului de la 20 şi 21 iunie. Abţinerii socialist-democraticilor i se poate adăuga o eventuală abţinere din partea republicanilor, precum şi a socialiştilor.

Poziţia P.C.I. în această problemă a fost recent exprimată de Alessandro Natta, preşedintele grupului comunist în Camera Deputaţilor, într-un interviu acordat ziarului „L'Unità". Subliniind din nou necesitatea realizării „unei înţelegeri între toate forţele democratice şi populare", care să se concretizeze sub forma „unui guvern de solidaritate şi unitate naţională", Alessandro Natta precizează, totodată, că partidul său n-a respins încă alte soluţii, inclusiv pe aceea a unui guvern monocolor. „Numai că azi — evidenţiază Alessandro Natta — un guvern de acest gen nu se poate naşte şi nu va putea trăi şi lucra dacă nu face apel la P.C.I. şi nu-i obţine acordul". După părerea deputatului comunist, „hotărîrea P.C.I. nu va putea fi luată decît atunci cînd dezbaterea parlamentară va permite să se evalueze, în mod precis, toate elementele de program şi de politică, necesare pentru a face o opţiune — aceea de a vota împotrivă sau de a ne abţine — a cărei importanţă noi o înţelegem foarte bine în momentul actual".

R. D.

LONDRA

„Noua strategie economică"

„Bătălia pe care guvernul Callaghan o duce împotriva inflaţiei şi şomajului intră într-o fază critică" — transmitea de pe malurile Tamisei un corespondent. Laburiştii încearcă să depăşească actualul impas prin „noua strategie economică", formulă care presupune serioase amputări bugetare şi, drept urmare, noi creşteri ale şomajului.

Laburiştii şi-au adunat toţi deputaţii. Nici bolnavii n-au fost scutiţi de obligaţia de a lua parte la scrutinul parlamentar din noaptea de 20 spre 21 iulie. Trei deputaţi au sosit pe targă, însoţiţi de infirmiere. Ministrul sporturilor, Denis Howell, a abandonat stadioanele olimpice de la Montreal pentru a fi prezent în Camera Comunelor, răspunzînd la chemarea ce i-a fost adresată în termeni imperativi. Nici o absenţă n-a putut fi îngăduită, deoarece, teoretic, guvernul dispune de o majoritate extrem de fragilă : două voturi. Miza confruntării parlamentare era esenţială : opoziţia încerca, prin tactica amendamentelor, să întîrzie adoptarea unor importante proiecte de legi, inclusiv cele privind naţionalizarea şantierelor navale şi a industriei aeronautice, reforma învăţămîntului, situaţia locuinţelor în mediul rural etc. Abundenţa amendamentelor depuse de conservatori crea perspectiva unei dezbateri prelungite în timp : săptămîni, poate chiar luni. Guvernul a replicat, utilizînd o formulă pe care, altădată, pe cînd deţineau puterea, „tories" n-au ezitat să o practice. Denumirea formulei aminteşte de execuţii — „ghilotina" —, iar eficacitatea ei poate fi considerată în afara oricărei îndoieli. Practic, este vorba de limitarea în timp a dezbaterilor asupra unui proiect de lege. Presiunea minutelor simplifică jocul obiecţiilor. În felul acesta, avalanşa amendamentelor nu mai ameninţă să acopere textele aduse în instanţa parlamentară. Frazele schimbate de la tribuna Camerei Comunelor au fost mai dure decît de obicei, tradiţionalele înţelegeri dintre guvern şi opoziţie (care îngăduie celor două părţi să-şi permită cîteva absenţe de deputaţi fără a afecta raportul de forţe) n-au mai rezistat, dar laburiştii au izbutit să pună în funcţiune „ghilotina" pentru a urgenta adoptarea definitivă a cinci proiecte de legi. Reporterii au notat cu surprindere că majoritatea de două voturi a guvernului s-a dovedit, în realitate, mult mai mare. În cursul succesivelor scrutine, laburiştii au avut un plus de voturi care a fost între 6 şi... 87 !

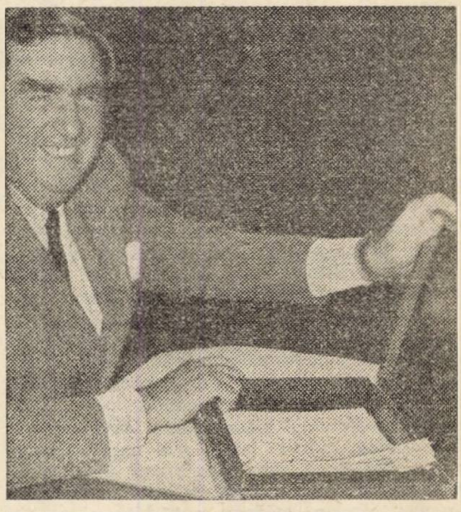

Ministrul finanţelor, Dennis Healey, dezvăluie „secretele" sale bugetare păstrate în tradiţionala geantă de piele, „Budget Box", pe care o poartă de la reşedinţa din 11 Downing Street pînă la Parlament. Geanta a fost confecţionată în jurul anului 1860

Graba cabinetului de a trece prin Camera Comunelor diferitele proiecte de lege trebuie pusă în legătură cu deteriorarea progresivă a situaţiei economice. Oficialităţile continuă să se arate optimiste, dau asigurări că demarajul economic se află în curs. Statisticile rămîn, însă, îngrijorătoare ; toate recordurile postbelice în materie de şomaj au fost depăşite ; la jumătatea lunii iulie, numărul celor ce n-au slujbe a atins 1 463 456 persoane, ceea ce reprezintă 6,3 la sută din populaţia activă.

Remediile tradiționale n-au dat rezultate (lira sterlină s-a devalorizat cu 12 la sută din martie și pînă în prezent), obligînd cabinetul laburist să procedeze la o modificare a strategiei sale economice, ceea ce — după cum semnala „International Herald Tribune" — semnifică renunțarea la o orientare de trei decenii. Decizia n-a putut fi adoptată cu ușurință, deoarece stînga laburistă (și nu numai ea) s-a opus unor măsuri ce vor fi resimțite de categoriile sociale cu venituri modeste. Ședințele guvernului s-au prelungit peste durata obișnuită. Șase reuniuni ministeriale, ore nesfîrșite de discuții, deseori aprinse, au fost necesare pentru a se pune la punct „noua strategie economică". Dennis Healey, ministrul finanțelor, a cîștigat partida : el a putut aduce în Camera Comunelor un program care prevede importante reduceri ale cheltuielilor publice în anul bugetar care începe în aprilie 1977. Amputările bugetare vor atinge 1 miliard 12 milioane lire sterline.

Potrivit șefului vistieriei britanice, reducerile la diferite capitole bugetare semnifică acordarea priorității „regenerării industriei". Resursele degajate sînt menite să favorizeze o expansiune industrială socotită indispensabilă pentru depășirea actualelor dificultăți. La Londra se constată, totuși, că austeritatea bugetară va lovi întreprinderile naționalizate — exceptînd cele petroliere — care își vor vedea programele de investiții micșorate cu 157 000 000 lire. Se ia în considerație diminuarea progresivă a subvențiilor la produsele alimentare, micșorarea bugetului pentru educație (45 000 000 lire), restrîngerea creditelor municipale pentru finanțarea cumpărării de locuințe etc. 75 000 000 lire trebuie să fie economisite prin amînarea construcției de noi spitale și prin alte măsuri de austeritate pe plan sanitar. În sfîrșit, 100 000 000 lire vor fi recuperate din capitolul cheltuielilor militare.

Corespondenții semnalează că ministrul finanțelor „a făcut un tablou destul de roz al viitorului țării" („Le Monde"). In viitoarele 18 luni, produsul național brut ar urma să crească într-un ritm de 4,5 la sută pe an, iar producția industrială cu 8,5 la sută. Dar foarfeca bugetară amenință locurile de muncă a 60 000 oameni (cu toate că „The Times" apreciază că programul lui Healey s-a dovedit „mai puțin dureros decît se aștepta"...). Or, tocmai în această direcție converg incertitudinile stîngii. Deputatul Brian Sedgemore crede că diminuarea cheltuielilor publice „va duce la pierderea a aproape 200 000 locuri de muncă".

Oficialitățile afirmă că și-au asumat temporar riscul unei noi creșteri a șomajului pentru a frîna inflația, a micșora deficitul bugetar și a restabili creditibilitatea lirei sterline. „Noua strategie economică" — se remarcă la Londra — ar putea să afecteze și raporturile dintre guvern și sindicatele a căror docilitate nu este exclus să se epuizeze. Callaghan și Healey au încercat să aplaneze „în familie" diferendele, dar, dacă disciplina (pentru că stînga nu a dorit să provoace o criză la Westminster) a prevalat pînă acum, e posibil ca, la viitoarea conferință de la Brighton, controversele să reizbucnească la suprafață. „The Times" consideră, totuși, că guvernul a făcut „un pas necesar fără o prea mare dificultate politică". Conservatorii au formulat critici, fără multă convingere (reducerile, potrivit opoziției, ar fi „prea mici" și ar interveni „prea tîrziu"). Laburiștii de stînga au reafirmat punctul de vedere că foarfeca bugetară ar fi trebuit să opereze mai mult în sectorul militar.

Rămîne, acum, ca guvernul să parcurgă distanța dintre proiectul expus cu optimism și realizarea lui în practică.

Eugeniu Obrea

MADRID

Amnistia deplină — cerință prioritară

Un bărbat curajos, obligat să-și trăiască 25 de ani din viață în sumbrele temnițe ale franchismului, a părăsit închisoarea Carabanchel. Este Luis Lucio Lobato, membru al Comitetului Executiv al Partidului Comunist din Spania. Primele sale declarații, după ce a redobîndit libertatea, s-au referit la soarta celor ce continuă a fi deținuți pentru opiniile lor democratice. „Poporul spaniol, a spus el, nu va accepta o amnistie în stil Franco, în baza căreia mulți să rămînă în închisoare și puțini să fie puși în libertate".

Lobato a avertizat : „Faptul că am fost eliberat din închisoarea Carabanchel nu reprezintă o garanție pentru mine că n-aș putea fi arestat și condamnat din nou". Afirmația reflectă, în mod veridic, climatul politic spaniol, atitudinile inconsecvente ale autorităților generînd o anumită nesiguranță. Cerința unei amnistii reale, fără discriminări, este prioritară în aceste zile. Demonstrația de la Santiago de Compostela, la care a fost martor chiar regele, declarațiile făcute cu acest prilej de arhiepiscopul Angel Suquia, în favoarea unei amnistii „cît mai largi și mai generoase cu putință", care să devină „punctul de plecare al unei reconcilieri autentice a tuturor spaniolilor", dobîndesc semnificații pe care observatorii din Madrid le pun în relief. Dacă apelul la amnistie s-a făcut auzit în decorul auster al ceremoniei de la Santiago de Compostela, el a putut fi receptat, cu deosebită vigoare, la festivalul „cîntecului contestatar" desfășurat lîngă Barcelona, unde publicul (aproape 70 000 de spectatori și... 4 000 polițiști) a înălțat pancarte pe care stătea scris: „Amnistie reală". De altfel, 40 de personalități aparținînd unor tendințe politice diferite — de la Felipe Gonzales, conducătorul Partidului Socialist Muncitoresc Spaniol, la fruntași democrat-creștini, ca José Maria Gil Robles și Joaquin Ruiz-Gimenez — au publicat o „declarație adresată opiniei publice" în care cer guvernului recunoașterea tuturor libertăților democratice, accesul liber al tuturor partidelor politice, fără discriminare, la mijloacele de informare etc. Declarația apreciază că „numai acțiuni concrete și concertate între putere și opoziție vor permite evoluția vieții politice". În timp ce demonstrațiile populare în sprijinul democratizării continuă să se desfășoare cu o vigoare ce reflectă amploarea curentului de opinie publică, „Coordonarea Democratică" a apreciat că actualul guvern „nu este în măsură să răspundă necesităților celor mai urgente ale țării". Opoziția democratică rămîne disponibilă pentru un dialog constructiv, chiar cu exponenții puterii, cu condiția unei amnistii fără excepții, a deplinei libertăți a tuturor partidelor, a asigurării libertăților sindicale, de întrunire, de asociere și de expresie. În acest context, meritată consemnată opinia fostului ministru de externe, Areilza, care, într-un interviu acordat ziarului „El Pais", a spus, referitor la legalizarea Partidului comunist, că o astfel de problemă „va sfîrși prin a se impune, așa cum s-au impus întotdeauna realitățile sociale într-o țară liberă".

În sfîrșit, cronicarii actualității consemnează publicarea, pentru prima oară după războiul civil, într-un ziar legal din Spania, a unui interviu al secretarului general al Partidului Comunist, Santiago Carrillo (cu numai trei luni în urmă, același săptămînal —„Guadiana" — fusese confiscat, atunci cînd a încercat să facă loc în coloanele sale unei convorbiri cu fruntașul comunist). Santiago Carrillo a preconizat formarea unui guvern al concilierii naționale, declarînd că „trebuie reunite toate forțele de dreapta, de centru și de stînga" într-un asemenea guvern, pentru a restaura democrația în Spania și a reda poporului deplina sa suveranitate.

E. O.

Al 25-lea...

Al 25-lea diplomat asasinat în anii postbelici. La tragică statistică s-a mai adăugat o victimă: ambasadorul britanic la Dublin. Dar să nu uităm că, de la începutul crizei irlandeze, violența a produs 1 645 morți și aproape 3 000 de răniți. Șapte ani de tensiune, de vărsări de sînge, de exasperantă confruntare. Ulsterul se înscrie în cronicile actualității cu litere de sînge. Din nefericire, epidemia terorismului s-a abătut și asupra Republicii Irlanda. O dovedește moartea brutală a ambasadorului Christopher Ewart-Biggs. Diplomatul britanic, cunoscut și ca autor de romane polițiste, își luase postul în primire de numai două săptămîni. Asasinarea lui s-a produs, la orele dimineții, nu departe de reședința sa, pe cînd se ducea la o întîlnire cu ministrul irlandez al afacerilor externe. O mină plasată pe drumul utilizat de „Jaguar"-ul ambasadorului și pusă în funcțiune de un dispozitiv electronic l-a omorît pe Ewart-Biggs.

Patru mii de polițiști și militari irlandezi au fost lansați într-o operațiune de depistare a autorilor atentatului. Pînă în prezent, după cum remarcă agențiile de presă, ancheta bate pasul pe loc în pofida „enormității mijloacelor" utilizate.

Oficialitățile de la Dublin au condamnat atentatul, iar presa londoneză, în comentariile ei, apreciază că această „crimă tragică nu trebuie să rupă, ci dimpotrivă să întărească relațiile ameliorate și funcționale dintre Dublin și Londra, în materie de luptă contra I.R.A.". Omagiind memoria lui Ewart-Biggs, „ambasador pentru două săptămîni" (cum scrie „Financial Times"), comentatorii constată că „acest asasinat marchează o nouă etapă" în evoluția irlandeză („Le Monde").

MONTREAL '76

Mai strălucitoare ca o mie de sori...

Eugen Barbu

Cînd vor apărea aceste rînduri, toate cuvintele mari se vor fi spus şi, în spaţiu, se vor fi topit toate vocile acelea pe care cu toţii le-am auzit, timp de o săptămînă, vorbind despre un copil de pe aceste meleaguri, îndrăgit de mai bine de un miliard de oameni. Alte ştiri senzaţionale vor lua locul performanţelor Nadiei Comăneci în atenţia mondială, dar, oricum, săptămîna fetiţei de 15 ani din Oneşti va rămîne înscrisă cu litere de aur în istoria gimnasticii. A fost numită pe rînd „zeiţă", „regină", „Paganini la paralele", „un superstar" şi aşa mai departe. Ce-a declarat această fiinţă minusculă după ce umbrise omartizarea acelui straniu obiect ce se aşeza lin pe planeta roşie cam în acelaşi timp cu aterizarea fantastică la sol a sportivei noastre în sala Forum din Montreal ? Că, după teribilele încercări prin care trecuse, va merge la Marea Neagră cu păpuşa ei şi se va plimba pe bicicletă ! Alice ne trimisese cîteva zile în Ţara minunilor şi voia, pur şi simplu, să se joace după ce ne făcuse, nu numai nouă, nervii harcea-parcea ! Nu ştiu ce vor fi făcut savanţii de la Pasadena în nopţile cînd întreg globul stătea cu ochii aţintiţi pe ecranul de sticlă privind evoluţia fetelor din spaţiul canadian, dar îmi este peste putinţă să cred că nu aveau un ochi şi la zvîcnirea Nadiei la paralele, care lurase curiozitatea planetei în clipele decisive ale epocalei aterizări pe Marte. Mi se pare, mie cel puţin, cel mai mare triumf al acestei fete sobre care n-a zîmbit decît atunci cînd s-a urcat pe podiumul fericit al învingătoarelor de la Olimpiadă : împingerea în umbră a unui eveniment colosal în linie ştiinţifică, datorită graţiei, preciziei şi inimaginabilei ei fantezii de a locui cîteva secunde între cer şi pămînt, cum n-o mai făcuse nimeni pînă atunci.

Nu trebuie să fii specialist în gimnastică pentru a realiza formidabila performanţă a Nadiei Comăneci. Ralentiul camerei de luat vederi de la Montreal a descompus matematic mişcarea sportivei române în tot atîtea secvenţe antologice. Dacă computerul sălii Forum a rămas codigent la previziuni, fiind lipsit de nota zece, asta s-a întîmplat pentru că nici un specialist de la Olimpiadă nu a ghicit că Nadia poate să ia de 7 ori nota de neînchipuit cu care a fost răsplătită (şi asta încă, cu o mare îngăduinţă faţă de juriul ce s-a dovedit zgîrcit de cîteva ori cu fata de la Oneşti) ; ochiul televizorului a confirmat că, pentru minunata elevă a soţilor Karoly, limitele matematice în materie de notare la gimnastică ar fi trebuit să explodeze ! Rotativele au născut zile la rînd elogii dintre cele mai frumoase, unele mai ingenioase ca altele, toate ivite din realităţi imprevizibile : numărul spectatorilor din sala Forum a atins limita curiozităţii faţă de sportul rege, fotbalul, televizoarele au ars pînă la limita încingerii pe toată scoarţa planetei, cineva ne asigura că la Atena n-a dormit nimeni în noaptea disputării titlurilor la individual compus, dar la Pomîrlata din vale cum credeţi c-a fost ? Nebuni fericiţi din toate colţurile României întrebau la telefon pe părinţii Nadiei dacă au văzut-o cum a luat nota 10, şi aceştia ce erau să mai răspundă ? Un astfel de entuziasm te face să-ţi pierzi capul, şi curioşii deveneau sublimi cînd umblau buimaci prin oraşul ce ne-a dăruit-o pe Nadia ca să găsească casa în care se născuse. Streini veniţi pentru mînăstirile Moldovei voiau să vadă un colţ de stradă pe unde Comăneci a noastră se va fi jucat cu cercul sau măcar sala în care ea s-a antrenat. La Montreal şoferii decupaseră fotografia fetiţei noastre şi o lipiseră pe parbrizuri, ah, minunaţi sunt oamenii cînd iubesc cu adevărat ceva ce le răsplăteşte aspiraţiile ! O sală dementizată de entuziasm cerea în toate limbile pămîntului Zece ! Zece ! Zece ! pentru şcolăriţa de la Oneşti şi dacă juriul acela, cam nedrept cu partenera şi amica Nadiei, Teodora, ar fi îndrăznit să nu acorde nota maximă, nu ştim ce s-ar fi întîmplat ! În sfîrşit, aceiaşi 20 000 de oameni, posesori ai biletelor din istorica zi sau noapte, nu ştim cum să-i mai spunem din cauza capriciilor fusului orar, cîntau imnul nostru în timp ce drapelul românesc urca pe catargul olimpic. Iată ce înseamnă un triumf, iată ce înseamnă să te iei în serios, să nu te îngîmfi, să declari urechilor uluite ale ziariştilor de pe tot globul : că se poate şi mai bine, după obţinerea avalanşei de note maxime !

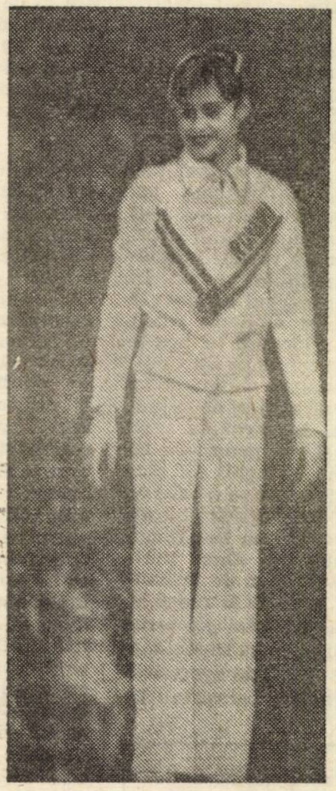

Nadia Comăneci — nota 10

Ce se mai poate, Dumnezeule ? stai şi te întrebi, dar, privind acel chip serios de fată ce spulberă toate recordurile lumii, spui la fel cu ea : Se poate şi mai bine !

■

Am asistat în viaţa mea la multe triumfuri româneşti în domeniul sportului, am văzut mulţi campioni luptîndu-se cu secundele, cu centimetrii, cu propria lor limită umană în materie de rezistenţă sau fantezie, dar ceea ce ne-a arătat în glorioasele zile din urmă Nadia Comăneci întrece orice imaginaţie. S-a spus că numele ei va despica în două falii distincte istoria gimnasticii mondiale şi că de-acum se va putea vorbi numai despre epoca de dinaintea Nadiei Comăneci şi cea de după Nadia Comăneci şi lucrul este perfect adevărat. Să o luăm ca atare şi să fim mîndri că poporul român, care dă lumii din cînd în cînd cîte un mare nume în toate domeniile vieţii, a proiectat pe firmamentul sportului această stea, mai strălucitoare ca o mie de sori...

Nadia, cum să-ţi mulţumim ?

Olimpice

Peste 30 de persoane acuzate de a fi revîndut la preţuri de speculă bilete olimpice au fost judecate de Curtea municipală din Montreal, primind amenzi atingînd 40 de dolari. Pentru a asista la întrecerile de gimnastică feminină, la Forum, mulţi spectatori au dat circa 200 de dolari pe un bilet al cărui preţ oficial era de 12 dolari.

■

„Liga proprietarilor de taxiuri" din Montreal a hotărît să paralizeze circulaţia pe principalele străzi ale metropolei canadiene, pentru a protesta împotriva folosirii de către oficiali a numeroase maşini puse gratuit la dispoziţia lor de către un mare constructor american.

■

Pînă la sfîrşitul jocurilor, spaţiul de deasupra zonei olimpice este interzis întregii circulaţii aeriene, inclusiv pentru avioanele liniilor regulate.

■

Baschetbalistul american Wilt Chamberlain, care a asistat la întrecerile de volei şi baschet, a avut probleme cu statura sa de 2,16 m. El s-a văzut obligat să cumpere bilete pentru două locuri şi astfel să poată sta într-un fotoliu de pe rîndul al doilea pentru a-şi sprijini picioarele pe cel din rîndul întîi.

■

Papa Paul al VI-lea urmăreşte jocurile olimpice la televiziune, în reşedinţa sa de vară de la Castelgandolfo.

Celebrul atlet american Jesse Owens, medaliat la J.O. de la Berlin (1936), sosit la Montreal pentru a asista la întrecerile sportive, s-a arătat optimist — în timpul unei conferinţe de presă — în legătură cu viitorul Jocurilor Olimpice

1000+1

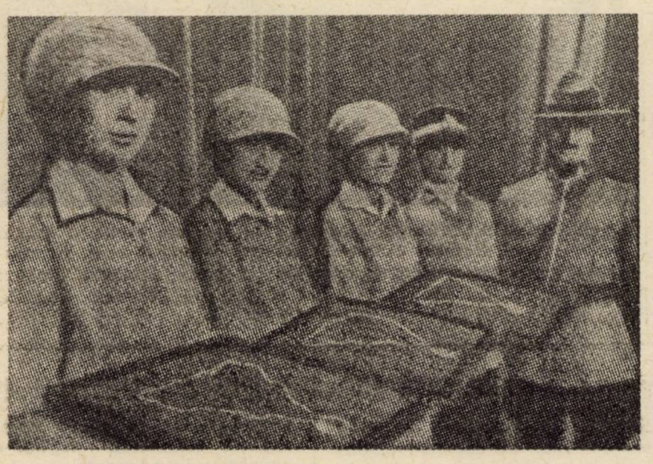

Prezentarea oficială a rîvnitelor medalii a necesitat şi o supraveghere calificată împotriva eventualilor „aspiranţi" neglorioşi la laurii olimpici

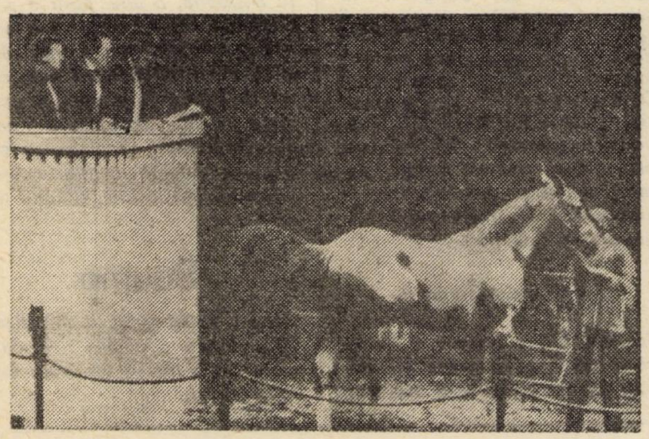

Pentru descendentul unui celebru cal de curse — cîştigător în mai multe concursuri din S.U.A. — a fost plătită suma record de 1,5 milioane dolari

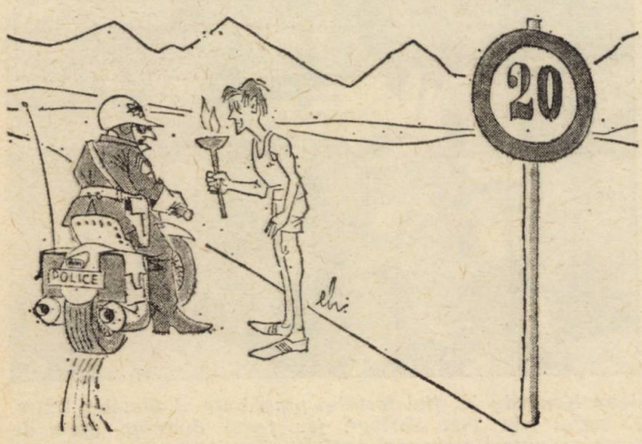

...pentru depăşire de viteză

Cel mai vîrstnic competitor olimpic este călăreţul australian James Roycroft — 61 de ani

Reformă

Franţa va avea un nou cod penal, care va înlocui vechiul cod napoleonian din 1810. Proiectul noului cod nu va fi discutat însă în parlament înainte de 4–5 ani. Experţii, care lucrează din 1974 la noul cod penal, nu au schimbat decît vocabularul codului napoleonian. Recluziunea perpetuă este suprimată, fiind înlocuită cu o pedeapsă maximală de 40 de ani. Distincţia între recluziune, detenţie şi închisoare a fost abolită. Potrivit prevederilor sale, pedeapsa cu moartea nu va fi abolită în Franţa.

Renegociere

Filipinele au făcut cunoscut Japoniei că nu intenţionează să prelungească Tratatul bilateral de prietenie, comerţ şi navigaţie, care expiră la începutul anului 1977, a anunţat, într-o conferinţă de presă, ministrul de externe filipinez, Carlos Romulo. El a precizat că nu este vorba de abrogarea tratatului, ci de dorinţa de a negocia unul nou, „deoarece vechiul pact nu corespunde situaţiei actuale".

Festival

Se aşteaptă ca circa 3 milioane de persoane să participe, între 4 şi 19 septembrie, la Napoli, la festivalul naţional al ziarului „L'Unità", organ al Partidului Comunist Italian. La deschiderea festivalului va lua cuvîntul secretarul general al P.C.I., Enrico Berlinguer.

Procuror

Senatul american a votat un proiect de lege privind crearea, în cadrul Administraţiei, a unui post permanent de procuror general, avînd misiunea să conducă ancheta în cazul ivirii unor nereguli politice de genul „Watergate". Potrivit proiectului, procurorul general este împuternicit să ancheteze eventualele încălcări ale legii de către preşedinte, vicepreşedinte, directorul F.B.I., de către miniştri, judecătorii federali şi membrii Congresului. Textul, care va trebui să fie aprobat şi de către Camera Reprezentanţilor, interzice, de asemenea, preşedintelui Statelor Unite să numească pe vreunul din conducătorii campaniei sale electorale în funcţia de ministru al justiţiei.

„Concorde"

O asociaţie australiană de apărare a naturii („Australian Conservation Fondation") s-a adresat Înaltei Curţi de Justiţie în urma hotărîrii ministrului australian al transporturilor, Peter Nixon, de a autoriza legătura aeriană Londra-Melbourne de către supersonicul „Concorde". Potrivit asociaţiei, procedurile administrative stipulate de legea asupra mediului înconjurător n-au fost respectate. Pe de altă parte, înainte de a lua decizia sa, ministrul transporturilor n-a determinat cu claritate consecinţele asupra mediului ambiant ale zborului supersonicului „Concorde".

Jimmy Carter reţine în faţa televizorului, împreună cu fiica sa, momentul desemnării sale de către Convenţia partidului democrat drept candidat pentru alegerile prezidenţiale din toamnă

1000+1

Observator

Elveția va asista, în calitate de observator, la Conferința la nivel înalt a țărilor nealiniate, care va avea loc luna viitoare (16–19 august) la Colombo, s-a anunțat din sursă oficială. Este prima oară cînd această țară va fi prezentă la o conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate. Celelalte țări neutre europene – Austria, Finlanda și Suedia – participaseră, în 1973, la conferința de la Alger, dar Elveția preferase să se abțină. Delegația va fi condusă de ambasadorul Elveției la Colombo.

Agenție

Conferința asupra mijloacelor de comunicare în masă, organizată recent sub auspiciile U.N.E.S.C.O., a aprobat, în unanimitate, crearea unei agenții de presă a Americii Latine și regiunii Caraibilor. U.N.E.S.C.O. este solicitată să contribuie la „pregătirea unor planuri și studii" pentru crearea agenției, în legătură cu care rezoluția afirmă că nu va „diminua, în nici un fel, funcționarea liberă a agențiilor existente sau dezvoltarea lor pe viitor".

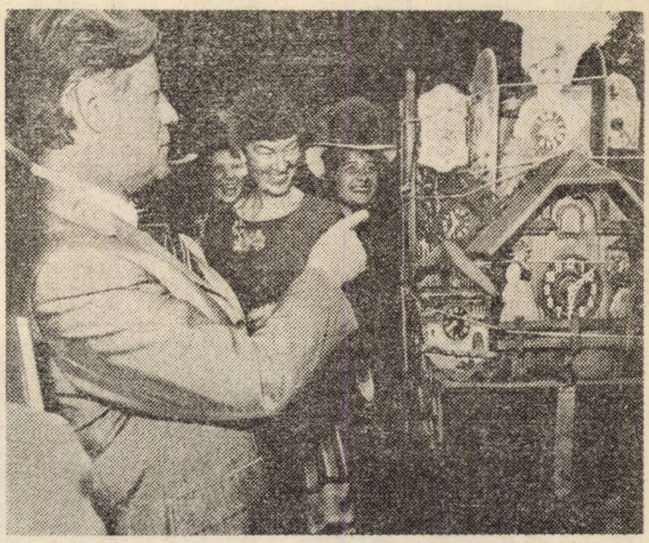

Locuitorii din Pădurea Neagră (R.F.G.) au făcut o vizită cancelarului Helmut Schmidt (stînga) și soției sale, Hannelore (a doua din stînga), aducînd cu ei și faimoase ceasuri cu cuc, creații tradiționale ale meșteșugarilor din această parte a țării

Comunicat

Statele Unite vor preda Tailandei echipamentul de comunicații utilizat de forțele americane înainte de a se retrage și vor vinde guvernului tailandez circa 15 000 tone de muniții, precizează un comunicat comun dat publicității la Bangkok. În schimb, avioanelor americane li se vor acorda drepturi limitate de aterizare la o bază aeriană tailandeză, adaugă comunicatul. De asemenea, documentul precizează că un număr de 263 americani – personal necombatant al forțelor aeriene (consilieri, tehnicieni și personal de pază al ambasadei) – vor rămîne, în continuare, în Tailanda.

Normalizare

Relațiile dintre Angola și Portugalia vor fi normalizate în decurs de două luni – a declarat, la Porto, Antonio Macedo, președintele Partidului Socialist Portughez. Antonio Macedo apreciază că restabilirea relațiilor diplomatice, suspendate în luna aprilie a.c., ar urma să se realizeze după repatrierea angolezilor care se află, în prezent, în Portugalia și după reîntoarcerea, la Lisabona, a unei părți a portughezilor din Angola. S-a prevăzut, de asemenea, potrivit afirmațiilor lui Macedo, ca delegații ale partidelor de stînga, „în principiu Partidul Socialist și Partidul Comunist", să plece, în curînd, în Angola pentru a examina, la fața locului, situația din țară.

Scump

Palatul Elysée nu va fi climatizat. Președintele Valéry Giscard d'Estaing a refuzat devizul : este prea scump.

Premierul japonez Takeo Miki (dreapta) a conferit, la mijlocul acestei luni, cu senatorul american Mike Mansfield, aflat în vizită la Tokio. Subiectul : un schimb de vederi în legătură cu relațiile dintre cele două țări

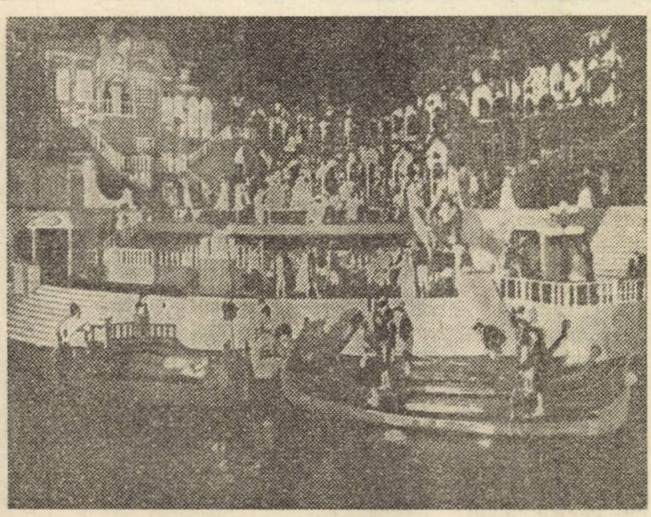

Festivalul din Bregenz (Austria) a fost inaugurat, în acest an, cu „Povestirile lui Hoffmann", de Offenbach

John Kennedy jr., fiul fostului președinte al Statelor Unite, și vărul său Tim Shriver, fac parte dintr-un grup de tineri voluntari americani hotărîți să participe la reconstruirea unui sat guatemalez distrus de cutremur

„SALIUT — 5"

sau despre „rentabilizarea" cosmonauticii

Cosmonauții B. V. Volînov și V. M. Jolobov, la bordul stației orbitale „Saliut-5". Etapa „om-tehnologie" se află în plină desfășurare...

Corespondență din Moscova de la Laurențiu Duță

Un adevăr care se impune tot mai mult, ilustrat vădit de actualul zbor cosmic pilotat „Saliut-5" : ieșirea cosmonauticii din domeniul senzaționalului nu înseamnă, nicidecum, trecerea ei în rîndul banalului cotidian. Căci, intrînd treptat în viața socială de zi cu zi, această știință își face prezența simțită prin realizări care tind să o „rentabilizeze", după cum remarca unul din specialiștii sovietici. Într-adevăr, la mai puțin de două decenii de la apariția sa, consmonautica oferă omenirii avantaje exprimate în sume. Se citează exemplul sateliților de tipul „Molnia" care, în cadrul programului „Orbita", asigură unui număr de 20 000 000 de oameni din Extremul nord, Extremul orient, Siberia și Asia centrală sovietică accesul la televiziune, comunicațiile telefoto sau telegrafice, înlocuind astfel radioul pe o distanță de 15 000 km, prin locuri greu accesibile sau imposibil de abordat. Pe plan mondial, sateliții meteorologici salvează de la distrugere bunuri materiale de circa 60 000 000 000 dolari anual, anticipînd producerea de cutremure, incendii, taifunuri și alte calamități. Ba,ceva mai mult, „nota de plată" pe care cosmonautica o solicită omenirii se reduce simțitor : un kilogram de greutate utilă ridicat în Cosmos costa, în 1968, de două mii de ori mai puțin decît în 1958.

Iar perspectivele deschise de cosmonautică, în condițiile vertiginosului proces tehnic prin care trece planeta, sînt tot atît de mărinimoase. Este cunoscută existența proiectului de expediere spre Soare, cu ajutorul rachetelor, a deșeurilor centralelor atomoelectrice de care omenirea se teme ; se elaborează un proiect de perspectivă, pentru construirea unor centrale termo și atomoelectrice, care să scutească atmosfera terestră de efectele poluării.

În drumul său continuu spre nou, cosmonautica trece, în prezent, prin etapa „om-tehnologie", ilustrată prin activitatea echipajului Boris Volînov — Vitali Jolobov la bordul stației orbitale „Saliut-5".

În primul rînd, omul — adică menținerea unei forme bune fizice a celor care activează în condiții extraterestre. „Orice alt experiment la bord se poate amîna pe a doua zi, cu excepția exercițiilor fizice" — declară unul din responsabilii acestui zbor. Fiecare din cei doi cosmonauți efectuează zilnic, timp de două ore și jumătate, exercițiile fizice pe „pista rulantă". În zborurile precedente s-a vorbit de costumele speciale ale cosmonauților în timpul acestor exerciții. Ele sînt menite să creeze acea stare de „ponderabilitate", care să ferească organismul uman de efectele nocive ale lipsei gravitației. În cazul actualului zbor, cosmonauții au două asemenea costume : unul „de purtare", iar altul pentru exercițiile fizice. Dar nu numai imponderabilitatea prezintă pericol pentru organismul uman pe orbită, ci și alți factori, cum ar fi spațiul redus de mișcare, uniformitatea mediului ambiant, senzația de singurătate. Iată de ce exercițiile fizice sînt însoțite de muzică (la armonica rusească) și au fost prevăzute „ședințe de cură muzicală", incluzîndu-se în program bucăți din muzica clasică, de estradă și populară. Pentru a se menține noțiunile atît de obișnuite pe Pămînt de „în sus" și „în jos", „tavanul" salonului de lucru este vopsit într-o culoare deosebită de „dușumea".

Interesul vădit pentru cercetările biologice este ilustrat prin numeroasele experiențe cu ființe vii sau plante la bord.

Una din experiențe, cea cu semințele plantei crepis, nu este de fapt nouă, dar aceasta îi conferă, potrivit specialiștilor, o și mai mare importanță. În expedițiile cosmice precedente, semințele acestei plante, supuse germinației în condiții extraterestre, au vădit anumite mutații în aparatul cromozomic al rădăcinilor, ceea ce poate facilita o pătrundere serioasă a științei în cunoașterea unor procese extrem de fine ale organismelor vegetale. De data aceasta, 30 de grame de semințe, aflate la bordul lui „Saliut-5", într-un cilindru cu temperatura de 24 grade, au germinat, apoi procesul a fost oprit cu ajutorul unei emulsii de acid acetic și spirt, urmînd ca, pe Pămînt, să se reia studierea rădăcinilor. Și, mergînd pe „scara vieții" în sus, actualul zbor pilotat cuprinde experiența cu peștișorii **danio rerio,** ieșiți din icre pe orbită, precum și cu alți pești (un mascul și o femelă într-un acvariu de numai 600 cmc.). Recentele experiențe arătau că peștii vii, aduși din Cosmos, înoată pe Pămînt ca și cum o greutate i-ar trage în jos. Cei „născuți" în Cosmos suportă mult mai bine condițiile terestre. Cum se comportă în Cosmos broaștele sau mamiferele, reprezentate prin șoareci ? Răspunsurile de pe orbită sînt, uneori, dintre cele mai neașteptate.

O altă experiență, denumită „Cristal", este așteptată cu multă nerăbdare de tehnologi. Este vorba de cultivarea cristalelor în condiții de imponderabilitate. La bordul lui „Saliut-5", sînt instalați trei cilindri — „cristalizatorii" —, în care se toarnă o emulsie densă de alaun de potasiu, cu mici cristale de priză. În condițiile de imponderabilitate, pe marginile cristalelor de priză se prind formațiuni cristalice. Într-unul din cristalizatori, emulsia este străvezie, în ceilalți doi — colorată. Dar imponderabilitatea, de care medicii se tem atît de mult, este mediul ideal pentru punerea la punct a unor procese tehnologice. După cum se știe, odată cu dispariția fenomenului de gravitație, crește rolul fenomenului de tensiune superficială. Fenomenul de convecție — schimbarea dezordonată a fasciculelor de lichide sau gaze, diferite ca temperatură — își modifică total caracterul în Cosmos. Astfel, în condiții de imponderabilitate se poate obține un aliaj de galiu și bismut, imposibil de realizat pe Pămînt. Devin, astfel, posibile produse, principial noi, de materiale pentru industria electronică, farmacologie, siderurgie. De altfel, se prevede realizarea așa-numitului „oțel-gazat", cu o mare duritate și de ușurimea aluminiului. Tot în Cosmos au fost create acele „ace de safir", material cu o duritate de două tone pe milimetru pătrat, cristale de seleniu și germaniu, de cîteva ori mai mari decît cele obținute în condiții terestre.

O însemnătate deosebită este acordată proceselor de spectrografiere a atmosferei, pentru care, la bordul stației orbitale, există un aparat perfecționat, manual, „RSS-2m". Este vorba de o „secțiune" originală prin atmosfera terestră, care permite să se stabilească gradul de încărcare a atmosferei cu aerosoli (particule solide ce cad pe pămînt, aproximativ 100 tone în 24 ore). Se urmărește, îndeosebi, starea stratului de ozon ce înconjoară planeta noastră la aproximativ 25—28 km înălțime. Se știe că această „armură a globului" este alcătuită dintr-un strat relativ subțire de ozon, iar starea acestuia influențează destul de intens atmosfera terestră.

Și, în sfîrșit, din nou **omul,** principalul obiect de studiu în Cosmos, se autocunoaște și în aceste condiții. De exemplu, cum se explică acea poftă de mîncăruri picante în Cosmos ? Dar cum se manifestă gustul de acru, de amar, de dulce ? În ce măsură influențează asupra capacității de muncă a omului în Cosmos dorul de iarbă verde, de apă, dorul de ai săi ? Căci numai stabilirea infinitelor stări sufletești și fizice poate aduce certitudinile de care este atîta nevoie pentru ca omul să poată cuceri și folosi însușirile spațiului extraterestru. Este vorba de a se reda noțiunii de „Cosmos" acele sensuri pe care le subînțelegea Pitagora încă din secolul al șaselea înaintea erei noastre, adică nu numai de „Univers", ci și de „frumusețe" și „armonie".

Deocamdată, emisiunile de televiziune îi prezintă pe cei doi de pe orbită așezîndu-se în fața microfoanelor și camerelor de luat vederi de la bordul stației „Saliut-5" :

— „Alo, Zarea ! Zarea ! Sînt Baikal. Activăm conform programului. Ne simțim bine !".

VIKING–1

Mesaje de pe Marte

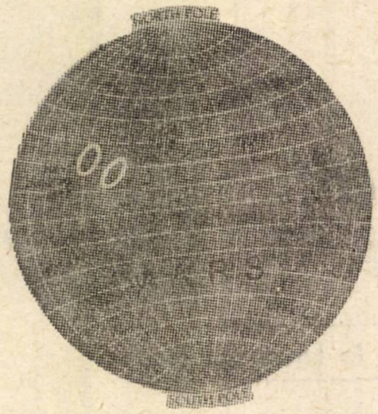

După două amînări, la 4 și 17 iulie, regiunea aleasă inițial dovedindu-se a fi necorespunzătoare (pe hartă — cerculețul din dreapta), Viking-1 a aterizat, cu succes, la 20 iulie (în locul indicat prin cerculețul din stînga)

La Pasadena, în California, soarele de-abia se ridicase deasupra orizontului. Cei 750 de membri ai misiunii „Viking" trăiau cele mai încordate momente ale activității lor, care, pentru unii, începuse cu zece ani în urmă. După ce ultimele detalii au fost puse la punct, responsabilii misiunii au decis : către sonda Viking-1, aflată pe o orbită a planetei Marte încă de la 19 iunie, a fost lansat ordinul „go". Semnalul avea să ajungă după aproape douăzeci de minute, după ce a parcurs cele 380 de milioane de kilometri dintre Pămînt și Marte. Odată recepționat, cele două compartimente ale navei spațiale — Orbiter, 2 325 kg, și Lander, 1 118 kg — s-au separat. Și, totodată, orice legătură cu Pămîntul a fost întreruptă, sarcina coordonării manevrelor fiind preluată de calculatorul de pe Viking. Operațiunea „aterizare" (în limbaj local, ea este numită „amartizare") a durat ceva mai mult de trei ore.

Cîteva minute după separare, în timp ce nava trecea la un perigeu de 1 500 km deasupra planetei, motoarele de orientare ale Landerului au fost puse în funcțiune timp de 24 de minute, pentru a-l plasa într-o poziție favorabilă în atmosfera marțiană. La numai 6 km de sol, viteza Landerului este redusă la 1 600 km/h. O parașută din poliester, cu un diametru de 16 m, se deschide. Cîteva secunde mai tîrziu, carcasa de protecție termică (temperatura externă este de aproximativ 1 500°C) se desprinde. Trei motoare — așa-numitele „retro-rachete" — intră în funcțiune pentru a încetini viteza. Cînd sonda avea o viteză de aproximativ 9 km/h, primul dintre cele trei picioare ale sale a atins solul. În acel moment, motoarele s-au oprit.

Pe Marte este ora 4 după-amiază. Pe Pămînt, mai sînt cîteva minute pînă la ora 12 GMT. La Pasadena urmează 18 minute chinuitoare, cît îi trebuie semnalului de confirmare a aterizării să parcurgă distanța Marte-Pămînt, cu o viteză de 300 000 km pe secundă. La ora 12,12, explozie de bucurie : Landerul se află, acolo, bine înfipt la marginea bazinului Chryse, la 2 mile și jumătate sub „nivelul mării" marțiene și la 900 mile deasupra Ecuatorului. În termenii geografiei „planetei roșii" : la intersecția longitudinii vestice de 47,4 grade și latitudinii nordice de 22,5 grade.

O memorie de 18 000 de cuvinte

Alegerea locului a fost, de altfel, cea mai dificilă și delicată operație a întregii misiuni. Ea a fost realizată încă acum trei ani, de către sonda americană Mariner-9, care a alcătuit un adevărat atlas geografic al planetei, de o precizie uimitoare. Viking a luat cu sine cele cîteva date cunoscute despre Marte, în afară, desigur, de cele despre „locuitorii" lui. Dar Mariner n-a putut să distingă obiecte de o dimensiune inferioară unui teren de fotbal. Or, era de-ajuns o singură piatră, mare cît o minge de fotbal, pentru a răsturna Landerul. Cu scopul de a preveni asemenea accidente, savanții au studiat, cu toate mijloacele posibile, zona aleasă pentru aterizare. Timp de mai multe săptămîni, ei au îndreptat spre Marte cele mai mari telescoape din lume (de la Arecibo, din Puerto-Rico, și de la Goldstone, din California). În plus, vreme de o săptămînă, Viking n-a făcut altceva decît să ia fotografii și să le trimită tehnicienilor de la laboratorul din Pasadena.

În ciuda hărților, indicațiilor și ordinelor primite de Viking, locul ales inițial nu i-a plăcut. Această ezitare, această prudență „inteligentă" cu care specialiștilor le place să-l alinte, este rezultatul autonomiei sale relative, a capacității sale de a dialoga cu stăpînii săi tereștri. Este, de fapt, elementul esențial care deosebește misiunea Viking de celelalte misiuni spațiale anterioare. Călătoria pe Lună — s-a afirmat — la o distanță de 300 000 km de Cap Kennedy, a fost asemănătoare cu o croazieră de la Grandville spre Jersey. Misiunea Viking pare mai apropiată de aventura lui Cristofor Columb. Navele Apollo, deși ocupate de oameni, erau foarte strîns coordonate de pe Pămînt. Un schimb de cuvinte nu lua nici un minut. În fiecare moment, astronauții primeau ordine. Dar Viking este mult prea departe. Pentru ca un mesaj să ajungă pe Pămînt, sînt necesare aproximativ 20 de minute. Apoi, încă 20 de minute pentru recepționarea răspunsului de către sondă. În total, cu timpul de reflexie, aproape o oră. Este mult prea mult pentru un explorator aflat pe tărîmuri necunoscute și ostile, care trebuie să gîndească repede, să ia decizii prompte și să judece infailibil.

Iată de ce, partea cea mai importantă (și mai spectaculoasă, în același timp) a „organismului" sondei Viking este, ca și la om, creierul. Pentru că, într-adevăr, Viking posedă un veritabil creier. El este compus din ordinatoare, plasate atît la bordul Orbiterului, cît și al Landerului. Modulul de aterizare conține două creiere identice. Fiecare dintre ele dispune de o memorie de 18 000 de cuvinte, înmagazinate pe două fire magnetice cuplate. Cine are ca Viking o memorie de 18 000 de cuvinte, poate spune că are o memorie bună. Engleza de bază, de pildă, cuprinde mai puțin de 1 000.

În memoriile Vikingului a fost stocat un protocol științific și tehnic, și un protocol revizuit a fost inserat prin radio-comandă, în timpul călătoriei sale interplanetare. Fiecare dintre ordinatoarele modulului de aterizare a fost revizuit de către un „depozit de date", pentru a verifica dacă ele își amintesc și dacă înțeleg noul program. De fiecare dată, ordinatorului, care dovedește că are memoria cea mai bună, i se încredințează direcția. Cel care desemnează învingătorul este un al treilea ordinator, instalat pe Pămînt. El pune cele două ordinatoare să-și „recite" lecția, ca niște simpli școlari. Învinsului i se administrează un „somnifer", dar el este păstrat în stare de disponibilitate, pentru cazul în care celălalt va fi paralizat de un accident sau de senilitate. „Programul primar" cu care a fost înzestrat creierul Vikingului n-ar fi îngăduit, însă, decît reacții foarte lente la descoperirile așteptate. A fost adăugat, de aceea, un „plan de adaptare" (actualizat din trei în trei zile), care permite executarea corespunzătoare a operațiilor pe suprafața marțiană. Expedițiile spațiale anterioare au dovedit că posibilitatea de a efectua experiențe noi pe baza unor date proaspete este extrem de rentabilă din punct de vedere științific. Carl Sagan, celebru savant astronom și unul din principalii responsabili ai prezentei expediții marțiene, afirmă că „o misiune Viking în întregime programată ar fi fost relativ puțin rentabilă științific. Dar o misiune Viking, în care putem efectua marți o experiență pe baza a ceea ce am aflat duminică, reprezintă o posibilitate extrem de promițătoare din punct de vedere științific".

Iată cum, în urma unor deducții pe care Viking le-a făcut, orientîndu-se după analizele „granulometrice" ale solului marțian, el a refuzat în două rînduri — la 4 și 17 iulie — să aterizeze pe locul fixat, hotărîndu-se, pentru un altul, doar la 20 iulie. Și modul cum a decurs aterizarea a dovedit că a avut perfectă dreptate. De îndată ce s-a așezat, la 4,30 „ora locală", în regiunea Chryse, Viking a declanșat o serie de operațiuni tehnice și „domestice". El s-a întrebat, mai întîi, dacă se simte bine, și și-a transmis impresiile pe Pămînt prin intermediul Orbiterului, care joacă rolul de releu. Și, cu promptitudine, a expediat la Pasadena primele două imagini „în direct" ale suprafeței marțiene. După ce și-au revenit din emoție, savanții au constatat că Marte (sau, cel puțin, regiunea Chryse) seamănă izbitor cu deșerturile din sudul Arizonei și nordul Mexicului. Reliefful este lin, presărat cu pietre, iar în depărtare, se zăresc „un fel de dune". Fotografiile indică, de asemenea, urmele unor

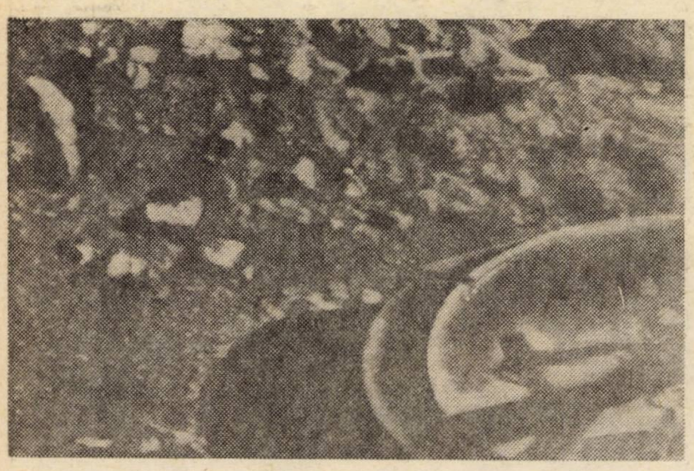

Marte seamănă izbitor cu deşerturile din sudul Arizonei

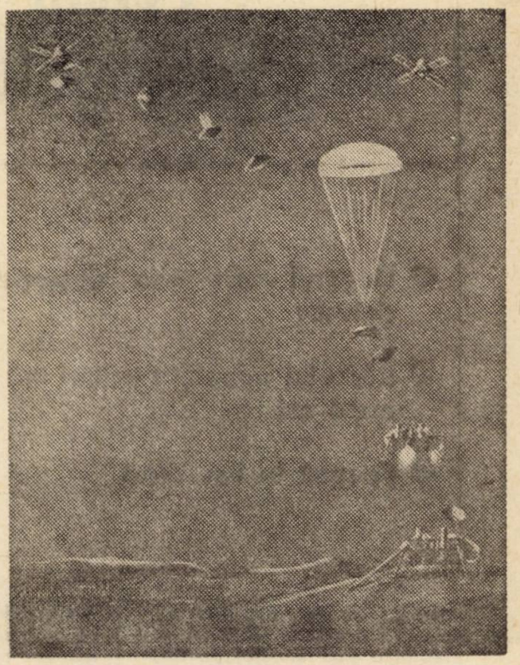

După o călătorie interstelară de 380 milioane km, Landerul Vikingului aterizează pe Marte (reconstituire realizată de N.A.S.A.)

scurgeri de lavă, ce par erodate de vînt sau poate (speră specialiştii !) de apă. Unele pietre răzlețe se bănuie că ar fi fost dislocate de meteoriţi.

Primele fotografii în culori înfăţişează un deşert roşu spre ruginiu, pietre de diferite tonuri de gri şi un cer roz (la început s-a crezut, că este, ca şi cel terestru, „bleu-pale"). Coloraţia ruginie a solului, a arătat Thomas Mutch, responsabilul echipei de montaj a clişeelor, poate fi datorată oxidului de fier din pietre. În ceea ce priveşte reflexele verzi ale unor roci, pot fi rezultatul acţiunii diferiţilor factori meteorologici.

Dacă aceste premiere fotografice l-au obligat pe Carl Sagan, autor al unor ipoteze originale despre „marţieni", să recunoască în faţa ziariştilor că pe Marte „nu există evidenţa unor arbuşti sau arbori şi nici că cineva s-ar afla în afara modulului", imaginile transmise sîmbătă au creat o profundă emoţie la Pasadena. Pe marile ecrane de televiziune de la centrul spaţial au apărut o serie de misterioase figuri ce seamănă — e adevărat, aproximativ — cu literele b, g şi cifra 2. Pînă ce un ordinator va analiza şi va da verdictul asupra naturii acestor apariţii tulburătoare, Alan Bander, geologul echipei de specialişti, a găsit o explicaţie provizorie, dar liniştitoare: „Roci expuse la soare şi la vînt — a spus el — proiectează asemenea imagini, în anumite unghiuri. Ele nu indică, în mod obligatoriu, existenţa unei inteligenţe superioare. Oamenii fac uşor asociaţii de idei şi de imagini cunoscute, care îi îndeamnă să dea un sens unor date răzlețe".

În căutare de „marţieni"

Dincolo de fotografierea peisajului, de analizele geologice, seismologice, meteorologice şi chimice, sarcina supremă a misiunii Viking este de a încerca să pună în evidenţă — dacă e cazul — existenţa unei vieţi extraterestre. Ţinînd seama de dezvăluirile anterioare ale sondelor spaţiale în legătură cu atmosfera marţiană, maximum ce se poate spera să se întîlnească sînt forme elementare de viaţă. Este vorba de a şti dacă această atmosferă este în curs de a genera sau a generat deja o evoluţie chimică către viaţă. Şi dacă da, în ce etapă se află această „viaţă marţiană". Numeroşi sînt, astăzi, savanţii care consideră că viaţa este o etapă în evoluţia materiei, ce se constituie atunci cînd condiţiile sînt favorabile. Oparin lansa, în 1924, teoria „supei primitive", a atmosferei existente cu patru miliarde de ani în urmă pe Pămînt, bogată în hidrogen, metan şi amoniac. Treizeci de ani mai tîrziu, Stanley Miller demonstra că dacă amestecul gazos imaginat de Oparin este bombardat cu energie, el produce molecule complexe, care reprezintă primul pas al procesului chimic ce duce la apariţia vieţii. Pentru a merge mai departe, apa este indispensabilă. Plonjate în acest lichid, moleculele se organizează şi formează „cărămizile" din care este construită materia vie. Dar se cunoaşte încă prea puţin acest proces.

Viking, în misiunea sa exploratorie, ştie însă că prezenţa sau absenţa apei pe Marte este determinantă. Suprafaţa roşie a planetei sugerează oamenilor de ştiinţă că mari cantităţi de apă şi oxigen ar fi interacţionat cu solul. Descoperirea frapantă a argonului, un gaz rar, în proporţie de 1,5 la sută (faţă de 1 la sută în atmosfera terestră) arată că atmosfera marţiană a fost mult mai densă în trecut, permiţînd apei, în acel moment, să rămînă în formă lichidă. Geologii consideră că sub stratul superficial al planetei Marte se află alte straturi de apă îngheţată amestecată cu praf — aşa-numitul „permafrost". În acesta ar putea exista bacterii. De asemenea, s-ar putea ca atmosfera marţiană să conţină toate elementele necesare apariţiei vieţii : energie (de la soare), apă, azot, carbon şi fosfor.

Oamenii de ştiinţă vor verifica mai multe din aceste ipoteze în zilele următoare, cînd vor fi cunoscute rezultatele experienţelor biologice efectuate de Landerul Vikingului.

Acesta este prevăzut cu un braţ mecanic ce se poate întinde pînă la trei metri. El recoltează un eşantion din teren (sau un obiect mai interesant) şi cu un gest viu, îl readuce la cîţiva centimetri de modul, unde este fotografiat. Apoi, îl remite unuia din cele trei mici laboratoare, instalate în Lander, în care va fi analizat. Experienţele ce au loc aici pornesc de la premisa că orice organism viu respiră şi se hrăneşte. O adevărată „capcană pentru marţieni" ! Într-unul din aceste laboratoare, mediul de pe Marte este reconstituit, cu o singură „infidelitate" : carbonul, care constituie gazul carbonic şi oxidul de carbon, este înlocuit prin carbon 14. Acelaşi, dar radioactiv. Dacă fiinţele vii marţiene, oricare ar fi ele — alge, bacterii sau altceva — respiră această atmosferă, atunci se vor găsi în corpul lor urme de radioactivitate, care le vor denunţa. La fel va fi şi cealaltă experienţă. Vor fi ispitite cu hrană „marcată", ale cărei urme vor fi observate pînă în organismul fiinţei vii care a „mîncat". În fine, a treia încercare va detecta produsele eventualului metabolism. Aceste experienţe vor dura mai multe zile, datorită perioadei prelungite de incubaţie a microorganismelor.

Acest capitol al misiunii — de care depinde, de fapt, realul ei succes — era cît pe ce să fie zădărnicit de un ac de zăvorîre „neascultător", care refuza să se desprindă din locaşul său, blocînd astfel mişcarea braţului mecanic. Tehnicienii au lucrat febril, vreme de trei zile, pe o machetă a Landerului, dar duminică acul a căzut singur, în timpul extensiei complete a braţului. În fine, tot de la sine s-a rezolvat şi o altă dificultate intervenită la emiţătorul radio, care nu mai transmitea, din motive necunoscute, decît semnale foarte slabe. Spontan, el a început din nou să emită cu o putere de 30 waţi, aşa cum fusese proiectat. Astfel, se pot obţine, în continuare, fotografii clare.

Dacă pe Marte există forme de viaţă, nu înseamnă în mod necesar, că ele vor fi descoperite de Viking-1. Microorganismele ar putea fi în letargie, adormite, în hibernare în calotele polare, sau, pur şi simplu, în afara cercului de trei metri în care braţul metalic poate acţiona. De aceea, se speră ca datele culese de acesta să fie completate de cealaltă sondă, Viking-2, ce urmează să se plaseze pe o orbită marţiană la 7 august şi să aterizeze la începutul lui septembrie în regiunea nordică Cydonia, unde prezenţa apei este mai probabilă. Şi, în cazul în care rezultatele misiunii Viking nu vor duce la revelarea vieţii pe Marte, nu înseamnă că se va demonstra definitiv că pe această planetă nu există viaţă, ci, pur şi simplu, că aceste experienţe care au costat un miliard de dolari n-au fost suficiente pentru a le dezvălui. Chiar dacă — afirmă specialiştii consecvenţi în căutarea lor — puţini mai sînt astăzi cei care cred că există marţieni cu capul verde, ochi triunghiulari şi străpunşi de o mulţime de antene, nimeni nu este în măsură să afirme cu certitudine că nu există viaţă pe Marte, cel puţin într-o formă pe care s-o putem concepe pe Pămînt.

Marcel Negreanu

Primii „incoruptibili“

- **Dogarul care și-a descoperit vocația de detectiv**
- **Războiul împotriva crimei a început într-un mare sat**
- **Epopee în Far West**

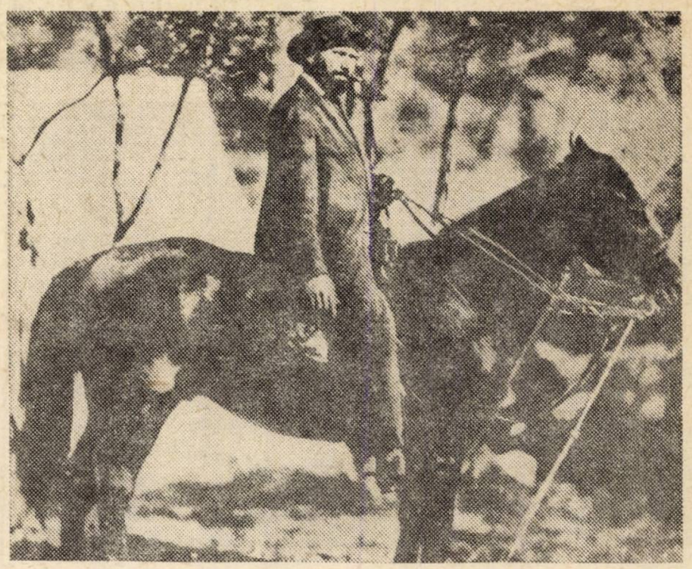

Începuturile carierei lui Pinkerton datează din 1847, cînd a reușit să prindă o bandă de falsificatori de monezi

La 31 de ani. Pinkerton traversează oceanul. Mizeria, nedreptatea l-au alungat pe tînărul dogar scoțian spre „Lumea nouă“. Pe un pămînt convulsionat de evenimente dramatice, Allan Pinkerton fondează o celebră dinastie de detectivi. Omul care a cunoscut injustiția se angajează să servească adevărul și binele, să ajute pe semenii săi. Viața sa va fi mereu periclitată, dar Pinkerton va da meseriei de detectiv o valoare deosebită. Agenția sa, creată, în 1850, la Chicago, există și acum – cu 70 de sucursale și 23 000 funcționari.

Primul detectiv american va fi cel care va aduce, în domeniul luptei împotriva crimei, metode noi, fără precedent. Căci Allan Pinkerton și fiii săi, William și Robert, au fost pionierii criminalisticii moderne. Crearea unui fișier central și a unei fototeci de criminali reprezintă opera lui Allan Pinkerton. Ideea folosirii femeilor detectivi și a infiltrării îi aparține tot lui. William este cel care a impus în Statele Unite sistemul antropometric al lui Bertillon, pentru identificarea criminalilor. Tot William a instituit, grație relațiilor sale, o colaborare internațională între polițiii, prefigurînd Interpol-ul. Și tot William este cel care a luptat pentru crearea unei agenții federale de informații, care se va numi, mai tîrziu, F.B.I.

Viața și aventurile lui Pinkerton au fost evocate de publicistul american James D. Horan *și de ziaristul* Len Sirman, *au făcut obiectul unor evocări publicate de revistele „Historia“ și „L'Express“, din care reluăm cîteva fragmente.*

Un dogar traversează oceanul

Biografia acestui incoruptibil își are începutul în cartierul Gorbals din Glasgow, adunătură sordidă de cocioabe și tripouri, unde crima era un fapt obișnuit. Aici, la 25 august 1819, a văzut lumina zilei Allan Pinkerton, cel ce avea să devină cel mai mare detectiv al timpului său. Tatăl său era țesător. Dar a devenit, mai apoi, supraveghetor în închisoarea din Glasgow, ocupație puțin obișnuită pentru un locuitor din cartierul Gorbals. Tăciturn, el conduce autoritar o familie numeroasă : șapte copii din prima căsătorie, alți patru – din a doua. Cînd tatăl său moare, Allan nu are decît opt ani. Părăsește școala pentru a intra ucenic. Prestează o muncă plictisitoare, care îl solicită din zori pînă la apusul soarelui. Mai tîrziu își va aduce aminte de zilele copilăriei, cînd mama sa, muncitoare într-o filatură, reușea un veritabil miracol : să aducă un ou acasă. Știind bine ce vrea, la 12 ani se hotărăște să devină dogar, iar, în 1837, va primi, într-o adunare solemnă, insigna de membru cu drepturi depline al Asociației dogarilor din Glasgow.

La 18 ani, Allan era un băiat robust, cu umerii lați, capabil să lovească cu ciocanul, greu de cinci kilograme, ore în șir, fără să obosească. Serios, nu prea vorbăreț, el se bucura de o bună reputație. Încă de pe acum se ghicește în privirea sa rece și pătrunzătoare o forță interioară puțin comună, generată de tenacitatea și dorința sa de a învinge. Militează cu ardoare în mișcarea de masă chartistă, constituită în 1832, în urma reformei electorale ce a decepționat așteptările maselor populare.

În 1839, tînărul Pinkerton este desemnat delegat al dogarilor din Glasgow la Convenția chartistă de la Birmingham, care votează pentru greva generală. Prost organizată, greva eșuează. Camera Comunelor respinge revendicările chartiștilor, iar partizanii violenței preiau controlul asupra mișcării. Acum, are loc marșul de la Newport. Mii de muncitori chartiști – printre ei aflîndu-se și Pinkerton, cu ciocanul pe umăr —, cu picioarele goale și îmbrăcați în zdrențe, încearcă să asedieze închisoarea Monmouth Castle, unde era închis Henry Vincent, unul dintre liderii lor. Barele de fier și cazmalele au de înfruntat puștile regimentului 42 de infanterie regal, ceea ce înseamnă, de fapt, un adevărat masacru.

Pinkerton va continua să militeze în fracțiunea cea mai extremistă a mișcării, cu aceeași pasiune cu care, zece ani mai tîrziu, va lupta alături de John Brown, cel mai fanatic abolиționist american din acele timpuri.

În 1842, află că a fost emis un mandat pentru arestarea sa și abia reușește să părăsească domiciliul înainte de sosirea poliției. Se ascunde timp de cîteva luni și, tot acum, se căsătorește cu Joan Carfrae, o tînără soprană de care se îndrăgostise pe cînd organiza concerte în folosul chartiștilor greviști. O lună mai tîrziu, în aprilie, ei se îmbarcă clandestin pe un vas ce călătorea spre Canada și care, în apropiere de coasta Noii Scoții, naufragiază. La Montreal nu rămîn decît pentru a-și cîștiga banii cu care să-și plătească drumul spre Chicago, un orășel prosper de 1 200 de locuitori, pe atunci frontieră a Statelor Unite; dincolo de el se întindeau ținuturile indiene, o lume încă neexplorată.

Abia cumpără biletele de drum și este nevoit să le vîndă: soția sa dăduse arvună pentru a-și cumpăra o bonetă și nu voia să renunțe la bani. Vor pleca, deci, săptămîna următoare. Norocul îi ocrotise : Joan și Allan citesc în ziare că explodase vaporul cu care ar fi trebuit să plece în urmă cu opt zile, din naufragiu scăpînd doar un singur supraviețuitor.

Pinkerton nu va rămîne la Chicago decît un an. Spiritul său întreprinzător îl determină să-și încerce norocul la 75 kilometri de oraș, și anume la Dundee. În jurul acestui orășel, într-un minunat peisaj – păduri, rîuri și pășuni – se stabilise o colonie de agricultori scoțieni ce se ocupau de creșterea vitelor și vînzarea de produse lactate. Pinkerton își putea, deci, vinde hîrdaiele și căldările pe care le lucra cu măiestrie. Pleacă mai întîi singur, pe jos, cu uneltele pe umăr, pentru a prospecta regiunea. Soția l-a însoțit pînă la marginea lacului, uitîndu-se, apoi, cu groază, cum Allan se înfunda în iarba înaltă, fredonînd o vestită baladă scoțiană.

Dar alegerea se dovedește excelentă. Curînd, Pinkerton își instalează soția într-o casă pe care a construit-o singur. În atelierul care se înalță alături de casă – purtînd firma „Allan Pinkerton, dogar“ – răsună, de dimineața pînă seara, loviturile de ciocan. Sculatul – dimineața la ora 4 și jumătate, culcarea – seara la 8 și jumătate ; niciodată – tutun, alcool sau petreceri. Pînă la moarte, Allan Pinkerton va rămîne fidel acestui stil de viață. În acești patru ani de muncă austeră și liniștită, afacerile prosperă.

Întîmplări ciudate pe o insulă

Într-o zi a anului 1847, pleacă după lemne într-o mică insulă din împrejurimi pe care a descoperit-o singur și de unde numai el se aprovizionase. Zărește, spre marea sa surpriză, urme de foc. Cine, în afară de el, poate veni pe această insulă, atît de depărtată de lume ? Curiozitatea îl mînă de mai multe ori spre insulă, fără să dezlege, totuși, enigma. Cu siguranță că vizitatorul sau vizitatorii apar în timpul nopții. Va sta, deci, la pîndă în timpul nopții.

Răbdarea îi este recompensată. Într-o seară, în timp ce stătea ascuns sub un tufiș, aude un clipocit de vîsle. Cîteva minu-

te mai tîrziu, zăreşte, în lumina lunii, cîteva persoane coborînd din bărci. Observă, nemişcat, siluetele aplecate deasupra focului, ce par că discută îndelung. A doua zi, Allan îl anunţă pe şeriful din Kane County şi, într-o noapte, banda este arestată. Asupra membrilor ei se găsesc arme, saci de bani falşi şi material pentru falsificarea acestora.

Afacerea a făcut din Pinkerton un erou local. Atelierul său nu se mai goleşte nici un minut, fiecare vrea să audă „istoria" din gura lui. Cîteva luni mai tîrziu, talentul său găseşte din nou teren prielnic pentru a se manifesta. Un negustor din sat, Hunt, îl cheamă de urgenţă, vrînd să-i încredinţeze o mică afacere de detectiv. Pinkerton, în picioarele goale şi îmbrăcat în salopetă, deschide ochii mari. Este vorba, iar, de monezi false. Singurele bilete puse în circulaţie în Vest sînt cele emise şi garantate de unul din marii bancheri de atunci, George Smith. Restul nu este decît monedă falsă.

Din nefericire, biletele lui Smith pot fi destul de uşor imitate, în regiune nefiind reperate decît două bilete false de cîte zece dolari.

– Zece dolari !, exclamă Pinkerton. Cum aş putea recunoaşte biletele false de cele bune ? N-am văzut niciodată aşa ceva.

Hunt îi aduce o bancnotă pe care dogarul o examinează în linişte.

– Şi ce trebuie să fac ?

– Faci cum crezi, răspunde Hunt. Un străin care ni se pare suspect a venit în sat şi a întrebat unde locuieşte bătrînul Crane, care, întotdeauna, a fost bănuit că pune în circulaţie bani falşi... Acum, străinul îşi repară şaua.

Pinkerton zăboveşte pe acolo, tocmai cînd străinul vine să-şi ia şaua. Evident că acesta îl întreabă tocmai pe el care-i drumul spre casa lui Crane. Pinkerton îi explică, cu lux de amănunte, şi adaugă cu voce joasă: „E un tip !" Ezitînd cîteva clipe, călăreţul îi fixează întîlnire după-amiază, în împrejurimile satului pentru a continua discuţia la adăpost de privirile indiscreţilor. Străinul îi puse o mulţime de întrebări. Pinkerton se prezintă : dogar, muncind din greu pentru a cîştiga cîţiva bani. Dacă ar putea intra şi el în vreo combinaţie ! La sfîrşit, acesta, pe nume John Craig, un fermier din Vermont, îi propune un tîrg : 50 de bancnote false de cîte zece dolari contra 125 dolari. Pinkerton îşi procură suma de la Hunt şi, în aceeaşi seară, face schimbul cu Craig. Dar, pentru a-l prinde pe Craig în flagrant delict, îi propune un nou schimb, cîteva zile mai tîrziu, la Chicago. Acolo, Craig va fi arestat de şeriful adjunct din Cook County.

Pinkerton trage două învăţăminte din această afacere. Îşi dă seama de corupţia poliţiei locale. Inculpat, Craig trebuie să fie adus în faţa curţii cu juri, dar evadează din închisoare cu complicitatea unui gardian, căruia i-a oferit mari sume de bani.

O altă lecţie ? Cînd, la insistenţele lui Hunt, îi cere lui George Smith bani pentru a-şi

În timpul bătăliei de la Antietam-Creek, în 1862. Preşedintele Lincoln, împreună cu Allan Pinkerton (în stînga)

acoperi cheltuielile cerute de anchetă, ultimul îi răspunde :

– Nu te-am însărcinat cu această misiune; şi, în consecinţă, nu-ţi datorez nimic.

Smith îl va răsplăti, totuşi, după ce înainte îl admonestase:

– Pe viitor, să ştii că nu poţi întreprinde nimic fără a avea un contract adecvat.

„Ochiul care nu doarme niciodată"

Faima lui Pinkerton, în urma acestei afaceri, este atît de mare, încît şeriful din Kane County îi propune să-i fie adjunct, funcţie pe care Allan o acceptă fără să ezite. Din ce în ce mai des, îşi abandonează uneltele pentru a urmări vreun hoţ de vite sau pentru a reglementa vreun litigiu local.

Totuşi, existenţa rămîne prea mediocră, nu este pe măsura ambiţiilor tînărului scoţian. Chicago continuă să exercite asupra lui o adevărată fascinaţie. Viaţa la Dundee, alături de soţia şi fiul său William, este monotonă, prea liniştită. I se oferă postul de şerif adjunct la Cook County. Allan îşi vinde întreprinderea şi se instalează la Chicago, împreună cu familia. În cei cinci ani care s-au scurs, oraşul s-a transformat: 16 000 de locuitori, silozuri de grîu, abatoare, şantiere navale, sute de magazine şi antrepozite, hoteluri, biserici, teatre, case din şindrilă vopsite în alb, al căror număr sporeşte atît de rapid încît sînt numite „Baloane". Pe de altă parte, Chicago devenise deja o pepinieră a crimei şi un mediu din care provin aventurierii. Foarte curînd, rigoarea, tenacitatea şi inteligenţa lui Pinkerton îi aduc o binemeritată faimă. Dacă el nu ezită să recurgă la pumni, în schimb, duşmanii săi nu ezită să se folosească de arme : el este omul ce trebuie doborît şi care scapă, ca prin minune, mai multor atentate.

Însărcinat de poşta americană cu anchetarea unei serii de furturi comise la Chicago, el pune în practică metoda infiltrării, pe care o va folosi de-a lungul carierei sale. Se angajează funcţionar la un triaj al căilor ferate. Timp de cîteva săptămîni, el încarcă şi descarcă sacii poştali şi află, în sfîrşit, că fratele unui tînăr lucrător, Theodor Dennison, a fost arestat într-un oraş învecinat pentru furt de mandate. Întîmplător, el descoperă că tinerii Dennison sînt nepoţii administratorului biroului de poştă.

Informaţiile, transmise la Washington, nu primesc nici un răspuns. Totuşi, se împrieteneşte cu Dennison, se extaziază în faţa dexterităţii cu care acesta tria scrisorile şi pachetele, pînă într-o seară cînd băiatul îi mărturiseşte că este dotat cu un simţ tactil prodigios : este suficient doar să atingă un plic pentru a şti dacă acesta conţine sau nu bani. Pinkerton, care îl urmăreşte cu coada ochiului, îl vede, în mai multe rînduri, strecurîndu-şi cîte un plic în buzunar. Dennison este arestat spre marea indignare a unchiului.

Lui Pinkerton îi mai rămîne să furnizeze dovada vinovăţiei. Camera lui Dennison este scotocită, fără succes, de Pinkerton şi doi ofiţeri de poliţie. Aceştia sînt gata să renunţe, doar Pinkerton se încăpăţînează să mai caute : dă jos de pe perete un tablou, smulge cartonul care îl protejează în spate şi cîteva bancnote se risipesc prin cameră. Sînt luate, la rînd, toate tablourile agăţate şi, astfel, sînt recuperaţi 3 728 de dolari. Evident, afacerea face senzaţie la Chicago. „Nu există în această ţară un detectiv care să-l poată egala pe Pinkerton" – afirmă presa.

Ceea ce-l face pe Pinkerton să deschidă propria sa agenţie de detectivi particulari. Vidocq, ale cărui „Memorii" au avut mare succes în Statele Unite, îl precedase în această direcţie, creînd, în 1832, biroul său de informaţii. Criminalitatea luase un avînt alarmant. Antrepozitele sînt jefuite, trenurile, diligenţele, convoaiele sînt atacate, pasagerii şi funcţionarii sînt ucişi. Criminalii nu sînt urmăriţi dincolo de frontierele ţinutului. Şerifii locali sînt corupţi sau terorizaţi, poliţia urbană cumpărată sau ineficace...

Apărarea legii a devenit la Pinkerton o preocupare stringentă. Venise vremea ca ea să fie respectată. Agenţia sa va avea drept deviză : „Ochiul care nu doarme niciodată".

Foarte repede, Pinkerton se bucură de succes. Îşi deschide birouri la Wisconsin, Michigan şi Indiana. Dotat cu un fler extraordinar de depistare a oamenilor, el se înconjoară de colaboratori remarcabili : cinci detectivi, opt funcţionari, un secretar, cîţiva comişi. Nici unul dintre ei nu a prestat acest gen de muncă. Existau un fierar, un negustor, un marinar şi un ceasornicar. Primul recrutat, George Bangs, va deveni, după un an, director general al agenţiei şi va rămîne mîna sa dreaptă, pînă la moarte. Pinkerton va fi primul care va angaja o femeie detectiv, Kate Warne, o tînără văduvă care venise să-şi ofere serviciile. Ea va lucra pentru Allan 18 ani şi se va dovedi o colaboratoare extraordinară. În ciuda reticenţelor colaboratorilor săi şi, mai tîrziu, a fiilor săi, Pinkerton va rămîne de neclintit în hotărîrea lui privind necesitatea recrutării unui anumit număr de femei. Şi asupra acestui punct, ca şi asupra altora, de altfel, el îşi va impune, cu fermitate, concepţia.

(Va urma)

Detectivul Frank H. Davis

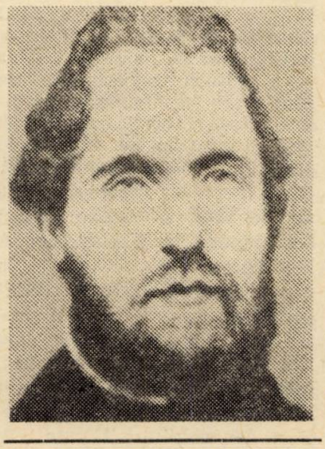

Agentul secret Timothy Webster, executat de sudişti în 1862

POSTA REDACTIEI

Generalul Gheorghe Pomuț

Romeo Marinescu, Rîmnicu Vîlcea. Nu dispunem de o listă a tuturor luptătorilor de origine română care au participat la războiul de secesiune. (Vă sugerăm să vă adresați și revistei „Magazin istoric").

În cele ce urmează, vă oferim, însă, cîteva date transmise de colaboratorul nostru **Ion Isaiu,** despre generalul român Gheorghe Pomuț, figură des evocată în literatura memorialistică a războiului civil din America :

Personalitatea acestui român — în amintirea căruia guvernul S.U.A. a botezat, în anul 1944, un vas de război „General Pomutz Gheorghe" — nu e dificil de reconstituit. S-a născut la 31 mai 1818, la Giula, în Transilvania, ca fiul unui modest potcovar. A urmat, însă, cu tenacitate o serie de școli, devenind avocat. Asemenea unei mari părți a intelectualilor timpului, formația spirituală a lui Gheorghe Pomuț înclina spre progresul ce se putea realiza prin revoluție, ceea ce a făcut din el un combatant înflăcărat al anului 1848. După înăbușirea revoluției, asemenea altor mulți, în decembrie 1849, Pomuț s-a îmbarcat pe un vapor cu destinația New York, împreună cu alți emigranți proscriși de autoritățile imperiale habsburgice. Pomuț s-a stabilit în statul Iowa, unde, împreună cu alți emigranți din monarhia habsburgică, a întemeiat o colonie.

Încă din primele zile ale războiului civil, Pomuț s-a angajat ca voluntar, cu gradul de căpitan, în Regimentul 15 de infanterie din Iowa.

Ziaristul Ion Iosif Șchiopul, care, înapoiat dintr-o călătorie de studii la românii din America, în 1913, a publicat impresiile din voiajul său, susține că Pomuț ar fi primul român stabilit în S.U.A., fapt deocamdată aflat sub semnul întrebării (Ion Iosif Șchiopul: „Românii din America. O călătorie de studii în Statele Unite", Sibiu, 1913). În 1932, românii americani au comemorat, în cadrul unor mari festivități, pe căpitanul Dunca și pe generalul Pomuț, ceea ce a dat prilej unui descendent al primului — avocatul dr. Eugen Dunca — să țină, în iulie din același an, o conferință la Cluj, despre cei doi eroi români ai războiului civil din S.U.A.

În campania dintre armata statelor aboliționiste, din nord, și a celor sclavagiste, din sud, Gheorghe Pomuț a participat, alături de prima, la luptele decisive date la Shiloh, Corinth, Atlanta, Vicksbourg și Savannah.

Comandantul armatei din care făcea parte Regimentul 15 Iowa era generalul Ulysse S. Grant, mai tîrziu președinte al Statelor Unite ale Americii. La începutul anului 1862, armata lui se afla pe cursul superior al fluviului Tennessee cu misiunea de a da peste cap linia defensivă a sudiștilor. La Shiloh, generalul Grant, mizînd pe tactică, a realizat o victorie care a făcut posibilă ocuparea de către nordiști a două orașe de cea mai mare importanță strategică pentru viitoarele operații : Corinth și Memphis.

În operațiunile de la Shiloh, Gheorghe Pomuț s-a remarcat îndată prin bravura sa. Avea să fie menționat în diferitele descrieri și evocări ale războiului civil ca un ofițer „plin de curaj, inteligent, cu prezență de spirit".

În fruntea unui detașament de trei sute de oameni și avansat la gradul de maior, Pomuț a luat parte la asediul fortăreței Vicksbourg, pe Mississippi. În 1864, pentru iscusința și bravura sa, Gheorghe Pomuț a fost afectat statului major al generalului F. P. Blair, comandant de corp de armată, cu care a luat, apoi, parte la luptele grele de la Atlanta. Cunoscîndu-i-se energia, perspicacitatea și onestitatea, i s-a atribuit de astă dată calitatea de „provost marshal", șef al poliției militare a întregului corp de armată. Cînd comandantul Regimentului 15 Iowa a fost avansat la gradul de general, Pomuț ceru și primi, fără întîrziere, numirea sa în postul vacant, ceea ce însemna o recunoaștere unanimă a calităților și meritelor sale deosebite. Generalul Logan Graham, care a condus operațiunile, avea să afirme mai tîrziu, în articolul publicat de el în ziarul „Burlington Hackeye" : „L-am cunoscut pe Pomuț, era un ofițer curajos și cu mult spirit de inițiativă, bucurîndu-se în rîndurile camarazilor săi ofițeri și ale soldaților de cea mai mare popularitate. El n-a fost numai valoros ofițer, versat în mod deosebit în toate problemele militare, ci și un om înzestrat cu o cultură superioară, un gentleman cu maniere distinse...". La 28 octombrie 1864, Pomuț avea să fie avansat la gradul de locotenent-colonel. După încetarea războiului, la 9 aprilie 1865, Gheorghe Pomuț s-a înapoiat la Washington. A luat parte, după cîteva zile, la marea paradă militară desfășurată în prezența noului președinte al Statelor Unite ale Americii, Andrew Johnson, care îi urmase lui Abraham Lincoln, asasinat la 14 aprilie, și a generalului Ulysse S. Grant, comandantul suprem al armatelor unionale. La defilarea armatei din Tennessee, aflată sub comanda generalului Sherman S. Grant, Regimentul 15 Iowa se afla în fruntea coloanei, condusă — cum scriau ziarele — „de tînărul și viteazul colonel Gheorghe Pomuț, a cărui siluetă elegantă a produs o impresie admirabilă". Pomuț a fost avansat, la 19 mai 1866 — printr-un decret semnat de președintele S.U.A. și de ministrul de război — la gradul de general de brigadă al Corpului de voluntari, serviciul de război, „for galant and meritorious service" — „pentru fapte de arme și merite dobîndite în timp de război". Era cea mai înaltă recunoaștere ce i se putea acorda unui proaspăt cetățean american, care își dovedise cu prisosință atașamentul la ideile democratice ce-i animaseră pe nordiști în războiul de secesiune.

În același an, la 16 februarie, președintele Andrew Johnson îl numea pe Pomuț în funcția de consul general la Petersburg, în Rusia. El a fost, de fapt, ambasadorul Statelor Unite ale Americii în Rusia, unde singurul oficiu diplomatic american, la data aceea, era consulatul general condus de el.

În 1880, cînd președintele Grant a făcut o călătorie în jurul lumii și s-a oprit la Petersburg, l-a vizitat pe Gheorghe Pomuț, cu care s-a întreținut o după-amiază întreagă.

Pomuț s-a stins fără urmași, într-o clădire scundă, cu mobilă sărăcăcioasă, din Smolensk, construită încă pe timpul Ecaterinei. A fost înmormîntat în cimitirul din acel oraș.

Ion Ursu, Craiova. 1. Portavionul francez „Clémenceau" (de la bordul căruia președintele Franței a urmărit defilarea flotei navale franceze din Mediterana — cf. rubrica „1 000+1" din nr. 30), care a

fost recent mutat din portul Brest în cel mediteraneean Toulon (în **fotografie**) a început a fi construit în 1955 și a devenit operațional în 1961. Măsoară 264 metri lungime și are un echipaj de 2 000 de persoane ; poate adăposti pînă la 40 de avioane de luptă și elicoptere.

2. Consiliul Națiunii din Uruguay l-a desemnat, la 14 iulie, drept șef al statului, pe **Avaricio Mendez,** un avocat în vîrstă de 72 de ani, membru al partidului Blanco (conservator). Mandatul său, care va dura cinci ani, va începe la 1 septembrie. Mendez a anunțat că sarcina sa principală va fi elaborarea unei noi constituții și organizarea, mai tîrziu, a unor alegeri la care să participe cele două partide tradiționale — Blanco și Colorado. Peste cinci ani, aceste partide vor trebui să prezinte un singur candidat care să-i urmeze lui Mendez și abia peste zece ani cîte un candidat propriu.

3. Insulele Mariane au solicitat, printr-un referendum organizat în 1975, desprinderea de Micronezia și, apoi, un statut de commonwealth (stat asociat) legat de S.U.A. La 14 iulie a.c., Consiliul de Tutelă al O.N.U. a aprobat separarea insulelor Mariane de restul Microneziei. Totodată, Consiliul a cerut să fie menținută integritatea teritorială a restului insulelor care fac parte din Micronezia.

Protecție

Victor Dobre, Bușteni. Pentru protecția și securitatea celor cîteva mii de sportivi care participă la Jocurile Olimpice, a celor 250 de personalități și a celor în jur de cinci milioane de turiști, autoritățile din Québec și Montréal au alocat un impresionant buget — 500 milioane franci. Au fost mobilizați, de asemenea, 15 000 de polițiști și soldați pentru a preveni acte de terorism internațional sau național, pe de o parte, iar, pe de altă parte, pentru a împiedica o eventuală sporire a criminalității (surse clare indicau trimiterea, de către Mafia americană, a unei adevărate faune de traficanți de droguri, hoți de buzunare și prostituate). Pentru securitatea reginii Marii Britanii, Elisabeta a II-a, care rămîne la Montréal pe întreaga durată a Olimpiadei, s-a hotărît ca, în fiecare deplasare pe care o întreprinde, să fie urmată de elicoptere și de un grup al jandarmeriei regale.

Prima traversare a Saharei cu automobilul

Florentin Grigore, Balș. Vă oferim detaliile cerute în legătură cu prima traversare a Saharei cu automobilul, despre care ne scrieți că ați citit o scurtă relatare în cartea „Sahara necunoscută". Povestirea acestei celei mai lungi călătorii cu automobilul (18 000 km) prin deșerturile de nisip și piatră ale Saharei a apărut în revista franceză **„Historia".**

«Era o adevărată aventură să traversezi Sahara în automobil, într-o vreme în care cămila era considerată drept singurul „vehicul" capabil să înfrunte vicisitudinile climatului și dificultățile terenului. În 1922, era Sahara lui Pierre Benoit și a misterioasei sale Antineea din „Atlantida" ; era domeniul unde Conrad Kilian, plecînd în căutarea smaraldelor, descoperea primele urme de petrol ; era, în același timp, țara setei și a fricii, cea a bandiților și caravanelor înghițite de nisipuri, ca și cînd ar fi trecut într-o altă lume. Trebuia, deci, o anume doză de îndrăzneală și de energie pentru a pretinde să traversezi deșertul, de pe malurile Mediteranei pînă în Africa Occidentală.

Acestea erau scopurile expediției care tindea, totodată, să afirme superioritatea automobilului asupra celor mai rapide vapoare ce treceau prin strîmtoarea Gibraltar pentru a ajunge la Dakar.

Înainte se consemnaseră îndrăznețe tentative ale unor vehicule cu motor. Dar, toate eșuaseră. Nu îndemna la optimism mai ales aceea în care generalul Laperrine, pionier al explorării sahariene, și-a găsit moartea la Tanezrouft, în iulie 1920.

Cu o autoșenilă — era convingerea lui André Citroën, patronul cunoscutei întreprinderi franceze — se pot face expediții în țări deșertice și se poate chiar încerca o traversare a deșertului. Dar aceste expediții vor rămîne, întotdeauna, performanțe excepționale, datorate folosirii unor mijloace excepționale. Un tur de forță este, deci, posibil : acesta depinde de prețul pe care vrei să-l plătești.

În plus, Citroën înțelesese că roata nu putea traversa covorul mișcător al dunelor. Trebuia, deci, căutat un alt mijloc. Acest mijloc avea să-l găsească Adolphé Kégresse, care a pus la punct un propulsor ce combina acțiunea roților cu o suprafață pneumatică mobilă. Format de o bandă cu o mare suplețe, derulată sub mașină ca un covor, propulsorul Kégresse — Hinstin făcea ca această suprafață mobilă să fie indispensabilă parcurgerii terenurilor variate și nisipoase. Mașina cu șenile era creată. Acum, trebuia demonstrat că ea putea să traverseze fără probleme deșertul.

Mai întîi, André Citroën a ales oamenii capabili să ducă la bun sfîrșit o asemenea aventură. Georges-Marie Haardt, director al uzinelor, și Louis Audouin-Dubreuil au fost desemnați ca șefi ai misiunii. Mai trebuiau alese vehiculele. Tocmai fusese creată B2 10HP, considerată, pe atunci, drept una dintre cele mai economice mașini.

Traversarea Saharei era o operațiune mult mai delicată. Trebuia să se țină seama, cu deosebire, de căldură și de lipsa apei. Solicitați, inginerii au reușit să reducă aproape la zero consumul de apă. Un condensor fixat deasupra radiatorului permitea recuperarea vaporilor pe care-i transforma în lichid și-l repunea în circulație în motor.

La 16 decembrie 1922, cele cinci mașini sînt gata de plecare, la Touggourt (Algeria ; localitate situată la sud de Constantine și Biskra). Cele cinci mașini erau, toate, de același tip. În față aveau o banchetă cu două locuri, iar, pe platforma din spate, se aflau două rezervoare de benzină, fiecare cu o capacitate de 150 litri. Pe ele se găseau două lăzi — una cu muniții, iar cealaltă cu doctorii, piese de schimb etc., etc. Una dintre mașini era amenajată special pentru transportul aparatelor de filmat. Două rezervoare de apă, de cîte 60 litri, permiteau misiunii să înfrunte traversarea zonei Tanezrouft, în care nu se întîlnea nici un puț.

Materialul de campament era completat de paturi în duraluminiu, saci de dormit, pături. În mașina nr. 1 — „Scarabeul de aur" — se aflau Georges-Marie Haardt și Maurice Billy ; în cea de-a doua — „Semiluna de argint" — Louis Audouin-Dubreuil și Maurice Penaud ; în cea de-a treia — „Broasca țestoasă zburătoare" — Paul Castelneau și Roger Prud'homme ; în cea de-a patra — „Șenila tîrîtoare" — Fernand Billy și lt. Estienne ; în cea de-a cincea — „Boul Apis" — René Rabaud și aghiotantul Chapuis. Acestora li s-au adăugat Baba Touré, bucătar, și canișul „Flossie", mascota expediției.

Prețiosul jurnal de bord ținut de Haardt și Audouin-Dubreuil stabilește, astfel, momentul plecării : „La ora 5, plecare modestă, dar impunătoare. În noaptea rece, farurile luminau arcadele localității Touggourt. Singurii spectatori erau doi ofițeri. Era destul. Emoțiile cele mai simple nu sînt oare cele mai profunde ?"

La începutul anului 1973, unul dintre puținii supraviețuitori ai expediției Citroën 1922, Roger Prud'homme, a fost întîlnit de un redactor de la „Historia". Roger avea 72 de ani și evoca această epopee sahariană ca și cînd ar fi fost ieri.

— „A fost, declara Roger Prud'homme, un mare eveniment, care a durat 23 de zile. Am trăit ore de neuitat, deosebit de emoționante. De la plecare, făceam cu schimbul pentru a trasa drumul. Mergeam din zori și pînă la o oră înaintată din noapte, în special cînd ne găseam în apropierea unei oaze sau a unui puț, indispensabile aprovizionării noastre. Pe acest drum, în asemenea încercări dificile, am putut aprecia superioritatea șenilei asupra roții și, totodată, eficacitatea ei.

Motoarele celor cinci autoșenile mergeau ca ceasurile, în timp ce dunele ne trimiteau înapoi ecourile zgomotului. Se succedau imagini pline de lumini. La Tamassine, caidul Abd el-Kader ben Hady Said ne oferă un pahar de ceai cu mentă și ne povestește întîlnirea lui cu o celebră romancieră sahariană, Isabelle Eberhardt. La Ouargla, o considerabilă mulțime, cu muzică și lozinici îi primește pe exploratori.

A doua zi dis-de-dimineață, convoiul părăsește Ouargla adormită și merge, de-a lungul colinei Gara Krima, care, la răsăritul soarelui, e împodobită de culorile curcubeului"».

(În **imagine :** André Citroën și harta indicînd ruta primei traversări a Saharei cu automobilul).

(Va urma)

Ștefan Dobre, Galați. Mai mult de 60 la sută din traficul convorbirilor internaționale se realizează, astăzi, prin sateliții de telecomunicații care evoluează pe o orbită situată pînă la 35 900 km, în spațiu. Un model al acestui gen de satelit, care poate asigura 6 000 de convorbiri telefonice simultan, este înfățișat (în **fotografia** pe care o publicăm alăturat) de George Banner, conducătorul stației de la Goonhilly (Marea Britanie). În ceea ce privește cealaltă întrebare pe care ne-o adresați, ne este dificil, deocamdată, să stabilim o listă cu anii în care toate țările lumii au adoptat telefonul. (În Anglia, o companie telefonică a fost înregistrată la 14 iunie 1878, la Londra, și avea opt abonați. Serviciul național stabilit de Oficiul poștelor urma să ia ființă abia în 1912).

POSTA REDACȚIEI

„Viewdata"

Vasile Ilieș, Fetești. 1. Insulele Gilbert au încă un statut de colonie britanică. Vor deveni autonome la 1 noiembrie a.c. și independente în 1978. Vor rămîne în cadrul Commonwealthului.

2. Președintele noii republici Seychelles este James Manchan.

3. Vă referiți, probabil, la sistemul numit „Viewdata", prezentat de constructorii britanici la Centrul național de expoziții din Birmingham. Este vorba de informații care pot fi obținute prin telefon, primitorul dispunînd de un aparat de televiziune. Se apasă pe un buton (vezi **fotografia)** care stabilește o legătură directă cu un centru unde sînt stocate sute de mii de feluri de informații. Informația solicitată apare pe ecranul televizorului, în șapte culori, cu maximum 960 de litere (aproximativ 200 de cuvinte) pe fiecare „pagină". Această „pagină" televizată poate fi menținută de către primitor pe ecranul televizorului oricît de mult timp dorește. După folosire, o altă „pagină" poate fi solicitată. „Viewdata" are la bază o înmagazinare de informații, puse constant la zi, asupra problemelor care îi pot interesa pe toți oamenii — familii, instituții etc. Sistemul urmează a fi adoptat de Oficiul poștelor din Marea Britanie.

O. M. V. S.

Virgil Tatomir, București. Într-adevăr, cîndva, Organizația pentru Punerea în Valoare a fluviului Senegal — O.M.V.S. — s-a numit Organizația Statelor Riverane fluviului Senegal — O.E.R.S. In cele ce urmează vă oferim unele amănunte despre măsurile luate în cadrul lucrărilor recentei reuniuni la nivel înalt a O.M.V.S., desfășurată la Dakar.

În luna iunie, tot la Dakar, s-au întrunit delegații din statele direct interesate — Senegal, Mauritania și Mali —, cît și reprezentanți ai unor țări și organizații care vor participa la finanțarea principalelor proiecte. Între altele, aceste proiecte se referă la: construirea unui baraj și o hidrocentrală în Mali (la Manantali, pe cursul superior al fluviului) și un baraj în Senegal (la Diama). În afară de crearea unui sistem de irigații, în această zonă se au în vedere și exploatarea și transportarea marilor zăcăminte de minereu de fier din Mali și Senegal.

Potrivit agenției Reuter, 70 la sută din suma necesară proiectului de la Manantali (circa 114 milioane lire sterline) vor fi oferite de Banca Africană de Dezvoltare, Banca Arabă pentru Dezvoltarea Economiei Africane, Banca Europeană de Dezvoltare, cît și de unele țări. Lucrările din Manantali vor debuta în 1979 și se vor încheia în 1984, iar barajul va asigura un debit constant al fluviului Senegal.

În ce-l privește, barajul de la Diama va facilita irigarea unei suprafețe de aproape 450 000 ha. Se mai prevede realizarea unor porturi fluviale la Saint Louis (Senegal) și Kayes (Mali). Pe valea fluviului Senegal (considerat a fi un adevărat „bazin Ruhr" al anilor 2000), trăiesc aproape 2,5 milioane oameni.

Daniela Coman, Bacău. 1. Soția fostului președinte american Harry S. Truman, Bess Truman, trăiește și este în vîrstă de 91 de ani. Recent a fost internată la un spital din Kansas City, urmînd a fi tratată pentru artrită. Buletinele medicale afirmă că se află într-o stare bună.

2. Nici în ceea ce privește starea sănătății lui Pat Nixon, internată la Long Beach (cf. rubrica „1 000+1" din nr. 29), nu au intervenit momente dificile. După ce a reușit să facă primii pași în spital, un purtător de cuvînt al acesteia a declarat că doctorii „rămîn optimiști; d-na Nixon are bune șanse de o totală sau aproape totală revenire în trei sau patru luni".

3. Feldmareșalul britanic lord Montgomery of Alamein a încetat din viață nu demult. Lordul Montgomery trăia de cîțiva ani retras. Prin testament, Montgomery a lăsat una din cele trei caravane pe care le-a folosit în timpul războiului Muzeului Imperial al Războiului. În **fotografia** pe care o publicăm alăturat: automobilul respectiv transportat de la locuința feldmareșalului (Isington Mill, Hampshire) la Muzeu.

Disensiuni în A.S.E.

Mihai Andreescu, Timișoara. Pînă în anul 1975, Franța și R. F. Germania au conlucrat la realizarea a doi sateliți de telecomunicații („Symphonie" A și B) și la echiparea a două centre de supraveghere a sateliților — unul la Toulouse, altul la Oberpfaffenhofen (lîngă München). Anul viitor, aceste două țări ar urma să pună la punct și lansa alți patru sateliți. Această cooperare nu pare să fie privită cu prea multă simpatie de ceilalți membri ai Agenției spațiale (vest)-europene (A.S.E.), creată anii trecuți, din care fac parte zece țări. Participarea membrilor acestei Agenții este, de altfel, inegală. Franța, R.F.G. și Suedia furnizează A.S.E.-ului cea mai mare parte din echipament, tehnicieni și cercetători și 73 la sută din buget. Ceilalți membri — Marea Britanie, Olanda, Belgia, Italia, Elveția, Danemarca și Spania — deși dețin majoritatea voturilor pentru decizii, contribuie mai puțin. Aceste țări au obținut crearea, în Olanda, lîngă Amsterdam, a unui centru tehnic. A.S.E. a preconizat construirea unui centru de supraveghere a sateliților la Darmstadt, care, însă, nu va fi terminat anul viitor, pentru a putea urmări cei patru sateliți franco—vest-germani. Cum majoritatea membrilor A.S.E. refuză utilizarea centrelor existente la Toulouse și Oberpfaffenhofen, s-a emis și opinia „închirierii" unor servicii ale N.A.S.A.

Ioan Popa, com. Gurahonț, jud. Arad. Datele solicitate au fost publicate în nr. 18 și 26 a.c.

Constantin Dinulescu, București. Nu dispunem de informații mai noi privind Micronezia.

LUMEA

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

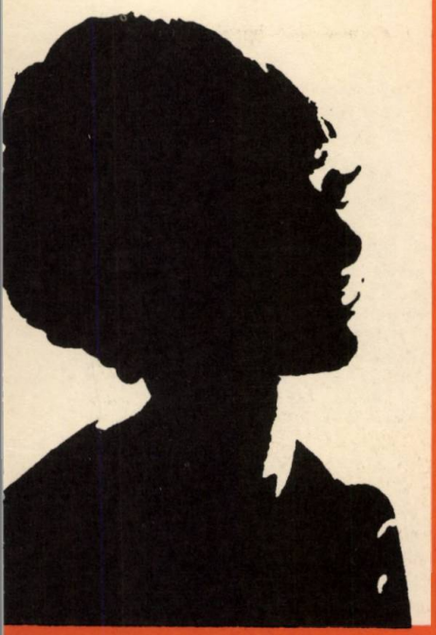

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ

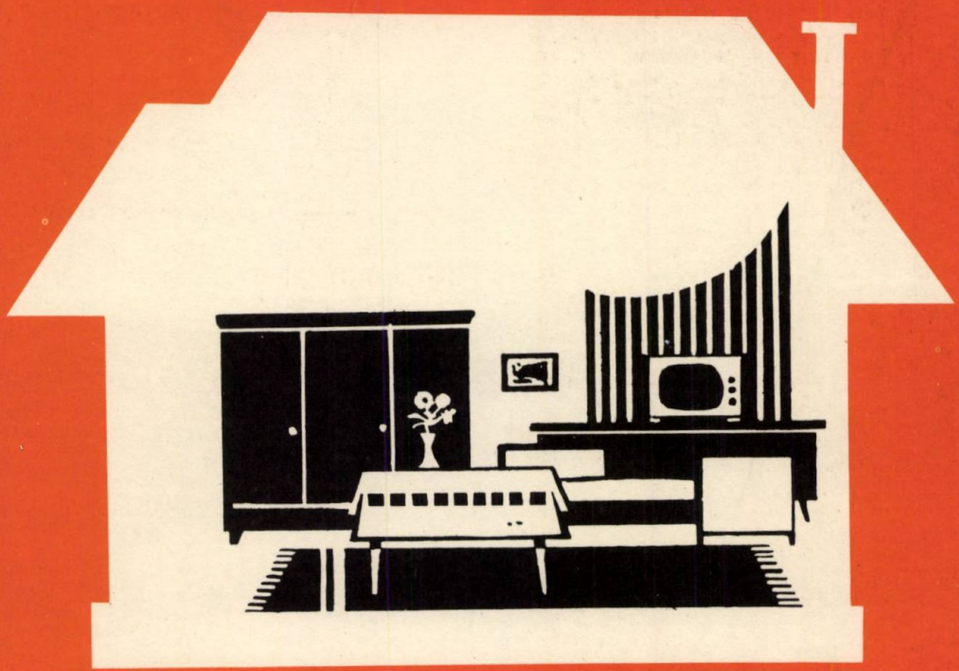

Oferă cetățenilor posibilitatea de a îmbina prevederea cu economia. Cu ajutorul ei, se poate economisi — într-o anumită perioadă de timp — o sumă de bani, al cărei cuantum și-l stabilește însuși asiguratul, iar pe de altă parte, în cazul în care, în timpul valabilității poliței de asigurare, intervin unele din riscurile asigurate, ADAS plătește suma asigurată potrivit condițiilor de asigurare.

La expirarea asigurării, în cazul că primele au fost plătite pe perioada prevăzută în poliță, ADAS va plăti în întregime suma asigurată înscrisă în aceasta, majorată cu 10%.

Asigurarea mixtă de viață se poate contracta de către persoane în vîrstă de la 16 la 60 de ani, pentru sumele stabilite de acestea, pe durate de la 5 la 20 de ani.

La dorința asiguraților, polițele de asigurare pot participa la tragerile de amortizare. Pentru fiecare 1 000 de lei sumă asigurată, se atribuie prin poliță cîte o combinație de 3 litere. Lunar, se trag la sorți cîte 8 combinații de litere. Pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere se plătește cîte 1 000 de lei.

DE REȚINUT

● Dacă în urma unui accident întîmplat în perioada valabilității asigurării, asiguratul rămîne imediat sau în decurs de un an de la accident cu o invaliditate permanentă totală, el primește întreaga sumă asigurată, iar dacă invaliditatea permanentă este parțială, el primește o parte din suma asigurată, în raport cu gradul de invaliditate stabilit, majorată cu 25%, în limita sumei asigurate înscrisă în poliță, fără ca asigurarea să ia sfîrșit. Aceasta rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă din poliță și pentru toate drepturile ce decurg din asigurare, iar plata sumelor ce se cuvin pentru celelalte evenimente asigurate se face independent de cele efectuate anterior pentru invaliditate permanentă, bineînțeles cu condiția plății în continuare a ratelor de primă la termenele fixate.

● În cazul în care asiguratul în urma unui accident rămîne cu o invaliditate permanentă mai mare de 50%, ADAS scutește pe asigurat de plata primelor pentru toată perioada rămasă pînă la expirarea asigurării.

● Asiguratul are dreptul să majoreze sau să micșoreze suma asigurată, durata asigurării, să modifice termenele de plată a primelor și să schimbe pe beneficiarul stabilit inițial în poliță de asigurare.

● Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

● De majorarea sumelor ce se cuvin în cazurile de expirare a asigurărilor, precum și a celor de invaliditate permanentă parțială beneficiază toți asiguranții inclusiv cei care la data de 1 iunie 1976 aveau în vigoare asigurările mixte de viață.

FARMEC ŞI ELEGANŢĂ ÎN ANOTIMPUL SOARELUI!

CONFECŢII PRACTICE, DURABILE ŞI ELEGANTE!

Cele mai frumoase confecţii pentru vară le găsiţi — într-un sortiment care satisface toate exigenţele — în magazinele şi raioanele specializate ale COMERŢULUI DE STAT, unde vă puteţi alege rochii din ţesături de mătase, in şi bumbac, în amestec cu poliester, realizate în imprimeuri şi ţesături ultramoderne, pentru femei şi adolescente; pentru bărbaţi, cămăşi, sacouri, pantaloni şi costume, din materiale uşor de întreţinut, foarte plăcute la purtare, croiala lor fiind expresia modei actuale; sandale şi pantofi de vară care se pot asorta perfect cu modelul şi coloritul confecţiilor, atît pentru femei cît şi pentru bărbaţi.

CONFECŢIILE - O SOLUŢIE MODERNĂ ŞI COMODĂ PENTRU VESTIMENTAŢIA DE SEZON

Lei 2

Nr. 32 5 august 1976

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

MANIFESTARE A TRAINICEI PRIETENII ŞI A RODNICEI COLABORĂRI ROMÂNO-SOVIETICE

DIN ACTUALITATEA INTERNAŢIONALĂ

ROMA. Noua formaţiune ministerială

BONN. Evaluări preelectorale

TOKIO. Implicaţiile „afacerii Lockheed“

NAŢIUNILE UNITE

Priorităţile viitoarei sesiuni

SINGAPORE

DOCUMENTARE

JAMAICA

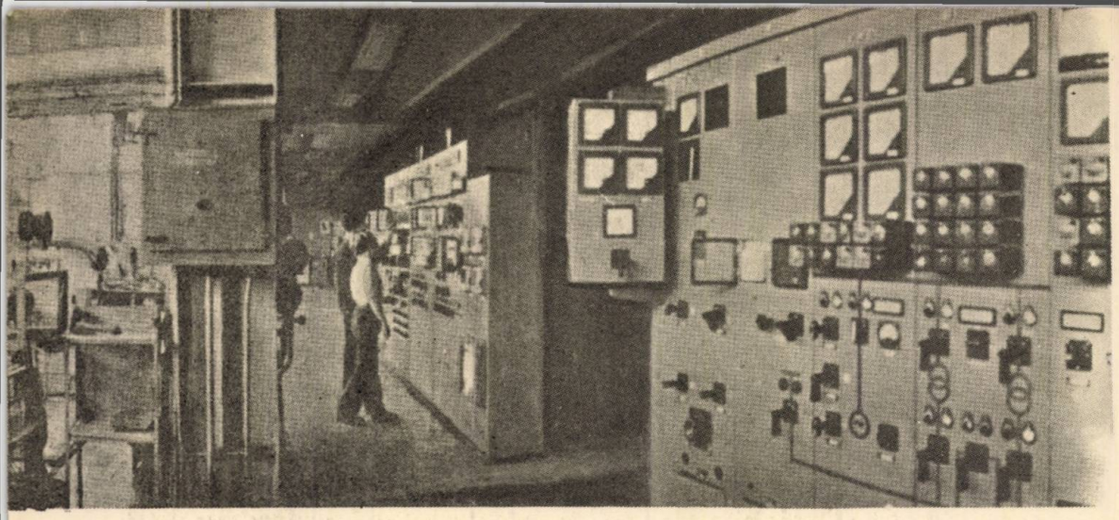

U.R.S.S.
Tabloul de comandă al Centralei geotermale de pe rîul Paujetka din Kamciatka

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

R. P. POLONA
La Lodz va fi pusă în funcțiune, în toamna acestui an, o nouă fabrică de materiale de tapiserie care va produce anual circa nouă milioane de metri

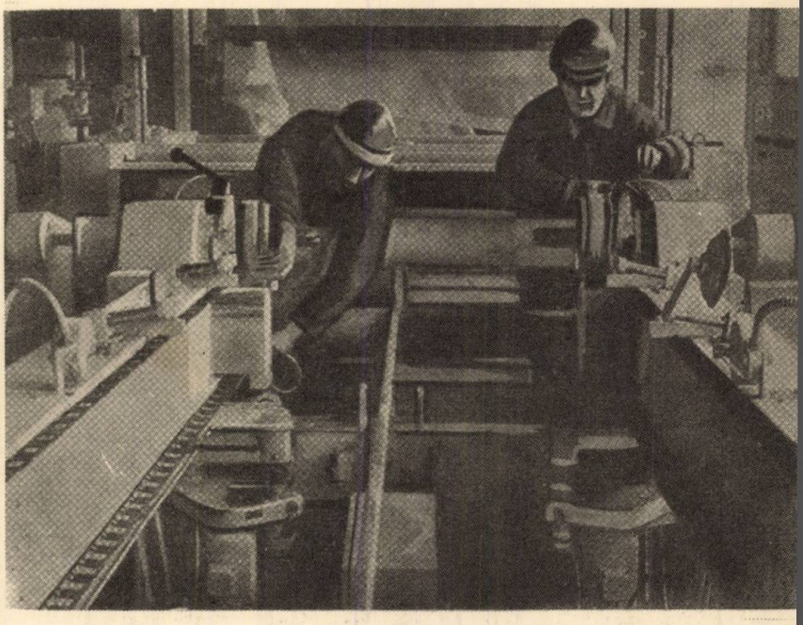

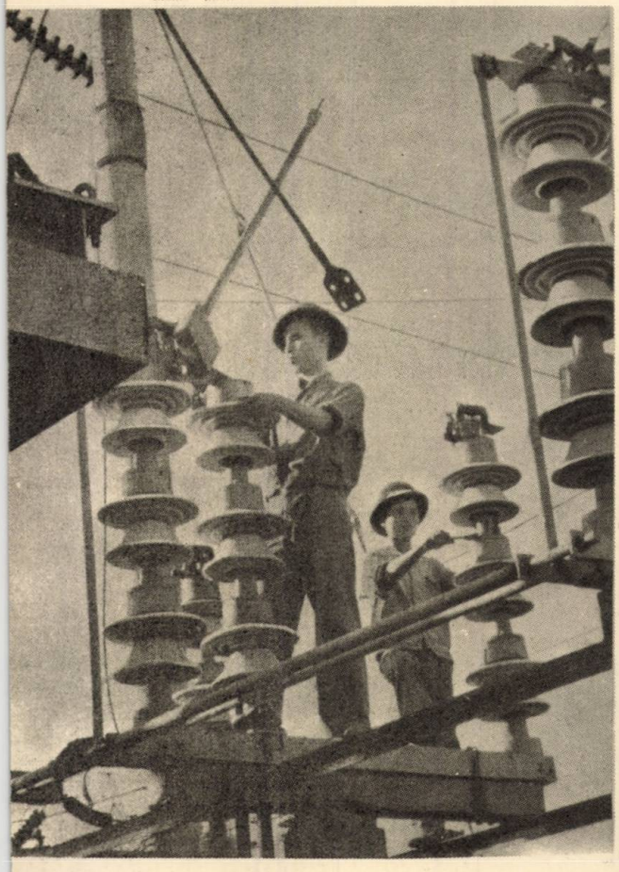

R. S. VIETNAM
Succese remarcabile au fost obținute în repararea și punerea în funcțiune a mii de kilometri de rețele electrice și transformatoare

R. S. CEHOSLOVACA
În cartierul Palabiny, din orașul Pardubice, se înalță siluetele modernelor blocuri de locuințe

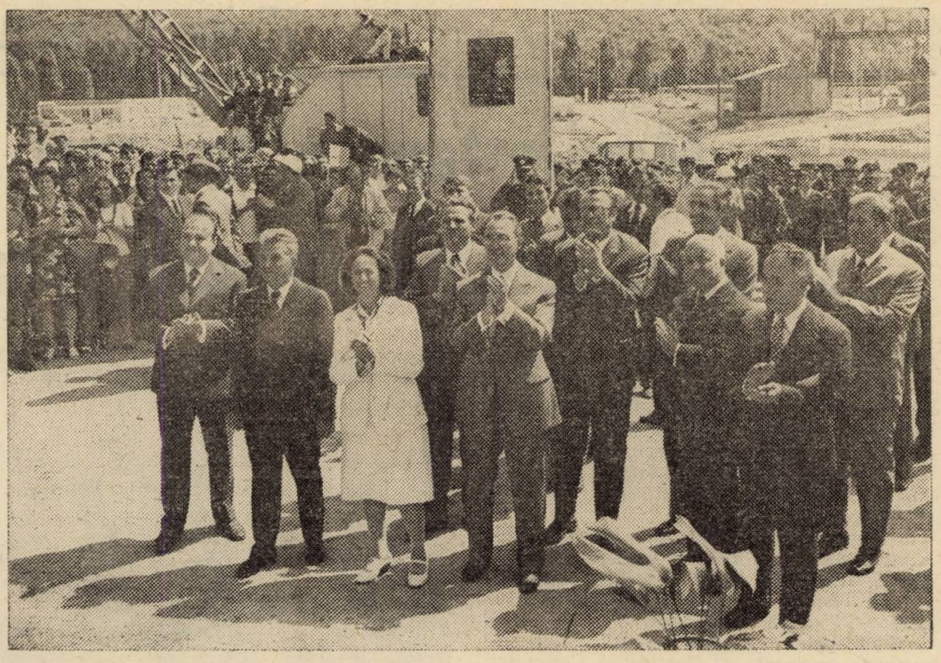

La inaugurarea lucrărilor pe șantierul Combinatului de utilaj greu din Iași

Unitatea dintre partid și popor — chezășie a propășirii României socialiste

De fiecare dată — și aceasta a devenit de mult practică curentă — dialogul direct, angajat între conducerea de partid și de stat, între tovarășul Nicolae Ceaușescu și cei ce creează cu brațele și cu mintea noua înfățișare, socialistă, a țării, devine moment de vîrf al însuflețirii cu care întregul nostru popor muncește și gîndește pentru îndeplinirea marilor sale obiective de dezvoltare.

Așa s-a întîmplat și acum la Iași, unde vizita de lucru a secretarului general al partidului, președintele țării, a consemnat atît realizările noi obținute de oamenii muncii pe străvechiul pămînt ieșean al Moldovei, cît și hotărîrea lor de a continua neabătut suita de împliniri menite a da chip și viață Programului adoptat la cel de-al XI-lea Congres al partidului. Pentru oamenii muncii din județul Iași — care au încheiat cincinalul anterior cu o producție industrială ce echivalează pe aceea înregistrată în întreaga țară în anul 1938 — debutul noului cincinal este, prin succesele deja realizate, o primă mărturie a voinței lor de a înscrie noi și importante repere în ascensiunea României spre culmile societății socialiste multilateral dezvoltate, spre comunism.

Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu la inaugurarea șantierului Combinatului de utilaj greu, în mijlocul colectivului primei întreprinderi constructoare de mașini din județ, la întreprinderea de confecții, la inaugurarea noului complex de învățămînt-cercetare-producție al Institutului politehnic „Gh. Asachi", confirmă valoarea și eficiența dialogului purtat, evidențiază însemnătatea și semnificația realizărilor obținute pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Întîlnirea secretarului general al partidului, președintele țării, cu locuitorii județului a făcut, o dată în plus, demonstrația justeței politicii partidului nostru de dezvoltare armonioasă a economiei naționale, de industrializare și amplasare a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, de cuprindere a fiecărui colț al țării în aria de acțiune a progresului și civilizației.

Momentul de vîrf al vizitei l-a constituit cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din Piața Unirii, din Iași. Într-o atmosferă de impresionant entuziasm, zecile de mii de participanți și-au exprimat încrederea nețărmurită în partid, în secretarul său general, adeziunea deplină față de aprecierile conținute în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind realizările obținute, ca și față de indicațiile și orientările trasate pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce revin județului Iași în cadrul prevederilor actualului cincinal.

În cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat linia fundamentală a politicii externe a României socialiste, stabilită de Congresul al XI-lea, de dezvoltare a colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Acționînd ferm pentru securitate în Europa, pentru dezarmare și pace, pentru respectarea principiilor de deplină egalitate, de respect al independenței și suveranității, de renunțare la forță și la amenințarea cu forța în relațiile dintre state, pentru dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale, fără nici un amestec din afară, militînd cu hotărîre pentru realizarea unei noi politici internaționale, pentru o nouă ordine economică mondială, România socialistă se situează în prima linie a largului și mereu mai puternicului front al celor care luptă pentru accelerarea progresului economic și social al tuturor popoarelor, pentru întronarea fermă a unor relații de echitate și egalitate între toate popoarele lumii.

Poporul român a fost, dintotdeauna, atașat unor asemenea idealuri de pace și bună înțelegere între țări și popoare. Dar numai socialismul, numai cucerirea puterii de către Partidul Comunist Român au putut aduce garanția că politica țării va rămîne, ferm și definitiv, angajată în promovarea năzuințelor celor mai scumpe ale poporului nostru. O densă și aspră experiență istorică, al cărei ax central l-a reprezentat lupta pentru neatîrnare, pentru păstrarea ființei naționale au făcut ca poporul nostru să-și poată cuceri unitatea și independența, să devină, așa cum este astăzi, stăpîn pe destinele sale, să-și făurească liber viitorul. Această luptă este sursa acelei înalte trăsături morale a poporului nostru, care este respectul față de înaintași.

„Fără nici o îndoială, ne mîndrim cu toți cei care au știut să țină sus steagul luptei pentru neatîrnare, pentru independență, cu toți cei care au luptat pentru ca poporul român să fie stăpîn pe destinele sale ! Ne mîndrim cu toate forțele progresiste, cu comuniștii, cu antifasciștii, cu toți cei care au luptat pentru răsturnarea dominației capitaliste și moșierești, pentru triumful socialismului în România ! Toți aceștia sînt înaintașii noștri și îi vom respecta și ne vom mîndri întotdeauna cu ei ! Vom respinge orice încercare de a insulta poporul nostru insultînd pe înaintașii noștri !".

Acest adevăr rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu este inspirat de simțămintele, de inima și mintea poporului nostru, care vede în păstrarea independenței țării și în propășirea sa socialistă cea mai înaltă cinstire a înaintașilor.

Astăzi, opera înaintașilor este continuată, la Iași ca și în toate celelalte locuri ale țării. Cetățile industriei și științei, artei și culturii îmbogățesc, an de an, peisajul patriei noastre, adaugă noi și noi valori patrimoniului național ai căror beneficiari sînt cetățenii României de azi și de mîine. Iar aceasta este opera Partidului Comunist Român, a poporului nostru care urmează, cu încredere și dragoste, partidul.

George Serafin

Manifestare a trainicei prietenii și a colaborării rodnice româno-sovietice

La invitația C.C. al P.C.U.S., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, se află într-o vizită în Uniunea Sovietică, pentru a petrece o parte a concediului de odihnă în această țară.

În succesiunea momentelor care au jalonat această vizită, se detașează, fără îndoială, întîlnirea din Crimeea, dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev, desfășurată într-o atmosferă cordială, prietenească. Cu acest prilej, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice s-au informat reciproc despre stadiul îndeplinirii hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R. și Congresului al XXV-lea al P.C.U.S., dezbătînd, de asemenea, un cerc larg de probleme ale evoluției colaborării româno-sovietice. O atenție deosebită a fost acordată adîncirii relațiilor dintre cele două partide, întăririi în continuare a relațiilor frățești dintre popoarele celor două țări. În cursul convorbirii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid I. Brejnev au examinat, de asemenea, o serie de probleme actuale ale vieții internaționale și ale mișcării comuniste mondiale. A fost reafirmată hotărîrea celor două țări de a continua eforturile active în scopul dezvoltării procesului de destindere pe continentul european, pe baza Actului final al Conferinței de la Helsinki. A avut loc, totodată, un schimb de păreri asupra căilor luptei pentru transpunerea în viață a prevederilor Documentului elaborat de Conferința de la Berlin a comuniștilor din Europa. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid I. Brejnev au scos în evidență hotărîrea P.C.R. și a P.C.U.S. de a contribui prin toate căile la consolidarea în continuare a coeziunii și conlucrării țărilor socialiste, mișcării comuniste mondiale pe baza marxism-leninismului și a internaționalismului proletar. S-a subliniat cu satisfacție unitatea tot mai strînsă de vederi în problemele discutate.

Actuala întîlnire din Crimeea se încadrează — de altfel, ca și convorbirile anterioare dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și L. I. Brejnev — în suita acțiunilor la nivel înalt româno-sovietice care exercită o influență hotărîtoare asupra evoluției de ansamblu a raporturilor reciproce, deschizîndu-le noi și fructuoase perspective de afirmare. **„Într-adevăr** — sublinia, încă în prima zi a actualei vizite în U.R.S.S., tovarășul **Nicolae Ceaușescu — între**

Aspect din timpul întîlnirii, din Crimeea, dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Ilici Brejnev

La plecarea din punctul de frontieră Albița

România și Uniunea Sovietică se dezvoltă relații prietenești, frățești, de colaborare în toate domeniile de construcție socialistă, în activitatea internațională. Aș dori să remarc cu satisfacție că aceste relații au o bază solidă, că, la dezvoltarea lor, o contribuție importantă au adus întîlnirile nenumărate cu secretarul general al C.C. al P.C.U.S., tovarășul Leonid Ilici Brejnev".

Momentele călătoriei în Uniunea Sovietică a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu confirmă, de altfel, cursul continuu ascendent al raporturilor de prietenie și colaborare româno-sovietice.

Călătoria înalților oaspeți români dobîndește semnificația unei noi expresii a trăiniciei bunelor raporturi tradiționale dintre cele două partide și țări, a sentimentelor de caldă prietenie și stimă pe care le nutresc, reciproc, popoarele român și sovietice. Un element major — care caracterizează, de altfel, cronica legăturilor bilaterale, a reieșit, și cu acest prilej, în evidență : dezvoltarea continuă a relațiilor mutuale, dorința de a le ridica pe o treaptă superioară, în cele mai diverse domenii de activitate, în beneficiul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume.

În acest sens, este elocventă vizita de prietenie în Republica Sovietică Socialistă

Moldovenească. Convorbirile purtate cu acest prilej de înalții oaspeți români la sediul C.C. al P.C. din R.S.S. Moldovenească cu conducătorii de partid și de stat ai republicii, desfășurate într-o ambianță de caldă prietenie și înțelegere tovărășească, vizitele la complexul agroindustrial viticol „Victoria", din raionul Kotovski, la Centrala științifică și de producție „Microprovod" — de aparatură electronică — din Chișinău și la Expoziția realizărilor economiei naționale a R.S.S. Moldovenești, au vădit utilitatea schimbului reciproc de experiență în dezvoltarea economiei, științei, culturii, pe tărîm social, dorința comună de intensificare a acestuia atît în construcția economică și socială, cît și pe linie de partid. La mitingul organizat într-una din halele întreprinderii „Microprovod", tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Am discutat astăzi cu tovarășul Bodiul să intensificăm contactele între republica dumneavoastră — în cadrul contactelor generale pe care le avem cu Uniunea Sovietică — și România socialistă. De altfel, după cîte știu, cu o serie de județe vecine există deja de pe acum contacte destul de strînse. Aici tovarășul director a vorbit de o vizită a unor specialiști români, tot din domeniul electronic, la această întreprindere. Sperăm ca în viitor să se extindă asemenea vizite și contacte, — ceea ce, fără îndoială, va ajuta mult la dezvoltarea colaborării, la asigurarea obținerii de rezultate tot mai bune în dezvoltarea economico-socială a țărilor noastre, la ridicarea bunăstării și fericirii tuturor celor ce muncesc."**

În același sens, se exprima, la miting, și tovarășul **Ivan Ivanovici Bodiul**, membru al C.C. al P.C.U.S., prim secretar al C.C. al P.C. din R.S.S. Moldovenească : **„Cu inima deschisă și cu sufletul curat, noi, oamenii muncii din R.S.S. Moldovenească, sîntem gata să facem schimb de experiență cu poporul român în domeniul industriei și producției, în domeniul serviciilor pentru populație, în cel al pregătirii cadrelor, al științei, în domeniul activității organizațiilor de stat. Schimburile reciproce de experiență, relațiile de bună vecinătate și prietenie sinceră îmbogățesc popoarele noastre, le înzecesc forțele, generează un măreț optimism și convingerea reușitei asupra perspectivelor de viață și de muncă. Pentru o asemenea prietenie, pentru dezvoltarea și îmbogățirea ei există toate posibilitățile".**

„Dorim — declara, de asemenea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la dineul oferit de C.C. al P.C. din R.S.S. Moldovenească și Prezidiul Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești — **să dezvoltăm larg relațiile dintre România și Uniunea Sovietică și, în acest cadru, cu R.S.S. Moldovenească. Dezvoltarea, în viitor, a acestor relații dintre partidele și popoarele noastre va fi în interesul celor două țări, în interesul P.C.R. și P.C.U.S., precum și în interesul cauzei generale a socialismului, păcii și progresului în întreaga lume".** La rîndul său, tovarășul **Ivan Ivanovici Bodiul** sublinia : **„Nutrim profunde sentimente de prietenie față de poporul român și avem dorința puternică de a extinde și adînci continuu legăturile noastre de prietenie. Dorim ca aceste legături să se dezvolte și să înflorească". „Puteți fi convins** — arăta în continuare vorbitorul — **că oriunde veți merge în Uniunea Sovietică poporul nostru vă va primi peste tot cu sufletul deschis".**

Sentimentele pe care le nutresc reciproc popoarele român și sovietice și-au aflat, de altfel, o grăitoare expresie și în aplauzele prelungite și aclamațiile sutelor de oameni ce au întîmpinat, la mitingul de la „Microprovod", pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, în cuvintele spuse de membri ai acestui important colectiv de muncă în luările lor de cuvînt. Arătînd că oamenii muncii din R.S.S. Moldovenească primesc cu bucurie și satisfacție vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în R.S.S. Moldovenească, I. I. Bodiul a spus : „În aceasta noi vedem o manifestare a atenției dumneavoastră față de R.S.S. Moldovenească, față de prietenia care se întărește mereu între poporul român și popoarele sovietice". „Noi, oamenii sovietici — a continuat el — ne bucurăm de succesele oamenilor muncii români în construcția socialismului ; noi studiem cu atenție succesele dumneavoastră și vă urăm o continuă prosperitate, pace și fericire".

Despre aceste succese, cu adevărat remarcabile, a vorbit, la miting, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Despre hotărîrea întregului popor român de a face totul pentru a făuri pe pămîntul României o societate liberă, de bunăstare și fericire, pentru a asigura națiunii noastre un loc demn în rîndul națiunilor întregii lumi.

„Desigur — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ne preocupăm și conlucrăm strîns cu Uniunea Sovietică, cu alte țări socialiste pentru înfăptuirea securității în Europa, pentru a asigura pacea pe continentul nostru, fiind conștienți că numai o politică de pace poate asigura făurirea cu succes a socialismului și comunismului în țările noastre, în întreaga lume".**

Referindu-se, în continuare, la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa, care a avut loc recent la Berlin, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a afirmat : **„Am participat la această conferință și doresc să declar că, într-adevăr, ea a marcat un moment nou, de importanță istorică în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, afirmarea principiilor marxist-leniniste de egalitate între partide, creșterea rolului comuniștilor din Europa ca partide care își asumă răspunderea pentru făurirea socialismului în fiecare țară, corespunzător condițiilor în care clasa muncitoare și popoarele respective își desfășoară activitatea, realizarea unei unități noi, bazată pe egalitatea în drepturi, pe solidaritatea internațională !**

Ne bazăm pe succesele mărețe obținute de forțele antiimperialiste, de popoarele de pretutindeni, care au lichidat colonialismul, și-au luat soarta în propriile mîini și sînt hotărîte să pună capăt cu desăvîrșire politicii imperialiste și colonialiste, să făurească o lume mai dreaptă și mai bună, o nouă ordine economică internațională în care fiecare națiune să se poată dezvolta liberă, fără nici un amestec din afară !

Bazîndu-ne pe aceste măreațe transformări revoluționare din lume, noi avem deplina convingere că popoarele din întreaga lume, într-o strînsă solidaritate, pot asigura pacea și securitatea internațională. Ele trebuie să-și întărească solidaritatea, să acționeze unite pentru a pune capăt cu desăvîrșire vechii politici imperialiste, pentru a asigura făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

În acest spirit acționează și va acționa consecvent Partidul Comunist Român pentru dezvoltarea relațiilor sale cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, cu celelalte partide comuniste și muncitorești, cu toate forțele antiimperialiste de pretutindeni. Vă pot spune că, în ce ne privește, avem deplina convingere și încredere că, în ciuda greutăților, a forțelor reacționare care mai există în lume —, triumful socialismului și păcii este inevitabil".

După scurta vizită făcută în R.S.S. Moldovenească, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au plecat din Chișinău spre Crimeea. Mii de locuitori ai Chișinăului, adunați de-a lungul străzilor orașului, au salutat cordial pe oaspeții români, fluturînd stegulețe roșii și tricolore, făcînd semne prietenești cu mîna. În după-amiaza zilei de marți, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au sosit la Ialta.

Actuala vizită în Uniunea Sovietică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, convorbirile purtate cu tovarășul Leonid I. Brejnev reprezintă o nouă contribuție la dezvoltarea prieteniei româno-sovietice, slujesc intereselor socialismului, securității și păcii în Europa și în întreaga lume.

Vasile Crișu

La Complexul agroindustrial „Victoria" din raionul Kotovski, R.S.S. Moldovenească — primire caldă, tovărășească

LUMEA
Săptămînal de politică externă
32 (667)
5 august 1976

Unitatea dintre partid și popor – chezășie a propășirii României socialiste. George Serafin 1
Vizita tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și a tovarășei ELENA CEAUȘESCU în U.R.S.S. Vasile Crișu 2
Dialogul româno-bulgar la nivel înalt – expresie a relațiilor de colaborare, cu adînci rădăcini în istorie. Marcel Negreanu 4

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
Națiunile Unite. Prioritățile viitoarei sesiuni. Ilie Olteanu 5
Implicațiile înarmărilor – un studiu al O.N.U., din inițiativa României. Ion Datcu 6
Tokio. Congresul extraordinar al Partidului Comunist din Japonia. 8
Londra. Bătălia naționalizărilor. Eugeniu Obrea 8
Roma. Guvernul Andreotti în fața votului de investitură. Rodica Dumitrescu 9
Bonn. Evaluări preelectorale. Corneliu Vlad 11
Atena. Calendarul aderării la Piața comună. Ion Badea 12
Comuniștii spanioli : prima plenară publică 13
Delhi-Islamabad. Reluarea relațiilor diplomatice 14
Nicosia. Problema cipriotă în context electoral. 15
Lockheed : „episodul Tanaka" 24

REPORTAJ PE GLOB
Kursk : epopeea muncii în marile „amfiteatre miniere". Mihai Coruț 16

1 000 + 1 18–19

SINTEZE
Mișcarea de nealiniere – evoluție, obiective și structuri politice. Ion Mielcioiu 20

DOCUMENTAR
Jamaica – „țara izvoarelor". Anca Voican 22
O metropolă a comerțului : Singapore. Liana Enescu 23

PUNCTE DE VEDERE
DIN PRESA STRĂINĂ 25–26

PROFIL
Knut Frydenlund, ministrul de externe al Norvegiei 26

SERIAL
Primii „incoruptibili" (II) 27

POȘTA REDACȚIEI 30–32

Dialogul româno-bulgar la nivel înalt — expresie a relațiilor de colaborare, cu adînci rădăcini istorice

„Sîntem vecini, am dus multe lupte împreună, făurim socialismul, construim societatea socialistă — dumneavoastră, societatea socialistă dezvoltată, noi, societatea socialistă multilateral dezvoltată — și este necesar să conlucrăm tot mai strîns și constructorii socialismului din țările noastre să conlucreze strîns în toate domeniile". Cu aceste cuvinte, rostite săptămîna trecută, la Varna, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** definea, în mod limpede și cuprinzător, sensul întîlnirilor româno-bulgare la cel mai înalt nivel, întîlniri care, ele însele, se constituie într-o fericită tradiție, își pun amprenta pe ansamblul relațiilor de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria. Nu o dată s-a vorbit, pe drept cuvînt, de valoarea de simbol a dialogului româno-bulgar la nivel înalt, a convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, și aceasta pentru că, de fiecare dată, prin documentele semnate cu aceste prilejuri, prin precizările și direcțiile formulate, împreună, de cei doi conducători de partid și de stat, prin atmosfera, în mod constant cordială, caldă și prietenească, în care s-au desfășurat, ele au ilustrat și au sintetizat însuși spiritul ce caracterizează evoluția generală a legăturilor de prietenie dintre cele două țări și popoare.

Vizita de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.P. Bulgaria, reprezintă o nouă expresie a dorinței comune de a continua dezvoltarea și adîncirea relațiilor de prietenie dintre popoarele român și bulgar, fiind, în același timp, un eveniment de mare însemnătate în evoluția rodnică a conlucrării strînse dintre cele două partide, țări și popoare. Referindu-se la această practică, cu fertile implicații pentru colaborarea dintre cele două țări, în desfășurarea căreia recentul dialog româno-bulgar la cel mai înalt nivel de la Varna reprezintă o nouă etapă de primă importanță, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Aș dori să exprim convingerea că întîlnirile noastre, conlucrările dintre partidele și popoarele noastre vor ajuta la înfăptuirea cu succes a hotărîrilor partidelor noastre, vor contribui la dezvoltarea colaborării cu celelalte țări socialiste, la cauza socialismului, a păcii și colaborării internaționale".** În același sens, tovarășul **Todor Jivkov** spunea : **„Fiecare întîlnire a noastră a însemnat pași importanți înainte în dezvoltarea relațiilor bulgaro-române, aduce noi și noi componente la prietenia dintre partidele și țările noastre".**

Primirea călduroasă cu care au fost întîmpinați înalții oaspeți români, atmosfera sărbătorească, entuziastă cu care locuitorii Varnei și ai celorlalte stațiuni vizitate i-au înconjurat, a ilustrat trăinicia tradiționalelor raporturi de prietenie dintre popoarele român și bulgar, dorința lor comună de a dezvolta și extinde aceste relații, în interesul ambelor țări, al păcii și socialismului.

Momente istorice fundamentale au alăturat poporul român și poporul bulgar într-un aceleași idealuri pentru dobîndirea independenței de stat, pentru autodefinirea personalității naționale, făurită în lupta pentru eliberarea de sub dominația străină. Libertatea națională și progresul social au fost idealurile ce au apropiat popoarele român și bulgar, conferind prieteniei, ce le leagă peste timp, valențe durabile. Astăzi, cînd cele două popoare edifică noua orînduire, socialistă, continuarea tradiției de prietenie apare cu atît mai firească, adăugîndu-i-se comunitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale, efortul creator contemporan în care România și Bulgaria sînt angajate.

Examinînd stadiul actual al cooperării bilaterale, cei doi conducători de partid și de stat — după cum

subliniază Comunicatul publicat după încheierea convorbirilor de la Varna — „au remarcat cu deosebită satisfacție că prietenia și colaborarea dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria se dezvoltă cu succes". Constatare ce este întărită de numeroase rezultate concrete, rodnice în conlucrarea bilaterală, în mod evident favorizată de succesele pe care atît România, cît și Bulgaria le obțin în dezvoltarea economiei, pe tărîmul științei și tehnicii, în toate domeniile vieții sociale. Valorificarea amplă a acestui potențial reprezintă o sarcină de prim ordin fixată în timpul întîlnirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, sarcină care imprimă spiritul permanent al contactelor româno-bulgare la toate nivelurile, al convorbirilor dintre șefii guvernelor celor două țări, al lucrărilor Comisiei mixte guvernamentale și ale celorlalte organisme comune. Sînt ilustrative, în acest sens, documentele semnate în cadrul recentelor convorbiri de la Sofia dintre tovarășii Manea Mănescu și Stanko Todorov, menite a împlini realizarea unor obiective în beneficiul reciproc. Între acestea, au fost adoptate măsuri pentru definitivarea elaborării proiectelor de construire a Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele-Nicopol și Întreprinderii comune de mașini grele de la Giurgiu-Ruse ; tranzitul de energie electrică din U.R.S.S. spre Republica Populară Bulgaria prin teritoriul Republicii Socialiste România, precum și o serie de alte acorduri, convenții și înțelegeri.

Preocupate de aprofundarea prieteniei și colaborării dintre cele două țări, fapt ce depășește cadrul bilateral, contribuind la sporirea forței și influenței socialismului, la promovarea cauzei păcii, colaborării și progresului social în lume, România și Bulgaria împărtășesc hotărîrea de a conlucra pe plan internațional în vederea afirmării politicii de pace, securitate și colaborare. Hotărîre relevată și la Conferința general-europeană de la Helsinki, eveniment căruia, după un an de la desfășurarea sa, dialogul la nivel înalt româno-bulgar, de la Varna, i-a reafirmat importanța istorică, subliniindu-i-se, încă o dată, elementul esențial al viabilității sale : transpunerea în viață, integrală și consecventă, a principiilor înscrise în Actul final. Capitol de nedesprins în eforturile de făurire a securității europene, pacea, înțelegerea și colaborarea în Balcani au fost unul din subiectele centrale ale convorbirilor la nivel înalt de la Varna, exprimîndu-se decizia comună de a se acționa pentru dezvoltarea legăturilor de bună vecinătate și colaborare între statele balcanice.

Considerată ca „o importantă contribuție la lupta pentru pace, securitate, colaborare și progres social", Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa a fost apreciată în perspectiva rezultatelor sale ce au evidențiat legătura esențială dintre unitatea comuniștilor — unitate bazată pe marxism-leninism, pe deplină egalitate în drepturi — și forța lor ce rezidă în apărarea consecventă a aspirațiilor de libertate, independență, bunăstare și fericire ale popoarelor. Aceasta — s-a subliniat — conferă prestigiu și influență partidelor comuniste în lume.

Dînd expresie sentimentelor de adîncă satisfacție cu care poporul român a urmărit desfășurarea noilor convorbiri româno-bulgare la cel mai înalt nivel, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.** a apreciat că ele **„reprezintă o contribuție de seamă la adîncirea prieteniei și colaborării frățești româno-bulgare, pe plan bilateral și în viața internațională, în folosul ambelor popoare, servesc construcția socialistă în cele două țări, cauza socialismului și progresului social, pacea, înțelegerea și cooperarea în lume".**

Marcel Negreanu

NAȚIUNILE UNITE

Prioritățile viitoarei sesiuni

La Națiunile Unite a fost difuzată, recent, ordinea de zi provizorie a celei de-a XXXI-a sesiuni ordinare a Adunării Generale a O.N.U., ale cărei lucrări vor începe, potrivit prevederilor Cartei, în cea de-a treia marți a lunii septembrie.

Simpla lectură a celor 119 puncte înscrise pe agenda provizorie a proximei sesiuni configurează o amplă tematică ce se concentrează în jurul unor probleme de majoră importanță ale lumii contemporane, de la cele cu caracter general — cum sînt respectarea normelor și principiilor de drept internațional în relațiile dintre state, întărirea păcii și securității internaționale, înfăptuirea dezarmării, întărirea rolului O.N.U., cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, politici și programe referitoare la tînăra generație, alimentația, mediul înconjurător —, pînă la chestiuni „specifice", nu mai puțin în centrul atenției și interesului opiniei mondiale — conflictul din Orientul Apropiat, inclusiv problema palestiniană, situația din Cipru, problema Namibiei ș.a.

Dezarmarea întrunește cel mai mare număr de puncte înscrise pe ordinea de zi (17), ceea ce denotă că, în conștiința politică și morală a statelor, această complexă problemă a lumii contemporane se constituie într-un imperativ major, de o importanță vitală pentru viitorul omenirii *(spirala periculoasă a cursei înarmărilor, cu tot cortegiul de consecințe negative pentru securitatea popoarelor și dezvoltare, face obiectul articolului din pagina următoare)*. Rolul O.N.U. în domeniul dezarmării, înfăptuirea unor măsuri concrete, eficace în această materie pentru realizarea obiectivelor Deceniului dezarmării, proclamat de O.N.U. acum cinci ani, la inițiativa României, sînt alte puncte care întregesc dosarul acestei arzătoare probleme.

Putem spune că, practic, nu există problemă din sfera de preocupări a Organizației mondiale la care România să nu aibă o activă și valoroasă contribuție. Să notăm, în acest sens, alte cîteva teme de dezbateri, înscrise pe agenda sesiunii din toamnă a O.N.U., cum este, de pildă, revizuirea strategiei internaționale de dezvoltare pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării, în lumina Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale ; sau problematica de majoră importanță a tinerei generații (încă în 1965, România a inițiat Declarația cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare ; în acest an, Adunarea Generală va examina propunerile prezentate de România și alte state, menite să promoveze colaborarea internațională în asigurarea condițiilor de viață, muncă, învățămînt și educație, care preocupă tineretul din lumea întreagă). Continuînd suita exemplificărilor, reținem că, pe agenda provizorie a proximei sesiuni, figurează (cu 7 puncte) tematica lichidării colonialismului și neocolonialismului. (Ca membră a Consiliului O.N.U. pentru Namibia, România aduce o contribuție directă, și în cadrul O.N.U., în sprijinirea luptei mișcărilor de eliberare națională din teritorii aflate încă sub dominație colonială, prin continuarea inițiativelor sale vizînd elaborarea de programe concrete de asistență multilaterală în favoarea mișcărilor de eliberare națională). În sfîrșit, fără a epuiza variata gamă a problematicii înscrise pe agenda provizorie, remarcăm faptul că Adunarea Generală va relua dezbaterile pe marginea inițiativei românești privind creșterea rolului O.N.U. și îmbunătățirea Cartei, prin analizarea raportului Comitetului special, creat în acest sens. Ideile documentului românesc, prezentat la sesiunea a XXX-a a Adunării Generale a O.N.U., expresie a preocupărilor României pentru îmbunătățirea activității, structurii și metodelor de lucru ale Organizației, reținem în continuare atenția, date fiind actualitatea și valabilitatea propunerilor românești în direcția democratizării O.N.U. și, în general, a vieții internaționale.

Activitatea multilaterală desfășurată de România la Organizația Națiunilor Unite, de-a lungul celor 21 de ani de cînd este membră a acestei Organizații, reliefează — prin numeroasele acțiuni inițiate de țara noastră, prin valoarea politică și practică a rezultatelor — contribuția românească proprie, originală la analizarea și găsirea soluțiilor pentru o largă gamă de probleme din cele mai diferite sfere ale vieții internaționale, caracterul activ, dinamic și constructiv al ansamblului politicii externe, promovată cu consecvență de partidul și statul nostru.

Pornind de la aspirațiile și interesele poporului român, de la interesele păcii internaționale, activitatea desfășurată de România la O.N.U. se întemeiază pe concepția că această Organizație, cu vocație de universalitate, este un instrument necesar și util, avînd capacitatea de a asigura fiecărui stat — mare, mijlociu sau mic — cadrul corespunzător pentru o participare efectivă la căutarea celor mai eficace soluții la marile probleme ale contemporaneității. **„Apreciind că la dezbaterea și soluționarea problemelor care confruntă lumea contemporană** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să ia parte nemijlocit, pe bază de deplină egalitate, toate țările lumii, fără deosebire de mărime sau orînduire socială, și pornind de la faptul că Organizația Națiunilor Unite oferă cadrul organizatoric cel mai adecvat pentru dezbaterea democratică a acestor probleme și participarea activă a popoarelor la rezolvarea lor, la întreaga viață internațională, România militează ferm pentru îmbunătățirea activității și ridicarea rolului O.N.U., pentru creșterea aportului său la promovarea cursului destinderii, la instaurarea unui climat de colaborare pe planeta noastră".**

Acțiunile întreprinse de România la O.N.U. și, mai ales, rezultatele acestor acțiuni dovedesc, încă o dată, că toate statele pot și trebuie să participe activ la dezbaterea și rezolvarea problemelor majore ale lumii contemporane, la întronarea unui climat de reală destindere, de pace, colaborare și înțelegere între toate popoarele lumii.

Ilie Olteanu

IMPLICAȚIILE ÎNARMĂRILOR — un studiu al O.N.U., din inițiativa României

Ion Datcu

De la tribuna celei de-a XXV-a sesiuni jubiliare a Adunării Generale a O.N.U., în anul 1970, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția comunității internaționale asupra unuia dintre cele mai îngrijorătoare fenomene ale zilelor noastre, și anume proporțiile uriașe, mereu crescînde, pe care le cunoaște cursa înarmărilor. Subliniind, cu tărie, efectele profund negative ale cursei înarmărilor asupra progresului economic și social și a nivelului de trai al tuturor popoarelor, președintele Republicii Socialiste România arăta: **„Organizația Națiunilor Unite, conducătorii tuturor statelor, toți oamenii politici poartă o grea răspundere în fața popoarelor, a viitorului civilizației umane, pentru eliberarea lumii de povara înarmărilor și de coșmarul unui război atomic".**

Acționînd în acest spirit, România a înscris pe ordinea de zi a acelei sesiuni jubiliare a Adunării Generale a O.N.U. punctul intitulat **„Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume"**, care avea să declanșeze o intensă și îndelungată activitate a O.N.U. într-un domeniu vital și de importanță universală.

Această acțiune românească se înscrie, de asemenea, în conceptul țării noastre de a se asigura o largă informare a opiniei publice asupra situației actuale în domeniul înarmărilor, a consecințelor înarmării, asupra măsurilor ce trebuie luate pentru realizarea dezarmării. Firește, aceasta apare cu atît mai necesară cu cît cursa înarmărilor afectează nemijlocit existența umană, dezvoltarea și propășirea tuturor popoarelor.

Inițiativa României a fost viu salutată de Adunarea Generală. La 7 decembrie 1970, se adopta rezoluția 2 667 (XXV) prin care, exprimîndu-se hotărîrea de a lua măsurile corespunzătoare pentru a pune capăt cursei înarmărilor și pentru a înainta pe calea dezarmării generale și totale — „care constituie cea mai importantă problemă căreia omenirea trebuie să-i facă față în prezent" —, erau chemate toate statele să ia măsuri eficace în vederea încetării și eliminării cursei înarmărilor și a realizării unor progrese constante în domeniul dezarmării. Adunarea Generală a cerut, totodată, secretarului general al O.N.U. să pregătească — cu concursul unor experți consultanți pe care îi va numi — un raport asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare.

În baza acestei rezoluții, 14 experți consultanți proveniți din tot atîtea țări, inclusiv România, au elaborat raportul solicitat, care a fost prezentat, apoi, de secretarul general al O.N.U. la cea de-a XXVI-a sesiune, în anul 1971.

Prin rezoluția din 16 decembrie 1971, Adunarea Generală a salutat cu satisfacție raportul, exprimîndu-și totodată speranța că el va ajuta la concentrarea viitoarelor negocieri asupra dezarmării nucleare și asupra obiectivului dezarmării generale și totale, sub un control internațional eficace. Adunarea a hotărît, de asemenea, să mențină constant în atenția sa punctul, inițiat de România, privind consecințele cursei înarmărilor.

La ultima sa sesiune, tot la propunerea României — sprijinită de alte state — Adunarea Generală a adoptat rezoluția 3 462 (XXX), din 11 decembrie 1975, prin care — ținînd seama de faptul că, de la elaborarea raportului, au intervenit noi elemente în domeniile tratate, care au o semnificație deosebită în condițiile economice și politice din lume — a cerut secretarului general să aducă raportul la zi, cu sprijinul unor experți consultanți numiți de el și să-l prezinte Adunării Generale la cea de-a XXXII-a sesiune a sa, în anul 1977.

Conform acestei rezoluții, secretarul general a numit 12 experți consultanți, care s-au întrunit într-o primă sesiune la New York, între 26—30 iulie a.c. Ca o recunoaștere a contribuției României la promovarea cauzei dezarmării, funcția de președinte al grupului de experți consultanți s-a hotărît, în unanimitate, să fie deținută de țara noastră.

În mesajul adresat grupului de experți consultanți, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, sublinia, pe bună dreptate, că trebuie realizată o mai bună înțelegere a mecanismului, dinamicii, caracteristicilor și a consecințelor cursei înarmărilor pe plan național și internațional, căci numai astfel li se poate pune capăt.

Cursa înarmărilor și dezarmarea

Nu spunem, desigur, o noutate afirmînd că dimensiunile cursei contemporane a armamentelor sînt de domeniul fantasticului. În perioada postbelică, cheltuielile militare în lume au depășit 6 000 miliarde de dolari*) (la prețurile prezente), cifră aproximativ egală cu produsul național brut, în acest an, al tuturor țărilor lumii și de peste cinci ori mai mare decît produsul național brut al tuturor țărilor în curs de dezvoltare, luate împreună. Suma aceasta reprezintă o cheltuială de 1 500 dolari pentru fiecare locuitor al planetei noastre, ceea ce echivalează cu totalul venitului mediu, pe timp de 15 ani, al unui locuitor dintr-o țară în curs de dezvoltare. Se estimează că valoarea totală a stocurilor de armament existente depășește cifra, greu de imaginat, de un trilion de dolari, adică dublul valorii curente a echipamentului și structurilor întregii industrii producătoare din S.U.A.

Cifrele acestea devin și mai semnificative dacă se raportează la capacitatea de distrugere a armamentului existent. Numărul armelor nucleare strategice a crescut de la două, în 1945 (Hiroșima și Nagasaki), la peste 12 000, astăzi — cea mai mică fiind de trei ori mai puternică decît bomba de la Hiroșima. Un singur bombardier poate transporta o încărcătură echivalentă cu 10 milioane tone trinitrotoluen (TNT), ceea ce echivalează cu aproape dublul tuturor explozivelor folosite în cel de-al doilea război mondial. Numai stocurile de arme nucleare ale celor două principale puteri nucleare au o capacitate de distrugere egală cu 1 300 000 de bombe de dimensiunile celei care a distrus Hiroșima. Fenomene relativ similare au loc în sfera armelor convenționale.

Paralel cu creșterea astronomică a capacității de distrugere, s-au dezvoltat și perfecționat mijloacele de transport la țintă, de ghidare, cele de recunoaștere etc. Și aceasta nu este de mirare, dacă ne gîndim la investițiile masive care se fac în cercetarea cu scopuri militare. Aproximativ 400 000 de oameni de știință și ingineri de înaltă calificare — reprezentînd circa 40 la sută din numărul total al celor mai calificați oameni de știință și ingineri din lume — lucrează la proiecte militare care consumă aproximativ 40 la sută din totalul fondurilor alocate pentru cercetare și dezvoltare în întreaga lume.

O îngrijorare deosebită o produce situația din Europa. Ca țară europeană, România este preocupată de faptul că, pe acest continent, se află, în prezent, o nemaiîntîlnită concentrare de forțe armate și armament modern, inclusiv de armament nuclear; în Europa sînt staționate trupe însumînd circa 8 milioane oameni, peste 45 de mii tancuri, peste 15 mii avioane și peste 10 mii încărcături nucleare tactice; aici, se găsesc față în față două blocuri militare — N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia; pe teritoriul multor state europene există baze militare și trupe străine.

Nu se poate trece cu vederea că creșterea verticală a stocurilor de arme de distrugere în masă în țările puternic înarmate este însoțită de proliferarea orizontală a unor arme din ce în ce mai perfecționate. Un fenomen dintre cele mai recente, de natură să sporească și mai mult riscul unei conflagrații nucleare, îl constituie campania cercurilor militariste, care încearcă să diminueze tabloul consecințelor unui război nuclear la nivelul planetei, în scopul obținerii de sprijin pentru dubioase doctrine nucleare strategice și pentru baza lor materială.

Imperativul dezarmării — unica alternativă rațională a acestei stări de lucruri — rămîne, încă, din păcate, departe de

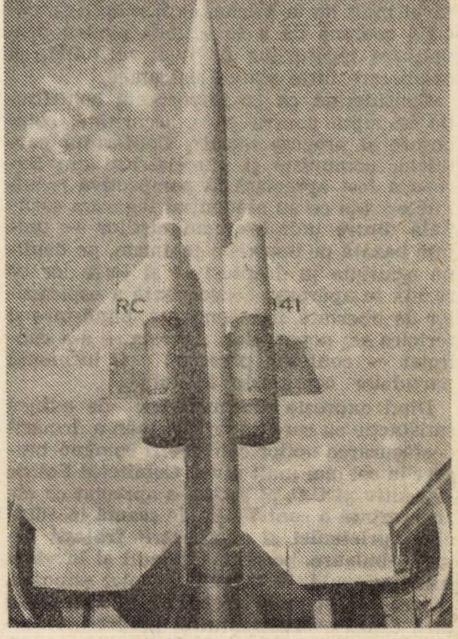

Perfecționarea mijloacelor de luptă este, din păcate, în plină ascensiune

*) Datele folosite provin din anuarul pe anul 1976, edidat la Stockholm de SIPRI, și intitulat „World armaments and disarmament", precum și alte surse ale O.N.U.

a-şi fi găsit o autentică traducere în viaţă.

Împotriva războiului şi a pericolului de război, a cursei înarmărilor s-au ridicat şi s-au pronunţat cu fermitate, de-a lungul anilor, forţele cele mai luminate şi mai clarvăzătoare ale societăţii umane, mişcări de luptă pentru pace şi dezarmare, masele largi de pe meridianele lumii, sperînd să se pună capăt acumulărilor de armament, să fie interzise definitiv armele nucleare pentru a fi înlăturat, astfel, spectrul incalculabilelor distrugeri ce ameninţă civilizaţia contemporană, viitorul umanităţii. (În context, amintim că, în aceste zile, se desfăşoară la Tokio una din tradiţionalele manifestări în favoarea dezarmării; este vorba de cea de-a XXII-a Conferinţă internaţională împotriva bombelor atomice şi cu hidrogen — Gensuikyo).

Trebuie, însă, arătat deschis că problemele dezarmării — în primul rînd ale dezarmării nucleare — nu au devenit încă din partea guvernelor obiectul unor măsuri hotărîte şi decisive care să asigure reducerea şi lichidarea armamentelor şi să pună omenirea la adăpost de pericolul unui nou război. Tratatele şi convenţiile internaţionale încheiate, deşi au avut o anumită contribuţie la crearea unui climat de înţelegere, nu s-au dovedit a fi de natură să slăbească cursa înarmărilor sau să asigure aplicarea unor măsuri eficace de dezarmare, nu afectează înseşi bazele înarmărilor, îndeosebi ale înarmării nucleare.

Trebuie să arătăm că accelerarea spiralei înarmărilor, în special a cursei nucleare, producerea de noi tipuri de arme constituie un obstacol serios în negocierile de dezarmare, aşa cum o dovedesc, de pildă, negocierile S.A.L.T., aflate în desfăşurare.

Studiul ce se elaborează de experţii numiţi de secretarul general va trebui să aprofundeze aceste fenomene şi legătura dintre ele pentru a identifica căi şi mijloace de încetare a cursei înarmărilor.

Povara cursei înarmărilor

Raportul elaborat de grupul de experţi, în anul 1971, sublinia că partea cea mai mare a cheltuielilor mondiale militare sînt concentrate în cîteva state: şase ţări — S.U.A., U.R.S.S., R.P. Chineză, Franţa, Marea Britanie şi R.F.G. — deţineau, în deceniul trecut, peste 4/5 din totalul cheltuielilor. Raportul arăta, de asemenea, că, în ţările în curs de dezvoltare, volumul cheltuielilor militare era scăzut, dar ritmul de creştere al acestora era mai rapid decît în ţările dezvoltate. În unele ţări recent eliberate, crearea mijloacelor de apărare a început practic de la un nivel extrem de scăzut. Această stare de lucruri, cu unele mici modificări, continuă şi azi. Cursa înarmărilor şi a cheltuielilor militare apasă greu pe umerii tuturor popoarelor : ele împiedică şi întîrzie progresul economic şi social, ca şi dezvoltarea cooperării între state ; ele constituie obstacole serioase în eforturile de a lichida subdezvoltarea şi decalajele şi a soluţiona problemele majore cărora omenirea va trebui să le facă faţă ; cursa înarmărilor provoacă distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor statelor, alimentează inflaţia şi dezechilibrele în balanţele de plăţi, creează bariere artificiale în calea transferului de utilaje şi tehnologii, în calea dezvoltării schimburilor între naţiuni, determină o gestiune neraţională a resurselor umane şi de materii prime, contribuie la poluarea planetei şi la perturbarea echilibrului ecologic.

Punerea în practică de către toate statele — şi, în primul rînd, de statele puternic înarmate — a unor măsuri de reducere a cheltuielilor militare ar elibera mijloace importante şi ar contribui la progresul economic şi social al tuturor ţărilor. O asemenea măsură a fost propusă de România în documentul intitulat **„Poziţia României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale“**. România consideră că, pentru început, trebuie să fie reduse cu cel puţin 10 la sută bugetele militare ale tuturor statelor, luînd ca bază volumul cheltuielilor din anul 1975, şi să fie transferate, fără condiţii, jumătate din mijloacele astfel economisite la dispoziţia unui fond de dezvoltare al O.N.U., care ar urma să fie creat pentru sprijinirea ţărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, cu prioritate a celor care au un venit naţional pe locuitor sub 200 dolari. În acelaşi timp, ţara noastră consideră că este necesar să se alcătuiască un program de reducere a bugetelor militare, astfel ca, la sfîrşitul unui deceniu, reducerile să reprezinte cel puţin 25—30 la sută faţă de plafonul iniţial, diminuîndu-se, în mod corespunzător, efectivele armate şi armamentul.

Efectele pozitive ale dezarmării asupra dezvoltării au fost examinate într-un raport, din anul 1972, al unui grup de experţi numiţi de secretarul general al O.N.U. (document ST/ECA/174). De asemenea, chestiunea reducerii bugetelor militare a fost studiată într-un raport prezentat Adunării Generale, în anul 1974 (doc. A/9 770/REV 1).

Studiul ar putea evalua, de asemenea, efectul cursei înarmărilor şi al cheltuielilor militare asupra vieţii sociale a statelor, inclusiv în asemenea sfere — greu cuantificabile, ce-i drept — cum ar fi democraţia şi instituţiile democratice, dezvoltarea personalităţii umane etc.

Ameninţare la adresa păcii şi securităţii popoarelor

S-a calculat că, în perioada postbelică — respectiv din 1945 pînă în 1975 — au avut loc 119 războaie (civile şi internaţionale), a căror durată depăşeşte 350 de ani şi ale căror jertfe se ridică la o cifră mai mare decît numărul celor căzuţi în ultimul război mondial. Chiar dacă definiţia războiului, folosită în aceste evaluări, nu este unanim acceptabilă, este general recunoscut că frecvenţa războaielor a crescut faţă de perioadele anterioare.

În altă ordine de idei, raportul elaborat în anul 1971 atrăgea atenţia că nici o ţară nu-şi întăreşte securitatea alocînd din ce în ce mai multe resurse cursei înarmărilor, întrucît cursa înarmărilor produsese deja capacităţi de distrugere cu mult peste orice scop militar. Această apreciere rămîne întru totul valabilă.

Recent, doi savanţi de renume mondial, Kastler şi Myrdal, au pregătit o declaraţie care urmează a fi semnată de oamenii de ştiinţă din lumea întreagă, invitîndu-i să-şi asume răspunderile ce le revin pentru încetarea cursei înarmărilor. În document, punînd la îndoială valoarea protectivă sau de disuasiune a armelor nucleare, se subliniază : „Cursa înarmărilor a devenit un proces cumulativ, generînd propria sa dinamică, şi care a scăpat de sub controlul guvernelor. Noi, oamenii de ştiinţă, cerem opiniei publice şi conducătorilor politici să-şi intensifice eforturile pentru a opri această maşinărie demenţială. Acesta este singurul mijloc de a salva omenirea“.

S-a subliniat, în repetate rînduri, că pacea şi securitatea internaţională, ca şi cea a fiecărei ţări ar avea de cîştigat de pe urma reorientării cheltuielilor ; totuşi, trebuie recunoscut că pregătirile de război depăşesc cu mult eforturile de cooperare internaţională, pentru dezvoltarea economică sau de menţinere a păcii. Totalul ajutorului economic acordat, în 1974, de către toate statele donatoare a reprezentat sub 6 la sută din cheltuielile militare, iar contribuţiile la forţele de menţinere a păcii nu s-au ridicat peste o fracţiune dintr-un procent din cheltuielile militare. Dacă se ţine seama de procesul inflaţiei, ajutorul pentru dezvoltare a înregistrat o scădere, reprezentînd, fără îndoială, o parte mai mică, dacă se raportează la creşterea economică şi a cheltuielilor militare ale ţărilor donatoare.

Propunerile constructive, formulate şi avansate de România în domeniul dezarmării, dau o dimensiune semnificativă a poziţiei de înaltă principialitate şi responsabilitate politică pe care ţara noastră a înţeles şi înţelege să o aibă în legătură cu rezolvarea acestei probleme cardinale a contemporaneităţii. Ampla şi perseverenta activitate desfăşurată de ţara noastră în cadrul Comitetului pentru dezarmare de la Geneva, la O.N.U. şi în alte organisme şi reuniuni internaţionale, iniţiativele ei vizînd adoptarea de măsuri practice în direcţia dezarmării şi folosirii energiei nucleare în scopuri paşnice, programul realist şi cuprinzător în domeniul dezarmării generale şi, în primul rînd, a celei nucleare, propus la ultima sesiune a Adunării Generale, sînt cîteva din acţiunile care conturează contribuţia de seamă a ţării noastre în promovarea unor acţiuni în direcţia stopării înarmărilor, deosebita preocupare a României în realizarea unor progrese în această problemă.

Poziţia României faţă de consecinţele politice ale cursei înarmărilor este fără echivoc : în condiţiile actuale, continuarea cursei înarmărilor este în totală contradicţie cu noul curs spre destindere, cu dezvoltarea unor relaţii internaţionale noi, bazate pe încredere între state, cu măsurile vizînd asigurarea unei largi cooperări şi înţelegeri internaţionale. Nu poate fi ignorat, totodată, faptul că promovarea cursei înarmărilor acţionează ca un factor de stimulare a politicii imperialiste, de forţă şi dictat, de amestec în treburile interne ale altor popoare, pentru întreţinerea unor focare de tensiune şi conflicte în diverse regiuni ale lumii. O reală politică de pace nu poate fi asigurată, iar destinderea internaţională nu poate fi consolidată şi dezvoltată dacă nu se pune capăt cursei înarmărilor, dacă se menţin trupe şi baze militare pe teritoriul altor state, dacă nu se iniţiază un proces viguros de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Numai pe această bază se poate asigura climatul de încredere necesar continuării procesului de destindere, aşezarea efectivă a relaţiilor dintre state pe principiile independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecul în treburile interne, egalităţii depline în drepturi, nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta.

În vasta şi complexa problematică a dezarmării, **„România** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în expunerea la Marea Adunare Naţională, din decembrie 1975 — **consideră că cea mai înaltă răspundere şi îndatorire a guvernelor, a statelor, a oamenilor politici faţă de propriile lor popoare, faţă de cauza civilizaţiei şi progresului este oprirea cursei înarmărilor. Ar fi o greşeală de neiertat să se creeze popoarelor iluzia că se poate trăi în linişte şi siguranţă în timp ce în lume se acumulează vertiginos noi şi noi depozite de arme nimicitoare. Trebuie să arătăm deschis popoarelor realitatea, să acţionăm, pînă nu este încă prea tîrziu, pentru trecerea la măsuri hotărîte de oprire a cursei înarmărilor“.**

Valoarea studiului grupului de experţi se va măsura prin contribuţia sa la eforturile de dezarmare. Avem, însă, de pe acum, certitudinea că, prin analiza pe care o va face, prin concluziile şi recomandările pe care le va formula, raportul se va înscrie între acţiunile internaţionale pozitive, de natură să stimuleze eforturile tuturor statelor, să încurajeze acţiunile unite ale popoarelor în vederea realizării unor măsuri eficace de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

TOKIO

Congresul extraordinar al Partidului Comunist din Japonia

Ordinea de zi a celui de-al XIII-lea Congres extraordinar al Partidului Comunist din Japonia — ale cărui lucrări s-au desfășurat, la Tokio, între 28 și 30 iulie a.c. — a cuprins adoptarea a trei proiecte de documente, asupra cărora avuseseră loc, după plenara a IX-a a C.C. (iunie 1976), vii dezbateri în rîndul comuniștilor niponi.

Este vorba, în primul rînd, de Rezoluția Congresului P.C.J., al cărei proiect a fost expus participanților de către Mitsuhiro Kaneko, șef adjunct al Secretariatului partidului. Despre revizuirea parțială a programului și statutului partidului — cel de-al doilea punct al agendei de lucru a Congresului — a vorbit Tetsuzo Fuwa, șeful Secretariatului C.C. al P.C.J. În sfîrșit, cel de-al treilea proiect de document supus Congresului a fost „Manifestul asupra libertății și democrației". În legătură cu acesta, Toshio Sakaki, membru al Prezidiului C.C. al P.C.J., a arătat că, de la lansarea sa, la 2 iunie, proiectul de document a contribuit la declanșarea, în întreaga țară, de ample mișcări de masă pentru redobîndirea sau cîștigarea unor drepturi și libertăți muncitorești. Toate aceste trei documente au fost adoptate în unanimitate de Congres.

În Rezoluția Congresului se subliniază că actuala criză politică este o criză profund structurală, care implică nu numai politica, ci și economia, cultura, moralitatea și educația. Singura cale pentru depășirea crizei actuale — subliniază rezoluția — rezidă într-o schimbare progresistă prin formarea unui Front Unit al tuturor forțelor progresiste și stabilirea unui regim democratic de coaliție.

În raportul C.C. asupra revizuirii parțiale a Programului și Statului P.C.J., se face o analiză a situației politice din Japonia, subliniindu-se justețea orientării luptei politice și a perspectivelor dezvoltării societății japoneze, preconizate de Programul C.C. al P.C.J., faptul că partidul caută, în mod creator, calea spre socialism în Japonia. Programul — se arată în raport — se întemeiază pe concepția că Japonia va realiza revoluția socialistă după desăvîrșirea revoluției democratice împotriva imperialismului și capitalismului monopolist.

În perspectiva alegerilor, Programul fixează următoarea direcție : P.C.J. și forțele Frontului Unit să aibă în vedere obținerea unei „majorități stabile" în Dietă. Programul — a precizat Tetsuzo Fuwa — subliniază că P.C.J. nu-și propune să preia singur puterea, nici chiar în etapa socialistă.

În cadrul lucrărilor forumului comuniștilor japonezi, Kenji Miyamoto, președintele Prezidiului C.C. al P.C. din Japonia, a făcut o amplă expunere asupra situației politice și activității interne și externe a comuniștilor niponi, precum și asupra pregătirilor în vederea alegerilor generale.

Referindu-se la problema Frontului Unit, vorbitorul a evidențiat atitudinea de bază a P.C. din Japonia — aceea de a grupa, cît mai mult posibil, forțele progresiste. „Dacă există un acord minim asupra obiectivelor progresiste și intenția de a duce o luptă unită — a precizat Miyamoto — nu respingem niciodată lupta unită cu alții".

Abordînd problema creșterii rolului și influenței P.C.J. în actuala situație politică din țară, Kenji Miyamoto a subliniat faptul că, în ultimii 15 ani, P.C. din Japonia s-a transformat într-un partid puternic. În acest sens, este ilustrativ faptul că voturile obținute de P.C.J. în alegerile generale au sporit de la 1,15 milioane, în 1960, la 5,5 milioane în 1972, iar, în alegerile prefecturale și pentru Camera Consilierilor — de la 1,76 milioane, în 1962, la 6,84 milioane în 1974. Numărul parlamentarilor comuniști — a continuat vorbitorul — a crescut de la 6 (în 1960) la 59, în prezent. Numărul organelor locale la care P.C.J. participă a crescut de la patru, în 1960, la circa 200, în prezent (în mod corespunzător, populația din zonele administrate de aceste organe a crescut de la 2 230 000, la 47 800 000). În sfîrșit, Miyamoto a subliniat că numărul comuniștilor japonezi a sporit de cîteva ori.

În continuare, președintele Prezidiului C.C. al P.C. din Japonia a abordat diferite probleme internaționale. În acest context, el a denunțat politica unor state de amestec în treburile interne ale altora și a respins politica guvernului japonez de apropiere, pe plan militar, de S.U.A.

Referindu-se la unele probleme ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, Kenji Miyamoto a arătat că fiecare partid comunist are dreptul de a urma independent o cale proprie spre socialism. „Există căi diverse spre socialism, libere de orice «modele» gata făcute" — idee afirmată și la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa. Vorbitorul a relevat, apoi, că „P.C.J. a urmat consecvent o politică ce consideră drept posibil faptul de a avea o prietenie profundă sau relații de cooperare internațională necesară cu orice partid, cu toate diferențele de opinii existente, dacă acesta nu se amestecă în treburile interne ale P.C.J.".

În ultima parte a expunerii sale, președintele Prezidiului C.C. al P.C.J. a abordat problema viitoarelor alegeri generale, apreciind că acestea „reprezintă o luptă politică atît de importantă, încît ea va decide dacă reconstrucția democratică a țării va fi accelerată sau întîrziată și dacă formarea Frontului Unit Progresist va fi promovată sau nu".

I. O.

LONDRA

Bătălia naționalizărilor

Programul laburist de naționalizări a depășit încă un obstacol : Camera Comunelor a aprobat proiectul de lege în cea de a treia lectură. În toamnă, la redeschiderea stagiunii politice, Camera Lorzilor va trebui, la rîndul ei, să se pronunțe. La Londra se apreciază, totuși, că votul din seara zilei de 29 iulie poate fi socotit „decisiv". Cursa cu obstacole a fost cîștigată de guvern, chiar dacă nu s-a ajuns pe linia de sosire...

Din nou deputații bolnavi au trebuit să părăsească patul de suferință dintr-un spital sau din propria locuință pentru a fi prezenți în Camera Comunelor. Spectacolul a intrat în obișnuit. În balanța parlamentară, fiecare vot este indispensabil, și nici una din tabere n-a putut să acorde învoiri deputaților săi. Cei trei laburiști, sosiți cu puține ore înainte de trecerea la vot, escortați de infirmiere și purtați pe targă, au asigurat în extremis reușita guvernului într-o bătălie cu o miză enormă : naționalizarea industriei aeronautice și a industriei construcțiilor și reparațiilor navale. Conservatorii s-au opus, cu o rară îndîrjire, propunerii laburiste, duelul oratoric a cunoscut, în cele 58 de zile ale dezbaterii, momente furtunoase, iar hărțuielilor opoziției guvernul i-a replicat prin utilizarea „ghilotinei" procedurale. Configurația finală a scrutinului a relevat o victorie la limită : 311 voturi pentru, 308 contra. Laburiștii au avut suficiente emoții. Pe hîrtie, majoritatea lor este de două voturi. Dar, doi deputați laburiști din Scoția, nemulțumiți de amputările bugetare decise de echipa Callaghan, au anunțat că nu vor mai respecta disciplina de vot. „Guvernul Callaghan a pierdut, din nou, majoritatea de care dispunea, în principiu, în Camera Comunelor" — constata „Le Monde". S-ar părea, totuși, că ideea unei reîntîlniri anticipate cu urnele nu este prea agreată pe băncile de la Westminster. Ceea ce explică deplasările de voturi ce se produc subtil și care îngăduie guvernului să depășească momentele critice.

Dosarul naționalizărilor a alimentat o polemică prelungită. În fapt, sînt cele mai importante după 1967 (vizează întreprinderi cu 175 000 angajați) și au drept obiectiv trecerea sub controlul public a 36 șantiere navale private și a ultimelor trei firme aeronautice particulare — ramificațiile civile și militare ale societății „British Aircraft Corporation" (BAC), „Hawker Siddeley" și „Scottish Aviation". Ansamblul industriei aeronautice — de la avioane de pasageri la rachete teleghidate — se va găsi în componența unei mari întreprinderi de stat, „British Aerospace", în fruntea căreia a fost desemnat un ex-ministru laburist, lordul Beswick. Prin adoptarea acestui proiect — apreciază „Labour Weekly" — „politica laburistă de extindere

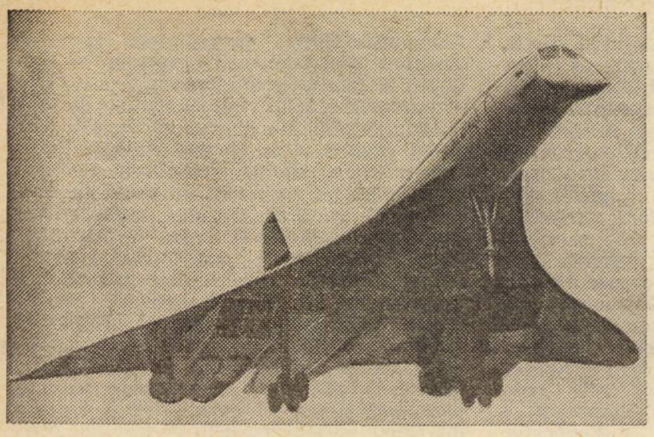

„Prin naționalizare, industria aeronautică își asigură supraviețuirea..."

a naționalizărilor capătă un nou contur". Pînă în prezent, remarcă săptămînalul, naționalizările au afectat doar ramuri considerate „deficitare", cum ar fi industria cărbunelui și oțelului, căile ferate, poșta, transporturile publice etc. Actualmente, naționalizarea pătrunde și în „sectorul profitabil", sector care cunoaște, însă, dificultăți generate de multiple cauze, printre care insuficientele investiții ale marelui capital.

Ministrul industriei, Eric Varley, sublinia în Camera Comunelor că, „prin naționalizarea lor, industria aeronautică și cea a construcțiilor navale își asigură supraviețuirea". Conservatorii refuză argumentul, și un membru al „cabinetului fantomă" al opoziției, Michael Heseltine, a amenințat fără echivoc, că „tories" — care speră într-o revenire a lor la putere — vor retroceda, rapid, sectorului particular industria aeronautică și navală. Adversarii guvernului pretînd că întreprinderile naționalizate ar fi condamnate la o ineficiență cronică și ar greva inutil pe contribuabil. Se încearcă a se trece cu vederea faptul că numeroase întreprinderi din această categorie, aflate în gestiune privată, cunosc de mulți ani dificultăți insurmontabile și că numai subvențiile guvernamentale au permis să evite falimentul. În 1955, construcția navală britanică se afla pe primul loc în ierarhia mondială, realizînd 26 la sută din tonajul total. În 1973, constructorii insulari ajunseseră pe un modest loc — al șaselea — și livrau doar 3,6 la sută din tonajul mondial. Regresul se resimte dureros și pe un alt plan : 96 la sută din slujbele asigurate de șantierele navale se găsesc în zone a căror stare economică este precară.

Controversele dintre guvern și opoziție ating, inevitabil, punctul de maximă sensibilitate al investițiilor și profiturilor. „Times" semnala, cu o notă de certă îngrijorare, că în domeniul investițiilor industriale Marea Britanie se află în urma tuturor partenerilor săi din Europa apuseană. Asistăm la o „descurajare" a posesorilor de capital, care refuză investițiile de teama naționalizărilor? Motivul, s-ar părea, este de altă natură : „patronii nu vor consimți să reia investițiile în industrie, atîta timp cît nu vor obține garanții privind majorarea profiturilor" — afirmă „Financial Times". Unele sectoare promit beneficii care nu satisfac pretențiile patronului, dispus, mai degrabă, să „exporte" capitalul său (3—4 miliarde de lire sterline sînt investite, anual, în străinătate de către firmele britanice), decît să accepte o rată mai scăzută a profitului. „Fuga" capitalului din o serie de ramuri industriale, ca și necesitatea unui control public asupra unor sectoare-cheie au obligat guvernul să adopte măsurile de naționalizare, pe care Camera Comunelor le-a ratificat. „Acest program, ce a provocat împotrivirea opoziției conservatoare, vizează, în mod esențial, raționalizarea a două sectoare industriale în dificultate și, în foarte multe cazuri, subvenționate de stat" — a precizat un purtător de cuvînt guvernamental. De altfel, „Rolls Royce" — producătorul motoarelor de avion — a fost naționalizat în 1971 de către... conservatori.

Stînga laburistă dorește continuarea seriei naționalizărilor, considerînd că aceasta constituie o modalitate esențială de asigurare a însănătoșirii economice și a apărării intereselor naționale vitale. Comitetul executiv național al partidului a adoptat un proiect care prevede trecerea sub control public a patru mari bănci de depuneri („Barclays", „National Westminster", „Midland" și „Lloyds") și a șapte companii de asigurări. Proiectul, care solicită și „reforme fundamentale" în funcționarea Băncii Angliei, va fi supus congresului laburist. În același timp, guvernul progresează în direcția preluării controlului asupra a 51 la sută din petrolul extras din adîncurile Mării Nordului. Ministrul energiei a anunțat — după negocierile cu „British Petroleum" — că statului îi va reveni o participare de 51 la sută în exploatarea cîmpurilor petroliere din Marea Nordului. Tratative — anevoioase — sînt purtate și cu alte companii, pentru ca sectorul public să aibă o poziție majoritară atît în exploatarea zăcămintelor, cît și în distribuția petrolului.

Reușita din Camera Comunelor, ca și „contractul social" încheiat de guvern cu sindicatele (celebrat la „Transport House", în prezența premierului) îngăduie echipei Callaghan să înfrunte, cu un plus de încredere, momentele dificile ale acestei veri pe care comentatorii de pe malurile Tamisei nu ezită să o considere „fierbinte" și ale unei toamne care promite — în materie socială și politică — același climat.

Eugeniu Obreo

ROMA

Guvernul Andreotti în fața votului de învestitură

Primul guvern al celei de-a șaptea legislaturi și al 39-lea din istoria postbelică a Italiei, cabinetul monocolor democrat-creștin condus de Giulio Andreotti, așteaptă, pe băncile parlamentului, votul de învestitură pe care urmează să i-l acorde mai întîi Senatul și, apoi, Camera Deputaților.

Privită în timp și, mai ales, comparativ („vacanțele de putere" sînt, de obicei, lungi în Italia), istoria formării guvernului Andreotti este scurtă : la **13 iulie** — președintele Leone îl însărcinează pe liderul democrat-creștin cu formarea unui nou guvern; 16 zile mai tîrziu, după două runde de consultări, Andreotti anunță **(29 iulie)** lista cabinetului monocolor democrat-creștin ; **30 iulie** — la Palatul Quirinale (președinția republicii), noii miniștri depun jurămîntul.

Rămîne de văzut viabilitatea celui de-al 39-lea guvern italian. Datele ce-i vor decide soarta au și fost fixate : **4 august** — votul Senatului ; **9 august** — votul Camerei Deputaților. În funcție de intențiile programatice ale noului guvern, își vor preciza atitudinea principalele partide politice, în special P.C.I. și P.S.I., de al căror vot — abținere sau contra — depinde, respectiv, existența sau dizolvarea cabinetului Andreotti.

Încă de la a doua rundă de consultări, observatorilor scenei politice italiene le devenise clară voința premierului desemnat de a prezenta, cu orice preț, în parlament, lista noului guvern, cu sau fără o majoritate prestabilită. Democrația creștină, care și-a construit întreaga campanie electorală pe distincția „majoritate" — „opoziție", s-a văzut nevoită să accepte — este de părere „Le Monde" — suprimarea acestei frontiere și deschiderea, implicită, a unei noi pagini politice, ceva mai apropiată de binecunoscutul „compromis istoric" propus de P.C.I. decît de „confruntarea" (pe baza dialogului), susținută de cei mai „deschiși" dintre liderii democrat-creștini. Aripa „tradițională" a partidului majorității relative preferă să pună hotărîrea lui Andreotti, în exclusivitate, pe seama factorului timp : o coaliție guvernamentală — formată cu socialiștii, socialist-democraticii, republicanii — era clar că nu putea lua ființă, dar era la fel de clar că un guvern trebuia alcătuit, și aceasta într-un tempo mai rapid ca de obicei.

Decizia democrației creștine de a accepta eventualul vot de abținere al comuniștilor a fost impusă de noua configurație politico-parlamentară născută în urma alegerilor de la 20 și 21 iunie. Ca, de altfel, și opțiunea republicanilor și socialist-democraticilor de a nu acorda noului guvern democrat-creștin decît un vot de abținere, căreia i s-a adăugat aceea a socialiștilor „de a se abține sau a vota împotriva" guvernului (Bettino Craxi, secretarul general al P.S.I.), în funcție de „programul, structura și perspectivele lui politice".

Cel care a sondat terenul democrat-creștin a fost secretarul național al partidului, Benigno Zaccagnini. Pe parcursul a 24

de ore, el i-a consultat pe reprezentanții diverselor curente ale partidului — s-a întîlnit cu liderii democrat-creștini Gullotti și Arnaud, le-a telefonat lui Donat Cattin și Cossiga, l-a căutat zadarnic pe Fanfani, l-a văzut pe De Mita. Pentru a-i da, în cele din urmă, „cale liberă" lui Giulio Andreotti de a forma un cabinet monocolor democrat-creștin, sprijinit pe abținerea altor partide, inclusiv comuniștii, fără a face, însă, un apel direct la aceștia din urmă. Apelul era, însă, implicit. Așa cum constata și președintele grupului socialist-democratic din Camera Deputaților, Luigi Preti, „după aproape 30 de ani, comuniștii intră în sfera guvernării. Alegerea a numeroși comuniști la președinția comisiilor parlamentare ratifică, într-un anume sens, această cotitură".

Privind tradiționala „fotografie de familie" (cei 21 de miniștri, premierul Andreotti, plus președintele Republicii, Giovanni Leone) și parcurgînd lista numelor ce compun cel de-al treilea guvern Andreotti (noul premier a mai condus două cabinete, unul în februarie 1972, al doilea — în iunie același an, după alegerile legislative de la 7 mai), observatorii remarcau o serie de „premiere" : prezența, pentru întîia oară în istoria republicii, a unei femei-ministru (Tina Anselmi, ministrul muncii și prevederilor sociale) ; absența, pentru prima oară în douăzeci de ani, a „veteranilor" democrat-creștini, precum Fanfani, Moro, Rumor și Colombo ; apariția a opt nume noi, promovate în funcții ministeriale din rîndul subsecretarilor de stat, ceea ce face ca noua echipă guvernamentală să fie una dintre cele mai tinere din istoria Italiei (media de vîrstă — 53 de ani) ; în sfîrșit, crearea unui nou minister, acela al intervențiilor extraordinare în Mezzogiorno.

Poziția partidelor, în perspectiva dezbaterilor parlamentare asupra votului de încredere ce urmează a fi acordat (sau nu) guvernului Andreotti, se poate configura astfel : pentru abținere, s-au pronunțat, formal, socialist-democraticii, republicanii și socialiștii ; liberalii nu s-au hotărît încă dacă să treacă în opoziție sau să urmeze o linie de abținere critică ; partidul comunist se va pronunța în parlament, după ce premierul Andreotti va expune detaliat programul de guvernare. De semnalat că sindicatele — pentru prima oară consultate oficial de premierul desemnat — au exprimat, într-o notă a Federației unitare a celor trei mari centrale sindicale (C.G.I.L., C.I.S.L. și U.I.L.), „aprecierea față de efortul realizat de Andreotti, care a ținut seama, în ideile sale de program, de anumite indicații ale mișcării sindicale". Totodată, sindicatele cer ca principalele direcții ale programului guvernamental „să conțină priorități mai calificate pentru înfruntarea problemelor centrale ale investițiilor și locurilor de muncă" și să furnizeze „indicațiile necesare privind folosirea instrumentelor de politică economică, fixînd date precise pentru diferitele programe de intervenții și indicînd măsurile indispensabile de control".

Așadar, viitorul guvernului monocolor depinde de poziția celei de-a doua formațiuni politice italiene — partidul comunist (34,4 la sută din voturile exprimate la 20 iunie, față de 38,7 la sută — democrația creștină). Ceea ce comuniștii țin să sublinieze — o face, în „L'Unità", Alessandro Natta, președintele grupului comunist din Camera Deputaților — este faptul că „nu se poate face apel la o forță precum cea a P.C.I. numai pentru că țara trebuie să aibă un guvern și, cu atît mai puțin, pentru a se limpezi situația politică printr-o simplă paranteză de guvern bazat pe abțineri". În cazul în care își vor da votul de abținere, comuniștii o vor face — subliniază Natta — din motive determinate de „exigențele, nevoile interesele marii mase a clasei muncitoare și populare, ale întregii națiuni". Pe această bază, „vom evalua și programul guvernamental". Pentru că, „noi, comuniștii, avem conștiința de a ne afla, împreună cu alte forțe democratice, în fața unui posibil dar anevoios drum, pe care înțelegem să-l parcurgem cu deplina conștiință a responsabilităților noastre, pe care 20 iunie le-a făcut mai mari, și în coerență cu linia politică ce a făcut din P.C.I. o mare forță de conducere la nivel național".

Nota distinctivă a actualului tablou politic se reflectă, firește, și în comentariile cotidienelor italiene, care, cu toată cunoscuta lor diversitate de orientări, reflectă ideea general-exprimată a „convergențelor necesare" pentru scoaterea Italiei din impasul politic în care se află de opt luni. „Il Popolo", organul Partidului Democrat Creștin, consideră că „drumul va fi, acum, repede parcurs dacă, în jurul guvernului, se va fi creat o convergență suficientă și rezonabilă a partidelor democratice". Acceptînd ideea conlucrării tuturor forțelor „arcului constituțional" la supraviețuirea guvernului, democrația creștină „a recunoscut implicit, — scrie «Avanti», organul Partidului Socialist Italian — că bariera istorică a fost depășită".

LISABONA

„Un ansamblu de măsuri concrete"

Mario Soares, premierul guvernului socialist — minoritar în parlament — a expus liniile directoare ale programului său.

A fost o ședință-maraton. Parlamentarii au început să-l asculte pe premierul Mario Soares, luni, la ora 15,30, și au părăsit incinta Adunării Republicii noaptea tîrziu, la ora 1,30. Soares nu a prezentat decît o sinteză a programului (textul conține 260 pagini dactilografiate), după care au urmat răspunsurile la întrebările ce i s-au adresat. Deputații au primit amplul document (un exemplar pentru fiecare grup parlamentar), după care li s-a acordat un răgaz de 48 de ore pentru studiu. Dezbaterea parlamentară va dura cinci zile. Finalul ei nu se va consuma obligatoriu printr-un vot. Particularitatea sistemului constituțional portughez constă în faptul că guvernul trebuie să-și prezinte programul, fără a fi necesar să obțină un vot de încredere. Dacă nici un grup parlamentar nu ia o asemenea inițiativă, discuția pe marginea programului se poate încheia fără vot. Agenția „ANOP" reține, de altfel, această ipoteză ca fiind „cea mai probabilă".

Mario Soares a afirmat că programul pe care l-a întocmit nu reprezintă nici „un catalog de bune intenții" și nici „o listă de făgăduieli", ci „un ansamblu de măsuri concrete" ce trebuie să-și găsească aplicarea. Reține atenția sublinierea că marile cuceriri ale perioadei post-salazariste — naționalizările, reforma agrară și controlul muncitoresc asupra gestiunii întreprinderilor — sînt ireversibile. Premierul a menționat necesitatea dinamizării sectorului public pentru a face posibil „demarajul dezvoltării", menționînd că trebuie stabilită „o coexistență concurențială între sectorul public și cel privat". În esență, guvernul năzuiește să creeze un model original pentru „o economie de tranziție pe calea socialismului, în cadrul unui stat democratic". Problemele economice și, îndeosebi, „grava criză financiară", inflația și somajul și-au găsit o amplă reflectare în documentul elaborat de noua echipă ministerială și care preconizează indispensabile măsuri de austeritate. Guvernul a anunțat intenția de a prezenta bugetul de stat cel mai tîrziu la 15 noiembrie 1976, un plan pe patru ani, în mai 1977, și un plan pe termen lung (15 ani), în octombrie al aceluiași an.

Schițînd opțiunile pe plan extern, Soares a indicat dorința de a angaja negocieri pentru intrarea Portugaliei în Piața comună (proces care, în opinia lui, va dura, cel puțin, trei ani), ca și pentru admiterea în Consiliul Europei occidentale.

Firește, un document de dimensiunile programului guvernamental suscită comentarii din cele mai diferite unghiuri de vedere. Dacă în Adunarea Republicii, luni seara, aplauzele deputaților (sau tăcerea lor) au putut reprezenta un indiciu, în schimb luările de poziție ale protagoniștilor politici au fost rezervate dezbaterii parlamentare. Există, în general, o preocupare pentru a asigura stabilitatea democratică a vieții politice ; ceea ce trebuie pus și în legătură cu reapariția temerilor față de o eventuală tentativă pucistă a extremei drepte. „France Presse" observa că „după o eclipsă", cuvîntul „pucism" (în portugheză „golpismo") și-a făcut reapariția în coloanele ziarelor odată cu informațiile privind acțiunea subversivă a unor elemente ale dreptei (potrivit unui săptămînal din Lisabona, un prim obiectiv ar fi eșecul „experienței Soares").

Concomitent, s-a înregistrat cu uimire eliberarea din închisori a schingiuitorilor din cadrul poliției secrete salazariste, PIDE. În ultimele zile, a părăsit închisoarea și ex-inspectorul Abilio Pires, care l-a deportat în insula Sao Tome pe actualul prim-ministru Mario Soares. Din cei 1 500 agenți ai PIDE, arestați după 25 aprilie 1974, nu se mai găsesc în închisoare decît... 19. Adunarea Republicii a adoptat în unanimitate un vot de „tristețe și protest" contra eliberării celor care, în cadrul PIDE, au practicat tortura. „Țara nu dorește răzbunări, dar cere aplicarea justiției împotriva celor care au torturat-o" — se subliniază în hotărîrea parlamentară, care prevede crearea unei comisii de anchetă.

Cele cinci zile de dezbateri din forul parlamentar sînt așteptate cu un legitim interes. Ele vor putea indica măsura în care „dialogul permanent" și „concertarea", preconizate de Mario Soares, au șanse de realizare. Nu-i exclusă, deocamdată, o expectativă prudentă a forțelor politice pentru a permite guvernului să treacă la realizarea măsurilor menționate în cele 260 de pagini ale programului său.

E. O.

rică, ridicată între majoritate și opoziția de stînga, a căzut". La rîndul său, „L'Unità", organul partidului comunist, subliniază că partidul majorității relative „a trebuit să ia, în sfîrșit, act de faptul că monopolul său a luat sfîrșit și că trebuie să se adreseze, fără distincție de roluri, tuturor partidelor arcului constituțional".

„Cazul italian — scrie cotidianul milanez «Corriere della Sera» — s-a îmbogățit cu un capitol nou de istorie. Un guvern s-a născut ; el navighează pe o mare de abțineri și poate fi pe deplin sigur doar de sprijinul unui singur partid, democrația creștină, care are încă majoritatea relativă, dar nu și majoritatea politică". „Ceea ce este, însă, sigur — subliniază «Corriere della Sera» — este că guvernul va trebui, de această dată, să acționeze după alte reguli decît în trecut, nu numai pentru că jocul abținerilor este ca o plasă care strînge și condiționează cabinetul Andreotti, ci și pentru că un nou raport a apărut între guvern și parlament. Prezența masivă a comuniștilor în sectoarele-cheie ale parlamentului va constrînge la o prezență mai activă decît în trecut și la o evitare a improvizațiilor și omisiunilor care n-ar mai putea fi trecute sub tăcere".

Relația guvern-parlament va reflecta, desigur, noile raporturi din sfera politică. Se așteaptă ca ea să fie marcată de sensibila creștere a autorității forului legislativ. Chiar un lider democrat-creștin, deputatul Pietro Bassetti, observa că, pentru prima oară, există posibilitatea ca problemele reale ale societății italiene să ajungă „în inima instituțiilor" liber alese.

Rodica Dumitrescu

BONN

Evaluări preelectorale

Corespondență de la Corneliu Vlad

Pînă la alegerile pentru Bundestag au mai rămas circa două luni (3 octombrie), dar, pentru a sonda opinia corpului electoral, primele patru mari institute vest-germane specializate în materie au lansat, încă în luna iunie, următoarea întrebare : „cum ați vota dacă alegerile ar avea loc chiar duminică ?". Răspunsurile recoltate, abstracție făcînd de mici fluctuații în modul de repartizare a opțiunilor alegătorilor în favoarea unuia sau a altuia dintre partide, indică, toate, un ușor avantaj de partea formațiunilor politice din coaliția guvernamentală (P.S.D. și P.L.D.). Comentatorii politici nu au lăsat faptul neobservat.

După ultimele alegeri pentru Bundestag, din 1972 — cînd social-democrații vest-germani au obținut cel mai mare succes electoral al lor —, sondajele de opinie aveau să constate o relativă pierdere de viteză a partidelor din coaliția guvernamentală în rîndul alegătorilor. Rezultatele alegerilor de land confirmau, și ele, această tendință. Explicația ? După opinia generală, partidele de guvernămînt au înregistrat pierderi de voturi în landuri, în bună măsură, datorită dificultăților de ordin economic și social cu care R.F.G. a fost confruntată în ultimii ani. Iată însă că acum, după o perioadă de cîteva luni de „eclipsă de formă" a social-democraților și liber-democraților, preferințele alegătorilor se orientează din nou, într-o măsură sporită, spre aceste două partide. Pe „scara încrederii", alcătuită de institutele de sondaj, P.S.D. a cîștigat 14 puncte, P.L.D. — 4 puncte, în timp ce opoziția U.C.D.—U.C.S. a pierdut 3 puncte. Dacă în aprilie — scrie revista „Stern" — circa 52 la sută din numărul alegătorilor chestionați apreciau posibil un cîștig în alegeri al creștin-democraților, procentajul lor se redusese, în iunie, la 35 la sută. Toate aceste cifre, relative prin ele însele, nu pot fi luate ca ultim cuvînt în ce privește evaluarea rezultatelor alegerilor, fie și numai pentru faptul că, în ciuda relativei stabilități a corpului electoral — remarcată de observatorii politici din R.F.G. —, pînă la scrutin mai sînt încă peste două luni, răstimp în care dinamica raporturilor de forțe dintre partide este susceptibilă, în mod firesc, de noi modificări. Prevalentă pare, în continuare, tendința favorabilă social-democraților și liber-democraților, dar ecuația electorală se dovedește, oricum, deosebit de complexă și pronosticurile ce se fac asupra rezultatului votului sînt de o mare prudență. Lupta electorală se anunță a fi strînsă, fapt pentru care fiecare partid înțelege să-și mobilizeze la maximum resursele.

Principalii protagoniști ai campaniei electorale : cancelarul Helmut Schmidt și liderul creștin-democrat Helmut Kohl

Un argument invocat de cei ce apreciază că, la 3 octombrie, P.S.D. și P.L.D. vor putea întruni un număr suficient de voturi pentru reînnoirea mandatului guvernamental al actualei coaliții îl constituie, potrivit presei vest-germane, tendința de redresare economică a țării, care începe să se facă tot mai simțită pe măsură ce data alegerilor se apropie. „Exact în perioada electorală — constata «Der Spiegel» — steaua conjuncturii se prezintă mai favorabilă decît oricînd, în ultima vreme, pentru guvern : producția se relansează, numărul șomerilor este în regres, iar rata inflației coboară". Optimismul în această privință rămîne, totuși, bine temperat pentru că — atrag atenția economiștii — rata șomajului se menține, în continuare, la o cotă ridicată, dezvoltarea unor noi tendințe inflaționiste nu este deloc exclusă, iar cursul de relansare economică nu poate fi considerat drept consolidat. În orice caz, toată lumea este de acord că situația economică și perspectivele sale imediate vor cîntări greu în alegerea pe care corpul electoral o va face la 3 octombrie. În fruntea temelor acute ale campaniei electorale — spun sondajele de opinie — se află deziderатul asigurării locurilor de muncă, secundat de cel al stabilității prețurilor.

De modul în care, prin programele lor electorale, ca și prin luările de poziție în răstimpul care a mai rămas pînă la alegeri, partidele angajate în competiția pentru reînnoirea compoziției Bundestagului vor reuși să convingă masa alegătorilor că măsurile preconizate de ele oferă soluția cea mai adecvată problemelor economice și sociale ale momentului, depinde, în mod hotărîtor, opțiunea celor peste 40 de milioane de cetățeni vest-germani chemați la urne în prima duminică a lunii octombrie. Pînă atunci, confruntarea electorală — cu întregul său apanaj de întîlniri cu alegătorii, apariții la televiziune ale liderilor principalelor partide, pancarte afișate în locurile publice și inserate în ziare, menite să expună, într-o formă cît mai atractioasă, programele diverselor formațiuni politice — este așteptată să marcheze un crescendo care ignoră tradiționala vacanță politică estivală. Statele majore ale celor trei partide reprezentate în Bundestag cunosc o activitate susținută, chiar dacă liderii lor își vor oferi, în perioada imediat următoare, un „respiro", facilitat și de pauza parlamentară. Orice act politic are, de cîtva timp, și o finalitate electorală, fie ea mai mult sau mai puțin declarată. În acest context, sînt interpretate, aici, și vizitele din ultima vreme ale președintelui P.S.D., Willy Brandt, într-o serie de țări latino-americane, ca și recentele întîlniri ale cancelarului Schmidt cu președinții Franței și S.U.A. În sfîrșit, cu toate că rezultatele alegerilor sînt încă în plină fază a supozițiilor, sau poate tocmai de aceea, ziarele încep să se exerseze, încă de pe acum, și în pronosticuri postelectorale. Un viitor guvern P.S.D.—P.L.D. — apreciază „Die Welt" — ar suferi doar ușoare remanieri față de actuala echipă. În ce-l privește, liderul opoziției creștin-democrate, Helmut Kohl, a anunțat că, la sfîrșitul lunii august, va da publicității lista eventualului guvern pe care ar fi chemat să-l alcătuiască în cazul obținerii majorității în viitorul Bundestag.

Calendarul aderării la Piața comună

Corespondență de la Ion Badea

Panayotis Papaligouras (stînga), ministrul grec al coordonării economice și planificării, împreună cu Max van der Stoel, ministrul de externe olandez și președintele Consiliului ministerial al Pieței comune, sosind în sala de conferințe a reuniunii miniștrilor de externe ai C.E.E. Ministrul grec se află la Bruxelles pentru a negocia intrarea țării în Piața comună

La sediul C.E.E. din Bruxelles, au fost deschise oficial, marți după-amiază, negocierile pentru intrarea deplină a Greciei în Piața comună. Deocamdată, procedurile ce urmează să facă din statul elen al zecelea membru al Comunității economice vest-europene s-a rezumat la un cadru strict festiv, în care van der Stoel, în numele comunității, și Panayotis Papaligouras, în numele Greciei, au fixat atitudinea de principiu a părților.

„Negocierile — a spus van der Stoel — trebuie să se desfășoare pe baza principiului acceptării de către Grecia a tratatelor și obiectivelor politice, a tuturor hotărîrilor luate de la intrarea în vigoare a tratatelor, ca și a principiilor adoptate în sectorul dezvoltării comunității". Concret, este vorba despre tratatele de creare a Comunității economice vest-europene, a Comunității europene a cărbunelui și oțelului, a Comunității europene pentru energia atomică, precum și a reglementărilor intervenite pe baza acestora privind, între altele : Uniunea vamală, politica agrară și politica comercială comune, sistemul de finanțare, armonizarea legislațiilor etc. „Regula care se va aplica obligatoriu la negocieri — a continuat reprezentantul C.E.E. — va fi că soluția problemelor adaptării (în vederea intrării în Piața comună) trebuie căutată prin luarea de măsuri tranzitorii, pe o anumită perioadă de timp, și nu prin modificarea regulamentelor comunitare".

La rîndul său, ministrul grec al coordonării și planului, Panayotis Papaligouras, a declarat că „Grecia acceptă realitatea comunitară, așa cum este". El și-a concentrat alocuțiunea asupra condițiilor aderării, subliniind că : „Încadrarea necesită mijloace prin intermediul cărora diferența dintre gradul de dezvoltare economică a Greciei și a statelor membre se va reduce progresiv". Ministrul grec a precizat : Contăm pe „recunoașterea Greciei ca regiune de dezvoltare specială ; pe includerea Greciei în categoria maximului ajutor în ce privește criteriile naționale de dezvoltare ; pe acceptarea unui regim special care să permită Greciei să mențină anumite măsuri fiscale în favoarea industriei sale".

Nu s-a fixat o dată precisă a începerii negocierilor de fond — despre care ambele părți au afirmat că vor fi îndelungate și dificile — dar se anticipează că aceasta va avea loc în luna octombrie.

Cît privește procedurile negocierilor, Panayotis Papaligouras a propus ca acestea „să aibă ca model experiența de la încadrarea Marii Britanii, Danemarcei și Irlandei". „Acordul de aderare, a adăugat el, va trebui să cuprindă reglementări tranzitorii care, ca regulă generală, se vor referi la o perioadă ce nu va depăși cinci ani".

Grecia este prima țară europeană care, la 9 iulie 1961, la Atena, a semnat un „acord de asociere" pe durată nelimitată cu Piața comună. Acordul prevede : stabilirea unei uniuni vamale, armonizarea politicilor celor două părți în anumite domenii și punerea la dispoziția economiei grecești de resurse pentru o dezvoltare accelerată. De la 1 iulie 1968, Grecia beneficiază de scutiri vamale din partea C.E.E., pentru ansamblul exporturilor sale industriale și pentru aproape totalitatea exporturilor agricole. În schimb, s-a angajat, la rîndul său, să desființeze toate măsurile de protecție față de mărfurile provenind din țările Pieței comune și să-și armonizeze politica agricolă cu acestea, pînă în 1984. Și, după statisticile C.E.E., schimburile economice între cele două părți au crescut de șapte ori între 1961 și 1973. La sfîrșitul lui 1973, Piața comună reprezenta 47 la sută, la exporturi, și 43 la sută, la importuri, în comerțul exterior al Greciei.

La 12 iunie 1975, guvernul grec a depus, în mod oficial, cererea de aderare imediată și deplină la Piața comună, fără a se mai aștepta scurgerea etapelor stabilite de acordul de asociere.

Prima reacție comunitară la demersul grec a venit la 29 ianuarie 1976, din partea Comisiei executive, care a apreciat că „la ora actuală, cererea greacă de adeziune, fără a aștepta punerea în practică completă a asocierii, ridică anumite probleme, atît pentru Grecia, cît și pentru comunitate". Comisia a considerat, îndeosebi, că, „datorită importanței schimbărilor structurale ce s-ar impune economiei grecești", ar fi preferabilă o perioadă de „preadeziune".

Invocînd cazul Marii Britanii, Irlandei și Danemarcei, guvernul grec a reacționat, însă, prompt și, la 9 februarie, obținea, de data aceasta din partea Consiliului ministerial al C.E.E., un „da" unanim pentru aderare, cu o perioadă de tranziție ulterioară încadrării cu drepturi depline. Prin simetrie cu procedurile urmate pentru aderarea la C.E.E. a ultimilor săi trei membri, menționați mai sus, se apreciază că negocierile practice între reprezentanții Greciei și C.E.E., care vor debuta în luna octombrie, vor dura circa 18 luni, iar perioada de acomodare va fi fixată la cinci ani.

„Hotărîrea începerii convorbirilor în vederea primirii depline în C.E.E. încheie ciclul acțiunilor politice, în urma cărora Grecia a obținut maximum posibil" — notează, în legătură cu aceasta, ziarul atenian „To Vima". „Dar — apreciază același ziar — dificultățile reale, cele economice, încep abia acum".

Oficialitățile din Atena consideră, însă, posibilă adaptarea economiei grecești, declarîndu-și, totodată, hotărîrea de a lua toate măsurile ce se impun pentru asigurarea aderării la C.E.E. De altfel, planul cincinal în curs este structurat și în funcție de acest obiectiv.

Secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, s-a întîlnit la Geneva cu reprezentanți ai Comitetului Internațional de Cruce Roșie pentru a discuta posibilitățile privind trimiterea unei misiuni în Liban

Dolores Ibarruri, președintele Partidului Comunist din Spania, împreună cu Enrico Berlinguer, secretarul general al P.C. Italian, în timpul plenarei C.C. al P.C. din Spania, care a avut loc în capitala Italiei

Comuniștii spanioli: prima plenară publică

Timp de trei zile (28, 29 și 30 iulie), s-au desfășurat, la Roma, lucrările Plenarei extraordinare a C.C. al P.C. din Spania. Evenimentul este istoric : pentru prima oară de la sfîrșitul războiului civil (1939), a avut loc o reuniune publică a comuniștilor spanioli. Ea a fost convocată în Italia datorită interzicerii de către autoritățile de la Madrid a desfășurării unei asemenea întîlniri pe teritoriul spaniol. „Am procedat astfel — explica Santiago Carrillo, secretarul general al P.C. din Spania — pentru a arăta țării, inclusiv anticomuniștilor celor mai virulenți, voința noastră de a acționa la lumina zilei, potrivit regulilor democratice, de a ne supune verdictului opiniei publice".

La Roma, comuniștii spanioli n-au venit singuri. Lor li s-au alăturat reprezentanți ai partidelor democratice, precum și ai unor grupări și sectoare politice ale opoziției spaniole (precum „Coordonarea Democratică", Partidul Socialist Popular, Partidul Socialist Muncitoresc Spaniol, Partidul Social-Democrat Spaniol, Uniunea Social-Democrată, Federația partidelor socialiste, Grupul independenților). Din partea italiană, la plenară au fost prezenți reprezentanți ai P.C.I., în frunte cu Luigi Longo, președintele partidului, și Enrico Berlinguer, secretarul general al P.C.I. Delegați socialiști, socialist-democratici, democrat-creștini, republicani au asistat la lucrări. Această largă participare a avut un ecou politic deosebit. În Spania, pentru prima oară după 37 de ani, ziarele au publicat știrea, precum și fotografiile lui D. Ibarruri și S. Carrillo.

„Noi, comuniștii — a declarat Dolores Ibarruri — nu renunțăm la dreptul de a ne reuni legal în patria noastră, ca partid național, democratic, cu adînci rădăcini populare, partid pe care trebuie să se conteze în soluționarea importantelor probleme politice și sociale existente în statul spaniol. Sîntem internaționaliști, solidari cu toate popoarele care luptă pentru libertatea lor națională și socială. Dar sîntem un partid spaniol, care nu se supune nici unei discipline internaționale și asupra acestui lucru trebuie să se insiste".

Evidențiind faptul că comuniștii spanioli au înțeles primii „necesitatea reconcilierii naționale", Dolores Ibarruri a subliniat realitatea „convergenței dintre comuniști, socialiști, catolici, liberali, carliști, alte

MADRID: testul amnistiei

30 iulie, La Coruna. La încheierea vizitei sale de o săptămînă în Galicia, regiune situată în nord-vestul Spaniei, regele Juan Carlos convoacă guvernul Suarez. Cîteva ore de discuții în care se pun la punct ultimele detalii. În seara aceleiași zile, ministrul spaniol al justiției, Laudelino Lavilla, anunță știrea : „Regele Juan Carlos a semnat decretul de amnistiere a tuturor deținuților politici, a militarilor aparținînd U.M.D. — Uniunea Militară Democratică — (nouă dintre aceștia au fost arestați și condamnați în luna martie — n.n.), precum și a celor care au refuzat să-și îndeplinească serviciul militar. Nu intră sub incidența amnistiei autorii delictelor de terorism, care au provocat moartea sau rănirea unor persoane, și nici delictele financiare".

Noua măsura de amnistiere este a doua în decurs de opt luni, cîte s-au scurs de la instalarea la tron a regelui Juan Carlos, și ea este considerată mai amplă decît cea din noiembrie anul trecut: se referă la aproximativ 500 din totalul de 636 deținuți politici (cifră oficială), care se află în penitenciarele spaniole, și suprimă cazierul judiciar al condamnaților. Totodată, prin dispozițiile pe care le conține, decretul vizează înlăturarea sechelelor războiului civil, redînd funcționarilor și foștilor combatanți republicani vechimea și dreptul la pensie. În ce-i privește pe cei nouă militari aparținînd U.M.D., aceștia nu vor mai putea îmbrăca uniforma avînd, însă, drept la o parte din fosta soldă.

Acordarea, de către guvernul Suarez, a recentei amnistii politice este privită de liderii diverselor partide politice ale opoziției, precum și de presa madrilenă de cele mai diverse orientări, drept un semn, primul în 37 de ani, că dialogul guvern-opoziție este posibil. „Amploarea amnistiei decretată la 30 iulie — declara, la Roma, Santiago Carrillo, secretarul general al P.C. din Spania — ar trebui să fie revelatoare în ce privește sinceritatea" autorităților de la Madrid. Comentînd termenii decretului, Santiago Carrillo a apreciat caracterul său pozitiv, dar încă „insuficient" din cauza selectivității sale. „Amnistia — a arătat secretarul general al P.C.S. — trebuie extinsă și asupra luptătorilor basci aflați în închisori". Pentru că, nu trebuie ca, sub eticheta de „teroriști" — a explicat Santiago Carrillo — să fie incluși și luptători pentru progresul Spaniei. De aceea, Partidul Comunist din Spania „va lupta pentru eliberarea tuturor deținuților politici".

Aflat la Paris, prințul Carlos Hugues de Bourbon Parma, șeful Partidului Carlist, a declarat că măsura de amnistie, „datorată presiunii populare, reprezintă, desigur, un pas înainte, dar insuficient". Ea ar fi trebuit „să fie totală și să se refere la toți". „Pentru a obține o adevărată amnistie — consideră prințul — ar trebui transformată constituția spaniolă într-o constituție democratică. Va trebui să se ajungă, în mod necesar, la «ruptura democratică»".

Editorialiștii presei madrilene apreciază noul decret semnat de rege drept un „gest reconciliator". Ziarul catolic „Ya": „Acum, țara are dreptul să spere că un dialog constructiv va fi angajat, fără să se mai piardă vremea". Cotidianul falangist „Arriba", într-un editorial intitulat „Acum — reconcilierea", speră că amnistia va permite spaniolilor „să uite confruntările trecutului". „El Pais", cotidian liberal, consideră că „guvernul Suarez a trecut prima probă importantă". Regretă, totuși, că acest gest de „reconciliere istorică" intervine în momentul în care „un muncitor din Madrid a fost rănit în cursul unei manifestații și se află încă în spital". Ziarul face aluzie la manifestația ce a avut loc joi, 29 iulie, la Villaverde, în cursul căreia un tînăr în vîrstă de 24 de ani a fost grav rănit de gloanțele trase în manifestanți de către poliție.

Un deosebit ecou continuă să-l aibă în Spania hotărîrea exprimată la Roma de Santiago Carrillo (vezi articolul alăturat) *de a se întoarce, după 37 de ani de exil, în Spania, împreună cu Dolores Ibarruri. Din punct de vedere legal — consideră observatorii — guvernul nu le poate refuza celor doi lideri comuniști trecerea frontierei. Articolul care reglementează această problemă, în „Fuero de los espanoles" (Constituția), este redactat în termenii următori: „Orice spaniol are dreptul să-și stabilească, în mod liber, reședința în interiorul teritoriului național". „Întoarcerea istorică a celor doi lideri comuniști — consideră agenția "France Presse» — va reprezenta, în orice caz, viitorul test politic al guvernului Suarez. Hotărîrea pe care acesta o va lua va face lumină în ce privește intențiile democratice ale noului guvern".*

R. D.

grupuri şi sectoare de diverse orientări, în cadrul Coordonării Democratice şi al platformelor unitare ale naţionalităţilor şi regiunilor". În Spania — a arătat ea — „este pe cale să se creeze un nou climat de convieţuire, care va facilita activitatea altor forţe în scopul comun al transformării ţării noastre în patria tuturor spaniolilor, deschisă democraţiei şi progresului social".

În cuvîntarea rostită la plenară, Santiago Carrillo, secretarul general al P.C. din Spania, s-a referit, între altele, la paragraful din Declaraţia-program a guvernului Suarez, în care se vorbeşte de un dialog cu grupurile din opoziţie : „Dacă este vorba de un dialog cu întreaga opoziţie, după părerea noastră, opoziţia nu trebuie să-l refuze. Coordonarea Democratică s-a pronunţat deja pentru o cotitură în baza unui acord. Opoziţia ar trebui să poarte, în mod responsabil, un dialog cu actualul guvern, în legătură cu condiţiile unei transformări democratice". În context, secretarul general al P.C. din Spania a relevat punctele asupra cărora opoziţia „nu-şi poate permite să cedeze sau să accepte modificări" : democratizarea legii de asociere ; constituirea unui „guvern provizoriu" de reconciliere naţională — în sînul căruia să fie reprezentate toate grupările de dreapta, de centru şi de stînga — înzestrat cu puteri extraordinare pe care să le remită, apoi, Cortesurilor, alese în mod liber de popor ; deschiderea unei perioade constituante, însoţită de convocarea alegerilor pentru o adunare care să aibă puteri depline în ce priveşte elaborarea constituţiei ţării, acordarea unei amnistii generale pentru toate delictele politice, fără excepţie, ceea ce va crea o bază propice pentru reconcilierea naţională.

Subliniind că, astăzi, în Spania, „totul este în mişcare", Santiago Carrillo a arătat că „forţa opoziţiei unite rezidă în faptul că societatea păşeşte pe calea transformărilor democratice pe care şi le propune". În cazul în care „dialogul cu guvernul nu ar avea nici un rezultat, dacă opoziţia va rămîne unită şi va refuza concesiile minore, vom obţine un lucru fundamental : acela de a arăta celor mai largi sectoare ale ţării cine are dreptate, de a le convinge de caracterul constructiv al politicii noastre".

La 31 iulie, după încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C. din Spania, în cadrul unei conferinţe de presă, Santiago Carrillo, împreună cu unii membri din conducerea partidului, a dat citire comunicatului final adoptat de plenară. Potrivit documentului, P.C. din Spania a hotărît să abandoneze structurile „celulare", care „evocă clandestinitatea şi activităţi secrete şi invizibile", pentru a crea „vaste asociaţii comuniste la locurile de muncă, în facultăţi şi şcoli, în cartiere". Aceste asociaţii comuniste vor avea drept principală sarcină „convocarea de adunări publice, în cursul cărora să fie dezbătute şi reglementate deschis problemele politice şi de organizare". Plenara a hotărît mărirea numărului membrilor Comitetului Central de la 125 la 142 şi a fixat numărul membrilor Comitetului Executiv la 36. Partidul Comunist din Spania — a spus Santiago Carrillo — îşi propune, ca înainte de legalizarea sa, să numere 300 000 de membri.

Santiago Carrillo a declarat ziariştilor că, după 37 de ani de exil, se va întoarce în ţară : „La 1 septembrie voi fi în Spania, împreună cu Dolores Ibarruri".

Abordînd problema formei de stat, Santiago Carrillo a precizat că poporul spaniol este cel care trebuie să se pronunţe dacă doreşte menţinerea, în continuare, a monarhiei sau instaurarea republicii. Comuniştii spanioli, a arătat el, deşi luptă pentru republică, vor respecta decizia poporului, oricare ar fi aceasta.

Privitor la raporturile dintre armată şi P.C.S., Santiago Carrillo a declarat că, în cadrul forţelor armate, există o serie de militari, îndeosebi ofiţeri superiori, de dreapta, ostili partidului comunist, dar că există şi o bună parte a armatei, mai importantă, care, deşi necomunistă, consideră că P.C.S. este o realitate şi că, fără acesta, nu poate exista un regim democratic în Spania. Democraţie, a menţionat în context secretarul general al P.C.S., nu înseamnă divizarea armatei şi nici militarism, ci presupune o armată care să apere independenţa şi suveranitatea naţională a ţării.

Abordînd o serie de probleme din domeniul relaţiilor externe, Santiago Carrillo a reafirmat poziţia partidului privind necesitatea desfiinţării bazelor şi blocurilor militare. Pe de altă parte, Santiago Carrillo a opinat că economia spaniolă, chiar dacă ţara nu face parte din C.E.E., aparţine economiei vest-europene. Stînga vest-europeană, a spus el, trebuie să lupte, însă, pentru schimbarea caracterului C.E.E.

R. D.

DELHI — ISLAMABAD

Reluarea relaţiilor diplomatice

India şi Pakistanul au reluat raporturile diplomatice, întrerupte în urmă cu cinci ani. Restabilirea relaţiilor diplomatice dintre cele două state vecine, din subcontinentul sud-asiatic, reprezintă un eveniment important, cu evidente implicaţii favorabile pentru evoluţia raporturilor indo-pakistaneze şi, în genere, pentru climatul politic din regiune.

Acest moment diplomatic a fost precedat de un schimb de scrisori, desfăşurat în luna aprilie a acestui an, între premierii Indiei şi Pakistanului, Indira Gandhi şi Zulfikar Ali Bhutto. La începutul lunii aprilie, un purtător de cuvînt al Ministerului indian al afacerilor externe anunţa că, prin intermediul unui mesaj, primul ministru Indira Gandhi avansase premierului pakistanez propunerea de reluare a negocierilor cu privire la problemele în suspensie între cele două ţări, inclusiv problema relaţiilor diplomatice. După ce partea pakistaneză a acceptat propunerea, a avut loc, între 12 şi 14 mai, la Islamabad, întîlnirea secretarilor de stat, indian şi pakistanez, pentru afacerile externe. Rezultatele convorbirilor desfăşurate cu acest prilej s-au concretizat într-o serie de acorduri şi înţelegeri.

Declaraţia comună, dată publicităţii la sfîrşitul întîlnirii, menţionează acordul părţilor de a întreprinde noi paşi pentru punerea în aplicare a acordului de la Simla, din iulie 1972. Erau decise, astfel: restabilirea relaţiilor diplomatice, reluarea legăturilor aeriene, inclusiv a zborurilor peste teritoriile celor două state, reluarea traficului feroviar, rutier, unele măsuri de îndeplinire a acordului semnat în ianuarie 1975, cu privire la reluarea schimburilor comerciale directe, întrerupte din 1965. Se stabileau, totodată, măsuri pentru realizarea protocolului în problemele navigaţiei, încheiat la 15 ianuarie anul acesta, ca şi pentru punerea în aplicare a acordurilor survenite în iulie 1972, între premierii Zulfikar Ali Bhutto şi Indira Gandhi, în ceea ce priveşte schimburile ştiinţifice şi culturale.

Acordurile din mai, de la Islamabad, au fost apreciate ca o etapă importantă în normalizarea relaţiilor în ansamblul subcontinentului, unul din rezultatele cele mai importante ale aplicării lor fiind restabilirea relaţiilor diplomatice de la 24 iulie.

Relaţiile diplomatice dintre India şi Pakistan fuseseră întrerupte în decembrie 1971, după recunoaşterea de către India a noului stat Bangladesh, constituit pe teritoriul fostei provincii orientale a Pakistanului. Încă din mai 1972, Zulfikar Ali Bhutto, preşedinte pe atunci al Pakistanului, se pronunţa pentru reluarea raporturilor diplomatice dintre cele două ţări. Persistau, însă, la data aceea, încă o serie de asperităţi în raporturile indo-pakistaneze. Începutul procesului de reconciliere a avut loc la 2 iulie 1972, cînd, la Simla, cei doi şefi de guvern au convenit ca problemele litigioase să fie rezolvate prin tratative. Prin acordurile de la Simla s-a prevăzut retragerea reciprocă a trupelor de pe teritoriile ocupate în timpul conflictelor armate. Era exceptată situaţia

DAMASC. Generalul Khleyfaoui însărcinat cu formarea unui nou guvern

Mahmoud Al Ayoubi, primul ministru al Siriei, şi-a prezentat, la 1 august a.c., demisia. Preşedintele Hafez El Assad a acceptat demisia premierului şi l-a însărcinat pe generalul Abdel Rahman Al Khleyfaoui să formeze un nou guvern, acesta începînd imediat consultările.

Generalul Khleyfaoui, născut la Damasc în anul 1927, a intrat în armata siriană în anul 1948. Activist de frunte al Partidului Baas Arab Socialist, generalul Khleyfaoui a ocupat funcţii importante în aparatul de stat şi în statul major al armatei siriene. După mişcarea de redresare iniţiată de generalul Hafez El Assad în noiembrie 1970, Abdel Rahman Al Khleyfaoui este numit ministru de interne în guvernul condus atunci de actualul şef al statului sirian. La 3 aprilie 1971, generalul Khleyfaoui devine şef al guvernului sirian rămînînd în funcţia de prim ministru pînă la 21 decembrie 1972 cînd, fiind bolnav, a cerut să fie înlocuit.

Colaborator apropiat al preşedintelui Hafez El Assad, noul premier sirian este membru al comandamentelor naţional şi regional ale Partidului Baas Arab Socialist, ca şi al comandamentului central al Frontului Naţional Progresist.

Primul ministru demisionar, Mahmoud Al Ayoubi, în vîrstă de 48 de ani, a fost şef al guvernului sirian de la 23 decembrie 1972 pînă la 1 august 1976.

Cașmirului, care a făcut obiectul unui tratat special, încheiat la 11 decembrie 1972. La 28 august 1973, la Delhi, a fost semnat un acord în problemele umanitare, care a permis repatrierea zecilor de mii de prizonieri de război. În februarie 1974, Pakistanul a recunoscut Bangladeshul, iar, în luna aprilie, același an, a avut loc reuniunea tripartită a miniștrilor de externe din India, Pakistan, Bangladesh, care a reglementat situația ultimilor prizonieri de război pakistanezi și a marcat — după aprecierea agenției „Press Trust of India" — „încheierea unei ere a conflictelor și confruntărilor".

După acordurile amintite, din 14 mai 1976, recenta inițiativă indo-pakistaneză de reluare a relațiilor diplomatice este menită să favorizeze crearea unui climat politic prielnic cooperării și conlucrării reciproc avantajoase între cele două țări, păcii și înțelegerii în zonă.

Liana Enescu

NICOSIA

Opțiuni electorale

Corespondență de la Ion Badea

Peste exact o lună, la 5 septembrie, ciprioții greci se vor prezenta la urne pentru desemnarea unui nou parlament (ciprioții turci au ținut alegeri separate la 21 iunie a.c.).

O lege electorală adoptată de Camera Reprezentanților din Nicosia, la 1 iulie, stipulează că vor fi aleși 35 de deputați în șase circumscripții electorale, corespunzător diviziunilor administrative tradiționale ale insulei și pe baza sistemului electoral majoritar.

Proclamate în condițiile existente pe insulă după evenimentele cunoscute din vara anului 1974, alegerilor de la 5 septembrie li se atribuie, la Nicosia, semnificații cu totul aparte.

Hotărîrea organizării alegerilor a fost luată — după cum a explicat chiar arhiepiscopul Makarios într-un interviu acordat ziarului grec „To Vima" — „în urma exigenței aproape generale de înnoire a parlamentului". Mai concret, după evenimentele din 1974, în orientarea unor forțe politice greco-cipriote au intervenit modificări atît de radicale, încît gradul de reprezentare a lor în parlament — rezultat al alegerilor din 1970 — nu mai corespunde voinței actuale a corpului electoral. Scrutinul este menit, deci, să pună de acord componența Camerei Reprezentanților cu opțiunile electoratului.

Aspectele sociale și economice — cum sînt rezolvarea situației refugiaților, combaterea șomajului, definirea unei noi politici de dezvoltare, epurarea și democratizarea aparatului de stat etc. — se numără printre subiectele principale ale dezbaterilor preelectorale. Tema fundamentală a actualei campanii o formează, însă, linia pe care guvernul Ciprului trebuie să o urmeze, îndeosebi pe plan internațional, pentru reglementarea crizei cipriote sub toate aspectele sale. În jurul acestui subiect acut, la Nicosia s-au conturat cu claritate două tendințe diametral opuse.

Apariția acestor tendințe a produs, îndeosebi în ultimul an, dislocări și regrupări importante în rîndurile forțelor politice de centru și de dreapta, ducînd la dispariția sau autodizolvarea unor partide și la formarea altora noi în acest spațiu politic.

Susținătorii scoaterii problemei cipriote de sub egida O.N.U. (teza „dezinternaționalizării") s-au grupat în formația denumită „adunarea democratică", în jurul lui Glafkos Clerides, fost negociator greco-cipriot și președinte al Camerei Reprezentanților. Ei reprezintă acele forțe ale dreptei care se pronunță pentru căutarea urgentă a unei „soluții realizabile, deși nu cea dezirabilă". Clerides a afirmat că „legarea speranțelor de aplicarea rezoluțiilor O.N.U. ar conduce la consolidarea situației de facto, care ar face imposibilă găsirea unei soluții în Cipru". Tot Clerides, la 15 iulie, a afirmat în parlament, că „factorul occidental este singura forță care poate rezolva problema cipriotă".

Majoritatea covîrșitoare a forțelor politice și a opiniei publice cipriote — așa cum o demonstrează, pregnant, moțiunea adoptată la mitingul popular de la 20 iulie din Nicosia — se pronunță, însă, cu fermitate, pentru apărarea politicii de neangajare a președintelui Makarios, împotriva oricărei soluții în afara cadrului O.N.U., cerînd continuarea neabătută a eforturilor pentru mobilizarea tuturor factorilor interni și internaționali în sprijinirea aplicării prevederilor rezoluțiilor Consiliului de Securitate și Adunării Generale a O.N.U. referitoare la Cipru.

În jurul acestei poziții, din inițiativa fostului ministru de externe, Spyros Kyprianou, în urmă cu trei luni a fost creată „gruparea democratică" — formațiune politică la care au aderat exponenți ai centrului și dreptei patriotice, inclusiv foștii adepți ai lui Glafkos Clerides.

Pentru continuarea eforturilor în vederea soluționării crizei cipriote, într-un cadru internațional adecvat, pe baza independenței, suveranității, statutului de nealiniere al Ciprului și a rezoluțiilor O.N.U., se pronunță, de asemenea, ferm, partidul socialist — EDEK, condus de Vasos Lysaridis.

Teza continuării luptei pentru căutarea soluției problemei cipriote, în cadrul și sub egida O.N.U., formează obiectivul central și al programului electoral adoptat de Partidul progresist al oamenilor muncii (AKEL) — principalul partid politic din Cipru, care, la scrutinul parlamentar din 1970, a întrunit, singur, peste 40 la sută din sufragii. „AKEL și stînga, care au fost și sînt stegarii unității patriotice, antiimperialiste a poporului — a declarat la un miting electoral Ezekias Papaioannou, secretarul general al partidului — au luptat și luptă neîncetat, cu toate energiile, pentru unirea forțelor patriotice, democratice, antipuciste ale poporului, într-un front care să militeze, în cadrul și în afara parlamentului, pentru aplicarea rezoluțiilor O.N.U., pentru îndepărtarea tuturor armatelor străine de pe teritoriul cipriot, pentru înapoierea tuturor refugiaților la căminele lor, pentru clarificarea situației tuturor dispăruților, pentru epurarea aparatului de stat și soluționarea problemei cipriote în cadrul și pe baza rezoluțiilor O.N.U.... Politica AKEL și a stîngii este: un Cipru independent, suveran, integru teritorial, neangajat, democratic și demilitarizat, în care grecii și turcii să trăiască înfrățiți și să construiască o viață fericită și prosperă pentru toți".

Din inițiativa partidului progresist al oamenilor muncii, între conducerile „grupării democratice", EDEK și AKEL au loc, în prezent, convorbiri de fond pentru elaborarea unui program de colaborare atît în alegeri, cît și după aceea, în vederea formării unui guvern de unitate națională.

Reușita acestor convorbiri și prezentarea celor trei partide într-un front comun la alegeri — apreciază observatorii politici din Nicosia — le-ar putea asigura o majoritate de sufragii, confirmîndu-se, astfel, adeziunea electoratului față de un Cipru suveran și integru teritorial, față de politica de independență și neangajare a Ciprului.

Între Kenya și Uganda: misiunea de mediere

Răspunzînd mesajelor adresate O.N.U. și O.U.A. de șeful statului ugandez și ca urmare a acordului guvernelor kenyan și ugandez, privind declanșarea unor acțiuni de mediere, secretarul general al O.U.A., William Eteki Mboumoua, a efectuat scurte vizite la Nairobi și, respectiv, Kampala. Făcînd un succint bilanț al primelor sale contacte cu președintele Kenyei, William Eteki Mboumoua preciza că prima parte a misiunii sale de mediere în diferendul kenyano-ugandez a fost fructuoasă și va permite inițierea unui dialog între cele două țări. În prealabil, secretarul general al O.U.A. fusese primit de șeful statului kenyan, prilej cu care i-a transmis un mesaj din partea președintelui Ugandei prin care acesta își dădea acordul față de angajarea unor convorbiri în vederea reglementării diferendului dintre cele două țări. Radio Kampala informase, la sfîrșitul săptămînii, că președintele Idi Amin a acceptat o propunere prezentată de Kenya, ca guvernul ugandez să trimită o delegație la Nairobi pentru a discuta modalitățile de soluționare a „problemelor actuale" dintre cele două țări. (vezi numărul precedent al revistei).

O inițiativă de mediere a luat și șeful statului sudanez, Gaafar El Numeiry, care, în mesaje personale adresate președinților Kenyatta și Amin, s-a oferit să medieze pentru soluționarea conflictului dintre Kenya și Uganda, în vederea „menținerii solidarității și unității africane". După puțin timp, Ministerul de Externe sudanez anunța că guvernul Ugandei a acceptat această propunere.

În sfîrșit, printre evenimentele care privesc direct această zonă, figurează și deteriorarea raporturilor ugandezo-britanice, care a culminat cu anunțarea, la 28 iulie a.c., a ruperii relațiilor diplomatice dintre Marea Britanie și Uganda. Anunțînd știrea în parlament, Anthony Crosland, ministrul de externe britanic, a precizat că interesele Marii Britanii, la Kampala, vor fi reprezentate de Franța. Potrivit observatorilor, unul dintre motivele care au stat la baza deciziei britanice îl constituie faptul că guvernul ugandez a repus în cauză statutul noului Înalt Comisar britanic interimar la Kampala, acțiune urmînd expulzării anterioare a celui de al doilea secretar al misiunii diplomatice britanice.

Vedere de ansamblu a anomaliei magnetice de la Kursk

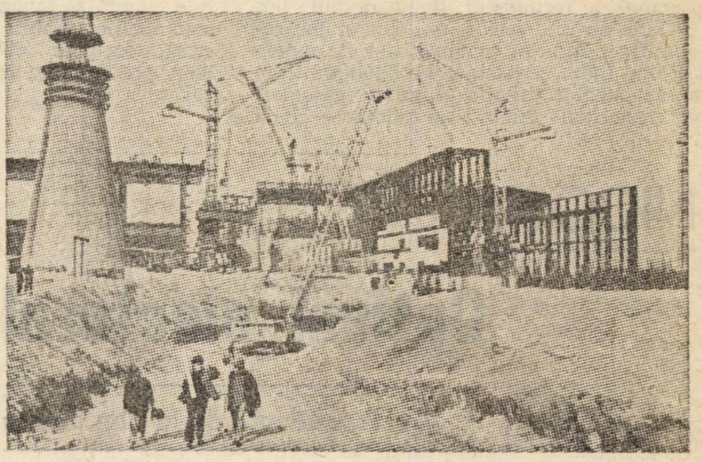

Pe şantierul de construcţie a Centralei atomoelectrice de la Kursk. Noua centrală atomoelectrică va avea un rol important în dezvoltarea exploatării zăcămintelor de minereu de fier din zona anomaliei magnetice

REPORTAJ PE GLOB

KURSK:

Epopeea muncii în marile „amfiteatre miniere"

Mihai Coruţ

Există regiuni pe glob care, pe lîngă binecunoscutele coordonate geografice, posedă elemente distincte, proprii, irepetabile în altă parte. O asemenea zonă este cea a „anomaliei magnetice de la Kursk", denumită astfel după fenomenul produs de puternica concentrare a zăcămintelor de minereuri de fier — în masiv, aproape de suprafaţă — şi care asemenea unui uriaş magnet natural deviază uşor acul busolei de la direcţia lui nordică, firească.

FENOMENUL „K.M.A"

Fenomenul „anomaliei magnetice de la Kursk" are, probabil, vechimea Pămîntului, dar a fost pus în evidenţă, pentru prima dată, abia prin anul 1748, iar apoi, din nou, prin 1778. În observaţiile, descrierile şi explicaţiile lor ştiinţifice consacrate fenomenului, savanţi cu renume au atras atenţia şi asupra importanţei pe care o prezintă resursele acumulate aici pentru dezvoltarea metalurgiei, a altor ramuri industriale ca şi pentru înflorirea social-economică a regiunii. Cu toate acestea, de la descoperirea lor şi pînă la începerea exploatării propriu-zise a minereului, au trebuit să mai treacă încă aproape două secole, astfel încît, înainte de instaurarea puterii sovietice, „anomalia magnetică de la Kursk" reprezenta doar o curiozitate ştiinţifică, un indiciu că aici, la mică adîncime, se află zăcăminte de proporţii, cu conţinut extrem de bogat în fier, capabile să creeze o anumită „perturbare" în înseşi riguroasele legi ale magnetismului terestru. Academicianul I. M. Gubkin numea „anomalia magnetică" un adevărat „monument al naturii" şi remarca, pe bună dreptate, că numai puterea sovietică a putut să asigure trecerea la valorificarea, în folosul poporului, a inestimabilelor bogăţii naturale din această zonă. Evident, fenomenul amintit, care semnalează în chip „specific" prezenţa unui imens „bulgăre de fier", într-un bazin cu lungimea de aproape 800 kilometri — pe direcţia nord-vest spre sud-est — şi lăţimea de 200—250 kilometri, se manifestă şi astăzi cu aceeaşi forţă. Ceea ce impresionează, însă, acum, este amploarea ofensivei revoluţiei tehnico-ştiinţifice, declanşată în condiţiile socialismului, care a pus la îndemîna omului mijloace şi tehnici adecvate pentru deschiderea unor vaste fronturi de lucru la extracţia şi prelucrarea minereurilor, pentru dezvoltarea unui şir de industrii pe baza anomaliei magnetice de la Kursk. De altfel, „K.M.A." — „Kurskaia Magnitnaia Anomalia", cum este denumită prescurtat această zonă — a devenit cea mai tînără bază de materii prime siderurgice a ţării, furnizînd, în prezent, a şasea parte din întreaga cantitate de minereuri de fier extrase anual în U.R.S.S. Nivelul actual, preclzează specialiştii, trebuie considerat doar începutul dezvoltării bazinului, rezervele existente în acest perimetru fiind estimate la 30 miliarde tone minereuri cu înalt conţinut în metal şi aproape 10 trilioane tone de cvarţită metalică.

Acolo jos, pe platforma largă, tăiată adînc în straturile primare ale solului, la mai bine de 100 metri sub curba de nivel, pe pragurile coborîtoare ale carierei de extracţie, ca şi în „tranşeele de exploatare" ce înconjoară filoanele de minereu, la lumina astrului zilei sau a reflectoarelor, se derulează neîntrerupt o veritabilă epopee a muncii creatoare. „Pentru a înţelege mai bine ce înseamnă, la modul propriu, anomalia magnetică şi procesul valorificării ei, trebuie să-i străbaţi, măcar în parte, punctele sale cheie, în primul rînd carierele de extracţie". Am înţeles aceste spuse ale inginerului şef, Aleksei Dremin, de la principala exploatare a bazinului, ca pe o invitaţie de a vedea la faţa locului, pe viu, rezultatele celor ce extrag, cu ajutorul tehnicii moderne, roca metalică, înnobilind-o cu munca lor ; un îndemn de a reface, întrucitva, drumul geologilor, al descoperitorilor de ieri şi de azi ai bogăţiilor naturale ; şi, de fapt, ce altceva şi-ar dori ziaristul, decît o deplasare pe terenul faptelor, al realităţilor, acolo unde are loc confruntarea directă a omului cu natura...

Păşim în incinta uneia din cele cîteva mari cariere de extracţie din zona „anomaliei magnetice" — adevărate „amfiteatre miniere" de proporţii neobişnuite : peste 30 km lungime şi 6,5 km lăţime. Pentru a străbate numeroasele terase arcuite ce coboară în trepte, pînă la 140 de metri, ar fi nevoie de zile în şir. Ne folosim de coridoarele ce le secundează, săpate special pentru circulaţia curentă a autobasculantelor, şi ajungem la principala platformă de extracţie de la orizontul inferior, unde se dă, de fapt, lupta decisivă pentru minereu mai mult, de calitate superioară. Pretutindeni lucrează maşini-gigant, dimensionate parcă anume pentru proporţiile exploatării : excavatoare rotitoare sau păşitoare, cîntărind cel puţin 20 000 tone fiecare, excavatoare de adîncime — toate minuite de echipaje renumite. Pe ansamblul bazinului s-au înregistrat, în cincinalul precedent, ritmuri de lucru de-a dreptul spectaculoase — ne declară gazdele, care fac precizarea că aceasta nu se datoreşte vreunor condiţii naturale deosebit de favorabile. Dimpotrivă, ni se spune, poziţia minereului în zăcămînt prezintă, în cea mai mare parte a bazinului, dificultăţi de extracţie, în sensul că zăcămintele se găsesc, cel mai adesea, sub pături groase de pămînt şi apă, ceea ce impune efectuarea unui mare volum de lucrări prealabile exploatării. Principala pîrghie folosită în învingerea acestor dificultăţi o constituie utilizarea, cu randament sporit, a mijloacelor tehnice moderne din dotare, prezente pretutindeni în carieră. Pentru a preîntîmpina eventuale discontinuităţi în ritmul de lucru la diversele faze ale procesului de extracţie şi prelucrare a minereurilor, echipajele excavatoarelor se îngrijesc să existe permanent fronturi de exploatare pregătite, în acest scop, eliberînd de roca sterilă alte straturi de minereu. La operaţiunea „decopertarea" — cum este denumită această fază — participă, în principal, brigăzile dotate cu excavatoare rotitoare, printre care şi cele conduse de excavatoriştii Nikolai Moskaleţ şi Evgheni Cerniak, autori ai unor valoroase iniţiative privind ridicarea productivităţii agregatelor şi atingerea unor volume record de material excavat anual. Regimul optim de lucru imprimat acestor maşini complexe, conlucrarea cu celelalte echipe, generalizarea, la scara bazinului, a metodelor de organizare şi de ridicare a măies-

Basculanta de 30 tone (stînga) și excavatoare de mare capacitate (dreapta) folosite în minele din Kursk

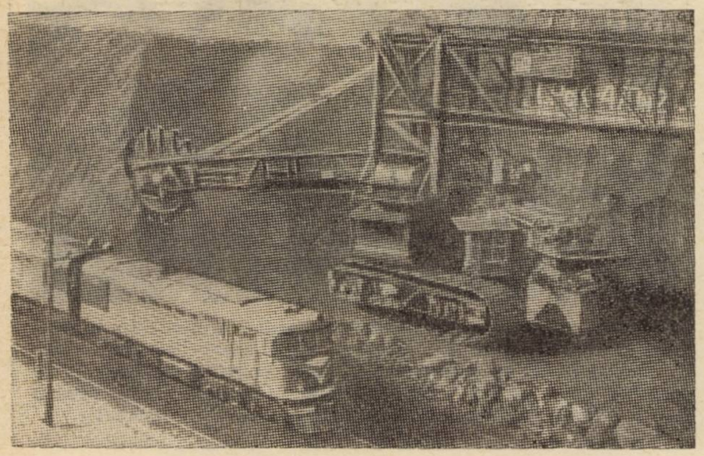

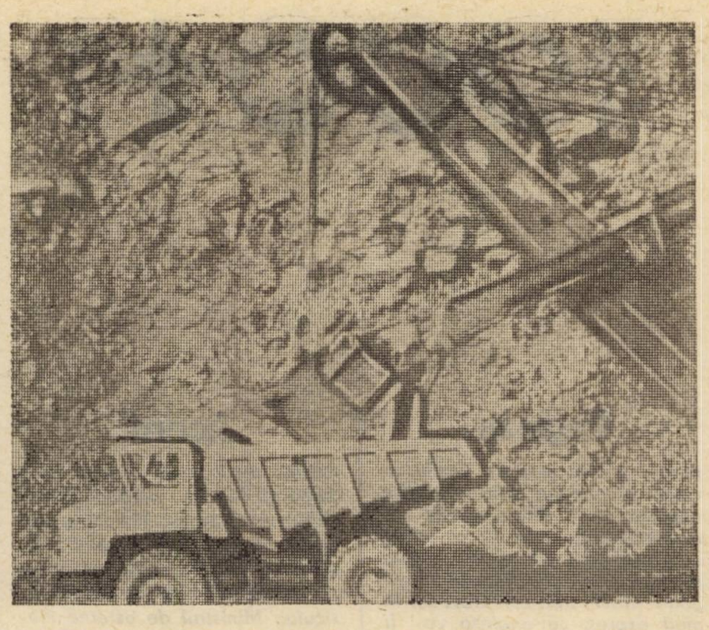

triei profesionale le-a permis colectivelor de aici să realizeze un volum dublu de material excavat în fiecare an din cincinalul precedent. Alături de excavatoarele rotitoare, de cele păşitoare, care-şi descarcă necontenit cupele cu rocă pe benzile transportoarelor lungi de sute de metri, în cariere lucrează numeroase alte maşini de înaltă productivitate, cum sînt excavatoarele cu cupa de 8 metri cubi. Cu ajutorul acestora din urmă, excavatoriştii desprind, din strat, în mod selectiv, minereurile de calităţi diferite sau cvarţită metalică, depunîndu-le în „cutiile" de 27 sau 40 de tone ale autobasculantelor. Eşaloane formate din asemenea autovehicule duc, apoi, preţioasa materie primă la punctele de transbordare, unde sortatoare mecanice şi benzi transportoare o împart corespunzător în garniturile de trenuri care intră şi ies din cariera de extracţie, într-un permanent dute-vino.

TREPTELE ÎNNOBILĂRII

„K.M.A. cîştigă în înălţime" — atrage atenţia un volum cu acest titlu, apărut în librăriile din Kursk şi Belgorod, care ilustrează, într-o suită de articole, ascensiunea continuă a producţiei miniere pe ansamblul bazinului, cotele ridicate atinse în ceea ce priveşte calitatea minereurilor. După cum ne comunică şi gazdele, în cincinalul precedent producţia totală a crescut cu 53,5 milioane tone de minereu avînd conţinut ridicat de fier, şi, respectiv, cu 27,4 miliane tone de concentrate (minereu îmbogăţit prin metode industriale).

Probele de calitate luate din diverse puncte ale zonei arată că mai bine de jumătate din rezervele exploatabile satisfac cerinţele de calitate, sub aspectul conţinutului în metal, cerute de industria siderurgică. Cealaltă jumătate reprezentată de minereurile de cvarţită urmează să fie supusă proceselor de îmbogăţire în combinatele amplasate în mai multe localităţi din zonă. În ultimul deceniu, alături de unităţile mai vechi au fost construite şi date în funcţiune complexele de prelucrare şi îmbogăţire a minereurilor de la Mihailovsk (regiunea Kursk) şi Lebedinsk (regiunea Belgorod). Recent, şi-a făcut debutul productiv o nouă fabrică la complexul de la Lebedinsk — a patra la număr —, care măreşte capacitatea de prelucrare a combinatului la peste 10 milioane anual. Aceste complexe majorează substanţial potenţialul bazinului. Fără ele, „K.M.A." ar fi categorisită doar o vastă carieră de extracţie. Prin procedee de separare şi concentrare moderne, minereul de cvarţită, care, iniţial, are numai 33 la sută fier, se îmbogăţeşte, substanţial, în parcurgerea „treptelor înnobilării" în instalaţiile complexelor, căpătînd, în finalul procesului, 68 la sută fier, ceea ce-l face apt pentru o utilizare, cu randamente superioare, în furnale.

NU NUMAI MINEREURI

Actualul plan cincinal (1976—1980) marchează o etapă distinctă în dezvoltarea activităţii în bazinul anomaliei magnetice de la Kursk, înscriind această zonă pe fluxul ascendent al valorificării bogatelor zăcăminte naturale. Astfel, ca o continuare a acestui proces şi, totodată, ca o împlinire a „ciclului metalurgic", se construieşte un puternic combinat pentru producerea de oţeluri superioare şi laminate, pe baza utilizării minereurilor din cariere, îmbogăţite în complexe de înnobilare. Este vorba de combinatul electrometalurgic de la Starii Oskol, care se numără, de altfel, printre obiectivele de importanţă majoră prevăzute în „Direcţiile principale ale dezvoltării economiei naţionale a U.R.S.S. pe anii 1976—1980" şi care va include localitatea respectivă şi, implicit, zona anomaliei magnetice, în rîndul centrelor siderurgice de primă mărime ale ţării. Combinatul menţionat urmează să producă oţel de înaltă calitate, pe baza metodei avansate a reducerii directe a fierului din minereul concentrat, ceea ce constituie o noutate în domeniul metalurgiei tradiţionale. El va intra în funcţiune, într-o primă etapă (1970—1980), cu capacităţi care permit elaborarea a 1,8 milioane tone de oţel superior şi producerea a 1,5 milioane de tone de laminate în sortimente diferite. Materia primă pentru noua unitate siderurgică va fi furnizată de două combinate de înnobilare a minereurilor din zona anomaliei — cele de la Lebedinsk şi, respectiv, de la Stoilensk — care vor prelucra, anual, peste 40 milioane tone de materii prime miniere. În etapa finală, se vor produce anual 3,5 milioane tone de metal, din care 2,7 milioane tone reprezintă laminatele superioare realizate în diferite sortimente.

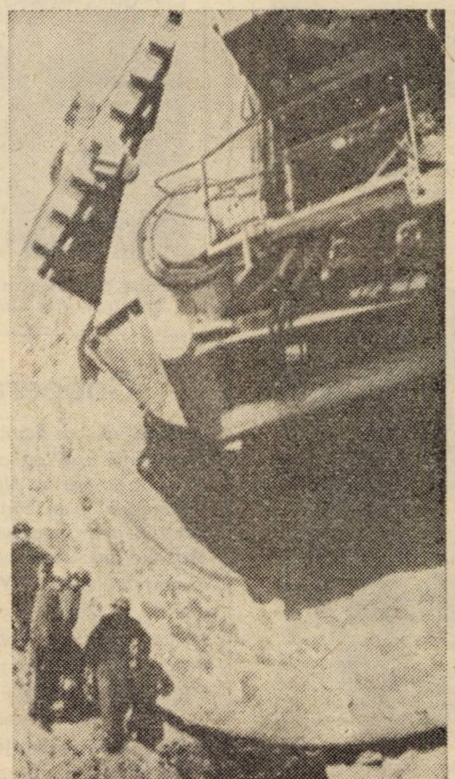

Într-o carieră a minei Mihailovski, din zona anomaliei magnetice de la Kursk

După cum afirmă specialiştii, costul metalului elaborat aici va fi cu mult mai redus decît la uzinele cu tradiţie din Ural sau Ucraina, deoarece procedeul folosit la noua uzină elimină, de la bun început, faza costisitoare de producere a fontei, bazată, aşa cum se ştie, pe uzine cocsochimice şi furnale. S-ar putea spune că, în acest caz, elaborarea metalului începe chiar din faza de pregătire a materiei prime, în combinatele de înnobilare, unde minereul este superconcentrat şi transformat într-un gen de „prefabricate metalizate", care au un conţinut în fier de 90—95 la sută. O calitate importantă a acestor granule metalice o constituie absenţa oricăror impurităţi care ar putea dăuna calităţii metalului. Introduse în cuptoare electrice speciale, prefabricatele metalice superconcentrate dau un oţel de înaltă rezistenţă.

De remarcat că, în zona anomaliei magnetice de la Kursk, se pun în evidenţă şi alte bogăţii minerale de însemnătate economică a căror valorificare formează obiectul activităţii unor întreprinderi apărute în ultimii ani. Aici, au fost prospectate zăcăminte de bauxită, au fost date la iveală sulfuri de minereuri de cupru, nichel. Peste straturile de minereu există, evident, pături de alte minerale — calcar, cretă etc. O parte a acestora se utilizează, în prezent, în fabricile de ciment şi alte materiale de construcţie din oraşul Starii Oskol. De prelucrarea corespunzătoare a rocilor extrase din carieră se ocupă o suită de alte întreprinderi industriale : de concasare-sortare şi producerea unor materiale de construcţii, de sticlărie, de materiale de zidărie silicoase şi altele.

Construcţia noului combinat electrometalurgic de la Starii Oskol, a altor întreprinderi de prelucrare şi industrializare a materiilor prime minerale din zona anomaliei magnetice de la Kursk reprezintă, astfel, o perioadă calitativ superioară în dezvoltarea bazinului, a tuturor celor cinci regiuni adiacente acestui perimetru bogat în resurse : Kursk, Belgorod, Briansk, Orlov şi Harkov.

1000+1

Engleza

Pentru prima oară în istoria aviației canadiene, folosirea limbii engleze va fi obligatorie în comunicațiile aeriene de pe întreg cuprinsul țării. O nouă reglementare federală (intrată în vigoare zilele trecute) prevede, în mod expres, că engleza va fi singura limbă autorizată pentru comunicații tehnice aer-sol în toate fazele zborului și pe toate aeroporturile canadiene, cu excepția a șase mici aeroporturi din Quebec.

Acord

Potrivit unui acord semnat între Cuba și Mexic, ambarcațiunile cubaneze de pescuit vor putea opera în baza unui permis individual, în zona economică exclusivă de 200 mile marine a Mexicului. Ministrul de externe mexican, Alfonso Garcia Robles, a făcut, totodată, cunoscut că un acord similar se află, în prezent, în curs de realizare între Mexic și S.U.A.

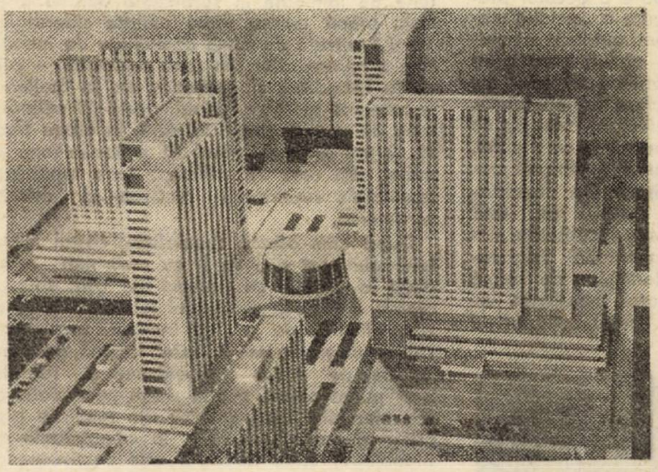

Moscova, gazdă a viitoarei ediții a Jocurilor Olimpice, a început pregătirile. Imaginea, transmisă de agenția A.P.N., redă una din variantele propuse pentru satul olimpic, care va fi situat în parcul Izmailovo

Contacte

Organizația pentru Eliberarea Palestinei asigură, în prezent, securitatea oficialităților americane care călătoresc în sectoarele musulmane ale Beirutului, a informat purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Robert Funseth. El a precizat că toate contactele cu O.E.P. „sînt limitate la problemele de securitate".

Relații

Primul ministru al Australiei, Malcom Fraser, referindu-se la relațiile dintre Canberra și Pekin, a subliniat că țara sa este pregătită să acționeze cu răbdare pentru construirea unui sistem de relații și stabilirea de consultări cu R.P. Chineză, care să ducă la o mai bună înțelegere între cele două guverne și popoare.

Coafură de inspirație olimpică, prezentată la Centrul internațional al satului olimpic de la Montreal

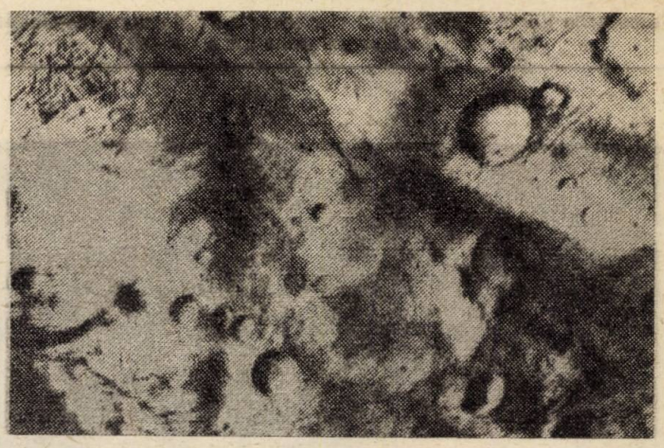

Canalele marțiene sînt formate de apă ? În imagine, o fotografie a unei zone din sudul planetei Marte luată de către „Viking-1". Zona înfățișează canale, despre care oameni de știință spun că ar fi fost formate de apa de ploaie care a căzut pe Marte într-un trecut foarte îndepărtat

Impediment

Neobișnuita invazie de meduze, semnalată în sudul Mării Baltice, constituie, datorită mărimii exemplarelor, un impediment nu numai pentru pescari, ci și pentru turiștii aflați pe litoral. Potrivit agenției ADN, este vorba de meduze din specia Aurelia aurita, care ajung la un diametru de 30–40 centimentri.

Cutremure

Specialiștii suedezi apreciază că ultima serie de cutremure în regiunea euro-asiatică s-a datorat alunecării spre nord a maselor de teren din Africa și India, precum și presiunii pe care această alunecare o exercită asupra Europei și zonei Himalaia. Directorul Institutului siesmologic din Uppsala, dr. Markus

„Ziua pescuitului" într-o localitate bavareză. Cîștigătorul tradiționalei întreceri este declarat „rege al pescarilor"

Cooperare

Vorbind despre importanța apropiatului tîrg panafrican care se va organiza la Alger, în luna septembrie, și al cărui scop este intensificarea cooperării interafricane, ministrul algerian al comerțului, Layachi Yaker, a declarat : „Voința continentului nostru este de a dezvolta, în același timp, relațiile sale de colaborare cu celelalte regiuni ale «lumii a treia» pe baza obiectivelor și principiilor țărilor nealiniate și țărilor «Grupului celor 77», în cadrul Programului de acțiuni privind aplicarea noii ordini economice internaționale".

Baath, a declarat că, în perioada mai-iulie a.c., continentul african și subcontinentul sud-asiatic au înregistrat o sensibilă alunecare spre nord, provocînd seria de cutremure cu o intensitate medie de 7 grade pe scara Mercalli. Primul a fost înregistrat la 7 mai, în nordul Italiei. Au urmat cutremurele din Marea Ionică, Uzbekistan, Sumatra, Noua Guinee și, săptămîna trecută, în China. Savantul suedez apreciază că deplasarea maselor de teren din aceste regiuni este de 1 pînă la 2 cm anual. La rîndul lor, seismologii iugoslavi apreciază că deplasarea maselor de teren ar putea să fie doar o cauză secundară a ultimei serii de cutremure. Cauza principală ar fi, după părerea lor, diversele influențe cosmice asupra Pămîntului.

Sîrma ghimpată interzice accesul în regiunea orașului Seveso (nordul Italiei). Zona a fost contaminată ca urmare a răspîndirii în atmosferă a unui nor de gaze toxice, provenit din explozia unei fabrici de produse chimice lîngă Milano

Mireasă

Scotland Yard-ul se află, de la sfîrșitul săptămînii trecute, pe urmele unei „mirese de ocazie", care contractează cu imigranți, contra unei sume respectabile, căsătorii „pe bandă rulantă", facilitîndu-le – în calitate de soți ai unei cetățene britanice – obținerea permisului de ședere în Anglia. Pînă în prezent, poliția a descoperit peste 50 de imigranți avînd aceeași „soție". Scotland Yard-ul presupune că femeia căutată nu este singura avînd meseria de „mireasă". Deputatul conservator Jill Knight a cerut în parlament o „înăsprire drastică" a legilor cu privire la imigrare.

Rezervă

Fostul președinte al Portugaliei, generalul Costa Gomes, a fost trecut în rezervă (împlinind vîrsta limită de 62 ani), se arată într-un decret publicat în Buletinul oficial al guvernului portughez.

Eșec

O încercare de spargere a unui magazin în orașul Buffalo, din statul New York, și-a aflat deznodămîntul pe... plita bufetului amenajat pentru cumpărători. Încercînd, noaptea, să pătrundă în magazin prin acoperiș, Michael Leone a alunecat pe tubul hotei, blocîndu-se în apropierea plitei. La ora 8 dimineața, a fost aprins focul, pentru prepararea mîncării. Hoțul ghinionist a rezistat pînă la ora 5 după-amiază, cînd, aproape „prăjit", a cerut un pahar cu apă.

În Europa, după o îndelungată vară toridă, zăpada și-a făcut, de timpuriu, apariția. În fotografie, un peisaj insolit pentru această perioadă, surprins în Susten (Alpii elvețieni). Căderi masive de zăpadă s-au semnalat și în zonele alpine din R.F.G., Austria, Franța, Italia

Numire

Președintele Ford l-a numit pe generalul Bernard Rogers în funcția de șef al Statului Major al armatei de uscat a S.U.A. El îl înlocuiește în acest post pe generalul Frederich Weyand, care va fi trecut în rezervă la 1 octombrie.

La Montboudif a avut loc dezvelirea unei statui a fostului președinte al Franței, Georges Pompidou. Ceremonia a fost prezidată de Michel Jobert, care a deținut funcția de ministru al afacerilor externe pe vremea defunctului președinte

Scufundători examinează elicea unui avion ME-109, doborît în „Bătălia Angliei" din 1940, descoperită recent, în Canalul Mînecii

Dezmințire

Departamentul de Stat a dezmințit categoric că S.U.A. pregătesc, împreună cu Marea Britanie și Kenya, înlăturarea mareșalului Idi Amin. Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, R. Funseth, a calificat ca lipsit de temei conținutul informațiilor apărute în acest sens în ziarul „Washington Post". El a declarat că între cele trei capitale au avut loc doar consultări asupra situației din Uganda.

Permis

Primarul general al Heidelbergului, Reinhold Zundel, a devenit nepopular printre muzicanții „de stradă" ai orașului. Deoarece în noua zonă pentru pietoni au apărut prea mulți muzicanți de acest fel, primarul a decis că, pe viitor, nu vor putea cînta pe stradă – din muzicuță ori alte instrumente – decît cei ce s-au îngrijit să obțină din partea primăriei, pentru o marcă, un permis special. Permisul dă dreptul posesorului de a-și exersa talentul, pe parcursul a două ore, în zona pentru pietoni. Nu vor fi distribuite mai mult de cinci permise pe zi.

Retragere

Ministerul Apărării al Franței a anunțat retragerea a trei regimente de artilerie din R.F.G. Retragerea pînă la sfîrșitul anului a 3 000 de oameni este pusă în legătură cu restructurarea armatei franceze. Franța – precizează agenția D.P.A. – menține, în prezent, circa 60 000 de soldați în sud-vestul R.F.G.

Șah

Campionul mondial la șah, sovieticul Anatoli Karpov, și fostul deținător al titlului, americanul Bobby Fischer, care au încheiat recent, la Tokio, un acord de principiu pentru a disputa, în cursul acestui an, un meci cu caracter particular, se vor întîlni din nou, luna aceasta, în Elveția, în vederea stabilirii locului viitoarei dispute șahiste. Yasushi Matsumoto, președintele Asociației nipone de șah, membru al Comitetului Central al Federației Internaționale de șah, apreciază că meciul ar putea avea loc în Japonia. Miza întrecerii, estimează agenția France Presse, s-ar putea ridica la cinci milioane de dolari.

MIŞCAREA DE NEALINIERE — evoluţie, obiective şi structuri politice

Ion Mielcioiu

Mişcarea de nealiniere, ca fenomen nou în relaţiile internaţionale contemporane, este un rezultat firesc al modificărilor intervenite după cel de-al doilea război mondial, una din expresiile specifice ale marilor transformări înnoitoare şi ale mutaţiilor petrecute în configuraţia politică a lumii.

Prin conţinutul şi obiectivele sale, mişcarea de nealiniere s-a definit, încă din momentul creării ei, ca o reacţie la politica imperialistă de înrobire şi dictat, de împărţire a lumii în blocuri şi sfere de influenţă, de menţinere a raporturilor de inechitate, întemeiate pe dominaţie şi presiune, pe amestecul în treburile interne ale altor state.

Desigur, alături de platforma principială privind normele menite să guverneze raporturile dintre state — norme, de altfel, cu caracter universal şi aplicabilitate generală —, poziţia antibloc a fost un principiu de constituire a mişcării şi un criteriu de admitere a statelor în rîndurile sale.

De-a lungul evoluţiei istorice a conceptului — şi a mişcării în sine — ceea ce s-a dovedit, însă, determinant a fost exigenţa fundamentală a unei politici de independenţă, în consens cu comandamentele majore ale vieţii internaţionale. **„Există —** afirma, în acest sens, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — o mare asemănare între politica de independenţă şi cea de nealiniere. În fond, a vorbi de nealiniere înseamnă a vorbi şi a fi pentru o politică de egalitate internaţională, împotriva politicii imperialiste de forţă şi dictat, pentru triumful unor relaţii noi între state care să asigure afirmarea deplină a fiecărei naţiuni".**

O succintă privire retrospectivă permite să se constate că, în ce priveşte doctrina şi orientarea sa politică, mişcarea de nealiniere cunoaşte o evoluţie istorică proprie, se conturează şi se afirmă treptat, pe parcursul a aproximativ două decenii ; ea se află şi azi într-un proces de clarificări şi dezvoltări calitative. Deşi, în general, se apreciază că mişcarea de nealiniere începe odată cu prima conferinţă la nivel înalt de la Belgrad, din 1961, totuşi multe idei şi elemente constitutive, definitorii ale conceptului de nealiniere datează încă din primii ani ai perioadei postbelice, se regăsesc, între altele, în documentele conferinţelor de solidaritate afro-asiatice, în cugetările politice ale unor eminenţi oameni de stat.

Un element esenţial, propulsor al definirii mişcării de nealiniere l-a constituit — şi îl constituie — tendinţa majoră de afirmare şi consacrare a principiilor de drept internaţional, cu vocaţie universală, principii la care au aderat şi statele care compun, astăzi, mişcarea de nealiniere. Subliniate în declaraţii oficiale, în documente bi şi multilaterale, ele au reprezentat liantul — teoretic şi concret — al mişcării.

În acest sens, Conferinţa de la Bandung (18—24 aprilie 1955 *), impozantă manifestare a solidarităţii afro-asiatice, poate fi socotită precursoare a mişcării ţărilor nealiniate. Principiilor — afirmate în documente anterioare, cunoscute şi sub denumirea de „Pancea şila", şi anume : respectarea reciprocă a suveranităţii şi integrităţii teritoriale ; neagresiunea ; neamestecul în treburile interne ale statelor ; egalitatea şi avantajul reciproc ; coexistenţa paşnică — li se adaugă altele noi : recunoaşterea egalităţii tuturor raselor şi a tuturor popoarelor — mari şi mici ; dreptul fiecărui stat la apărarea individuală şi colectivă, în conformitate cu Carta O.N.U. ; abţinerea de la folosirea acordurilor de apărare colectivă în numele unor interese unilaterale ale marilor puteri; reglementarea tuturor litigiilor internaţionale prin mijloace paşnice ; respectarea drepturilor fundamentale ale omului, precum şi a scopurilor şi principiilor Cartei O.N.U.

■

Ataşamentul la principiile noi de relaţii între state a constituit fundamentul pe care s-au regăsit state cu orînduiri sociale diferite, cu politici — interne şi externe — proprii, cu nivel de dezvoltare diferit, state din diverse zone geografice, de mărimi diferite. În această ordine de idei, este necesar de subliniat că, încă de la început, s-a remarcat compatibilitatea dintre participarea la activităţile şi reuniunile mişcării de nealiniere şi calea socialistă de dezvoltare. Exemplul Iugoslaviei, ca şi al altor ţări socialiste, s-a dovedit, în acest sens, elocvent. Este, de altfel, cunoscut că în cadrul mişcării de nealiniere acţionează, ca membri cu drepturi depline, şi Cuba (membru fondator), R.P.D. Coreeană, R.S. Vietnam. Ţările socialiste, ca şi ţările nealiniate, împotrivindu-se vechiului sistem de relaţii internaţionale, creat şi impus de imperialism, sînt deopotrivă angajate în lupta pentru triumful noilor principii menite să stea la baza relaţiilor dintre toate statele, sînt direct interesate în instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

■

Prăbuşirea sistemului colonial a modificat radical structura relaţiilor internaţionale, a dus la apariţia a zeci de noi state, care au optat pentru politica de nealiniere şi au pus o puternică amprentă asupra caracterului pregnant antiimperialist şi anticolonialist al mişcării. În marea lor majoritate, ţările nealiniate sînt ţări recent eliberate, care au păşit pe calea dezvoltării de sine stătătoare. Observăm că amplificarea mişcării de nealiniere este aproape în raport direct cu procesul de eliberare naţională a popoarelor de sub dominaţia străină.

Un moment de mare importanţă care a favorizat dezvoltarea mişcării de nealiniere şi consolidarea rîndurilor sale l-a constituit cea de-a XV-a sesiune jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., din anul 1960, cînd au fost primite în Organizaţia mondială 16 noi state africane. Sesiunea a prilejuit stabilirea de contacte personale directe între conducători de frunte ai statelor, a facilitat pregătirea primei conferinţe la nivel înalt a ţărilor nealiniate. Grija pentru menţinerea păcii, necesitatea adoptării de măsuri urgente în direcţia dezarmării şi accelerarea decolonizării Africii, realizarea principiului universalităţii O.N.U., întărirea rolului Organizaţiei sînt numai cîteva din problemele importante în care reprezentanţii statelor nealiniate au prezentat propuneri proprii şi au acţionat de pe poziţii comune.

Conlucrarea rodnică la O.N.U. a statelor nealiniate, aspiraţiile şi interesele comune în domenii majore ale vieţii internaţionale, capacitatea dovedită de a juca un rol pozitiv, constructiv în depăşirea situaţiilor de criză şi încordare, de a participa la reglementarea problemelor internaţionale prin găsirea de soluţii în folosul general, toate acestea au constituit premise favorabile pentru convocarea primei conferinţe (Belgrad, 1961) a ţărilor nealiniate.

La Conferinţa de la Belgrad au participat 28 de state, din care 3 în calitate de observator. Cea de-a doua Conferinţă s-a desfăşurat la Cairo, în octombrie 1964 : au participat reprezentanţi ai 57 de state, din care 10 în calitate de observator. După Conferinţa de la Cairo, mişcarea de nealiniere cunoaşte o perioadă de stagnare, determinată atît de factori interni, cît şi externi. Iniţiativa convocării unei noi conferinţe i-a aparţinut preşedintelui Iugoslaviei, iar pregătirea ei a necesitat două întîlniri consultative. A treia Conferinţă a şefilor

*) Au participat: Afganistan, Arabia Saudită, Birmania, Cambodgia, Ceylon, R.P. Chineză, Coasta de Fildeş, Egipt, Etiopia, Filipine, India, Indonezia, Iordania, Iran, Irak, Japonia, Laos, Liban, Liberia, Libia, Nepal, Pakistan, Siria, Sudan, Tailanda, Turcia, R.D. Vietnam, Vietnamul de Sud, Yemen; de notat că, la conferinţă, au luat parte şi state membre în alianţe militare deja constituite: Turcia (în N.A.T.O.), Pakistan, Filipine şi Tailanda (în S.E.A.T.O.).

de stat și guvern a avut loc la Lusaka (Zambia), în septembrie 1970, cu participarea a 64 de state, din care 10 ca observatori. Cea de-a patra Conferință la nivel înalt s-a ținut la Alger, în septembrie 1973, cu participarea a 86 de state, din care 8 ca observatori, iar 3 ca invitați ; de asemenea, au fost prezenți ca observatori reprezentanți ai 16 mișcări de eliberare națională și 4 organizații internaționale. Conferința a adoptat numeroase și importante documente : Declarația privind lupta de eliberare națională, Declarația economică, Programul de acțiune pentru cooperarea economică, 15 rezoluții politice, 6 rezoluții economice, hotărîrea privind mandatul Biroului conferinței. Problema creării unui organism permanent al mișcării a fost viu discutată, hotărîndu-se în final alegerea unui birou al conferinței care, potrivit mandatului, are ca sarcini: pregătirea următoarei conferințe la nivel înalt, discutarea problemelor de fond pentru proxima întîlnire a miniștrilor de externe, coordonarea acțiunilor și pozițiilor, în special la O.N.U., studierea și prezentarea de recomandări cu privire la stabilirea unui secretariat permanent, facilitarea îndeplinirii responsabilităților diferitelor state membre în cadrul programului de acțiune pentru cooperarea economică. Președinția în exercițiu a Biroului de coordonare aparține Algeriei, ca țară gazdă a precedentei conferințe, și din el fac parte 17 state, reprezentate de șefii misiunilor lor permanente pe lîngă O.N.U. Pe baza sugestiilor și recomandărilor făcute de diferite state nealiniate, în cadrul mai multor reuniuni de lucru ținute la New York, Biroul de coordonare a stabilit agenda provizorie a apropiatei Conferințe de la Colombo la nivel înalt, a propus măsuri pentru accelerarea punerii în aplicare a deciziilor Conferinței ministeriale de la Lima din 1975, pentru consolidarea cooperării și solidarității țărilor nealiniate. Reuniunea de la Alger a Biroului de coordonare la nivelul miniștrilor de externe (31 mai—3 iunie 1976) a pus accent pe examinarea modului de îndeplinire a rezoluțiilor și programelor de acțiune, adoptate în toamna anului 1973 de cea de-a IV-a Conferință la nivel înalt, și pe analiza detaliată a actualei situații internaționale. Comunicatul final al reuniunii reafirmă poziția țărilor nealiniate față de problemele fundamentale ale vieții internaționale, față de focarele de tensiune care mai persistă în diferite zone geografice. O atenție deosebită s-a acordat problemelor grave și complexe ale relațiilor economice internaționale, subliniindu-se necesitatea ca toate țările nealiniate să mențină o cooperare strînsă între ele, pentru a-și aduce o contribuție sporită la instaurarea unor noi raporturi internaționale, politice și economice, întemeiate pe echitate, justiție și respectul intereselor tuturor statelor și națiunilor. În cadrul lucrărilor, Biroul a examinat cererile de admitere în mișcare a noi state, ca membre cu drepturi depline, observatori sau invitați, și a adoptat recomandări corespunzătoare.

■

În afara celor patru conferințe ale șefilor de stat și guvern, pînă în prezent au mai avut loc peste 10 întîlniri consultative și reuniuni ale țărilor nealiniate, inclusiv la nivel ministerial. Din această categorie menționăm : conferința privind problemele dezvoltării economice (Cairo, 9—18 iulie 1962), reuniunea consultativă a reprezentanților speciali ai guvernelor țărilor nealiniate (Belgrad, 8—12 iulie 1969), reuniunea pregătitoare (Dar Es Salaam, 12—17 aprilie 1970), reuniunea ministerială consultativă a țărilor nealiniate (New York, 30 septembrie 1971), conferințele miniștrilor de externe ai țărilor nealiniate de la Georgetown (Guyana), din 8—12 august 1972, și de la Lima (Peru), din 25—30 august 1975.

Prin conținutul problematicii dezbătute, al documentelor adoptate, precum și prin numărul mare al țărilor reprezentate, reuniunile menționate se înscriu, alături de conferințele la nivel înalt, ca momente deosebit de importante în dezvoltarea mișcării de nealiniere, cu largi rezonanțe în viața internațională. Conferința ministerială de la Lima — la care România este prezentă pentru prima oară în istoria mișcării de nealiniere, în calitate de invitat — înregistrează cea mai numeroasă participare față de toate reuniunile precedente ale țărilor nealiniate : 98 de state, din care 8 ca observatori și 9 ca invitați. Menționăm, cu acest prilej, fenomenul nou al includerii țărilor Americii Latine în mișcarea nealiniaților, ca un moment important al evoluției sale cuprinzătoare.

■

Sub impulsul marilor mutații politice, al tendințelor majore în direcția afirmării noilor principii de relații între state, al creării unui larg front antimperialist, al creșterii rolului țărilor mici și mijlocii pe arena mondială și, în general, al democratizării vieții internaționale, mișcarea s-a comportat ca un organism viu, dinamic, care a respins sistemul grupărilor închise de state — imperative de care depind însăși continuitatea mișcării, vitalitatea și succesul acțiunilor sale, creșterea numerică și a influenței ei în lume, imprimarea unui caracter mai larg politicii de nealiniere. În context, trebuie subliniat faptul că, dacă poziția de neaderare la blocuri a format și formează încă un element important al substanței politice a mișcării de nealiniere, acesta își va pierde, în mod obiectiv, semnificația, odată cu desființarea blocurilor militare, cu organizarea pe principii noi a relațiilor internaționale și — cum remarca, recent, președintele **Nicolae Ceaușescu** — însăși noțiunea de nealiniere își va pierde atunci mult din însemnătatea sa. Marea majoritate a țărilor nealiniate au evidențiat necesitatea introducerii unor elemente noi, mai flexibile în determinarea conceptului de nealiniere, astfel încît criteriile stabilite în urmă cu 15 ani să fie mai suple, suficient de elastice, permițînd o participare cît mai largă a statelor la activitățile și reuniunile mișcării de nealiniere, începînd cu apropiata Conferință, a V-a, la nivel înalt de la Colombo, din august 1976. Pentru că, așa cum s-a apreciat la reuniunea Biroului de coordonare al țărilor nealiniate de la Alger, din 31 mai — 3 iunie a.c., „extinderea dimensiunilor și lărgirea sferei de acțiune a mișcării reprezintă expresia adevăratului interes pe care mișcarea de nealiniere îl suscită în lume".

Ca o expresie specifică de manifestare a solidarității țărilor în curs de dezvoltare, a luptei pentru promovarea unor relații cu adevărat democratice în lume și, totodată, ca antiteză a politicii de bloc, mișcarea de nealiniere nu se constituie într-un grup închis de state sau o organizație cu forme instituționalizate rigide și impermeabile.

Tendința de creștere a mișcării de nealiniere vădește ponderea tot mai mare pe arena internațională a țărilor care păsesc pe calea dezvoltării libere, de sine stătătoare, a țărilor denumite generic „lumea a treia", în general a țărilor mici și mijlocii — care, în marea lor majoritate, sînt țări în curs de dezvoltare și, ca atare, au puternice interese comune și acționează, din ce în ce mai concret, în virtutea solidarității militante, pentru crearea unui front cît mai larg, în direcția dezvoltării progresiste a omenirii, a înfăptuirii unei noi ordini economice și politice în lume.

Prăbușirea sistemului colonial, apariția a noi state independente și intrarea lor masivă în mișcarea de nealiniere a imprimat acesteia noi obiective și preocupări majore. Eliberarea de sub dominația colonială și cucerirea independenței politice nu au marcat, însă, automat și independența economică a noilor state. De aceea, unele din obiectivele specifice ale mișcării de nealiniere, de mare actualitate, le reprezintă consolidarea independenței economice a țărilor în curs de dezvoltare, accelerarea progresului lor economic și social, reducerea decalajului care le desparte de țările industrializate, promovarea egalității în drepturi în relațiile economice între toate țările lumii, a suveranității asupra resurselor naționale, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Preocuparea — preponderentă în ultima vreme — pentru sfera economicului este firească, dacă se are în vedere că marea majoritate a țărilor nealiniate sînt state în curs de dezvoltare. De altfel, țările nealiniate, împreună cu celelalte țări în curs de dezvoltare au depus, în ultimul timp — în cadrul Organizației Națiunilor Unite și al diverselor sale instituții specializate — o activitate importantă, pe plan internațional, în direcția formulării exigențelor și cerințelor unei noi ordini economice mondiale, pentru stabilirea unor măsuri concrete în acest sens — activitate materializată în avansarea unor propuneri și a unor proiecte de rezoluții ce au fost supuse spre dezbatere în reuniuni ale Adunării Generale și ale organizațiilor din sistemul O.N.U. Este de menționat, ca un fenomen deosebit, că multe din țările nealiniate, din țările în curs de dezvoltare, angajate ferm pe calea consolidării independenței economice, au trecut la înfăptuirea unor acțiuni practice care se încadrează în procesul complex al evoluției omenirii spre o nouă ordine economică internațională cum sînt : preluarea controlului național asupra propriilor bogății, valorificarea internă a resurselor naturale, reglementarea, în interesul național, a raporturilor cu capitalul străin, promovarea unor măsuri vizînd așezarea pe baze echitabile a instrumentelor și mecanismelor de înfăptuire a schimburilor și cooperării internaționale.

■

La inițiativa și pe baza proiectelor de rezoluție prezentate de aceste țări, Organizația Națiunilor Unite a adoptat, în 1974, Declarația și Planul de acțiune asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale, iar, în 1975, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (ce are ca obiectiv declarat făurirea unei noi ordini economice în lume), precum și documentul Dezvoltarea și cooperarea economică internațională (acesta din urmă, cu prilejul celei de-a VII-a sesiuni extraordina-

re a O.N.U., apreciată ca reprezentînd un moment important pe calea eforturilor îndreptate spre făurirea unei noi ordini economice internaționale). Toate documentele menționate dau expresie necesității statornicirii unor noi relații internaționale echitabile și reciproc avantajoase, instaurării unei noi ordini economice în lume, care să reflecte schimbările produse pe arena mondială, să constituie o alternativă nouă la cea actuală — creată în condițiile în care majoritatea țărilor nealiniate, a țărilor în curs de dezvoltare nici nu existau ca state independente și suverane — care să asigure dezvoltarea liberă, de sine stătătoare a tuturor statelor, respectarea strictă a dreptului fiecărui popor de a dispune de sine, de propriile resurse, lichidarea subdezvoltării și decalajelor, sprijinirea eforturilor statelor mai puțin avansate, extinderea neîngrădită a colaborării economice dintre toate țările, ca bază pentru propășirea generală, pentru realizarea păcii mondiale.

Ca expresie pregnantă a preocupărilor pe linia înfăptuirii noii ordini, a obiectivelor de progres pe care le împărtășesc, deopotrivă, țările nealiniate participă, în covîrșitoarea lor majoritate, alături de celelalte state în curs de dezvoltare, la activitatea „Grupului celor 77" — grupare din care România face parte ca membru deplin și a cărei menire este tocmai aceea de a constitui cadrul de realizare a unei largi conlucrări între toate aceste țări, în vederea promovării, pe arena mondială, a unor raporturi economice noi, echitabile, a lichidării subdezvoltării și decalajelor, a asigurării progresului general. După cum se știe, un moment de o deosebită însemnătate în acțiunea țărilor respective în direcția promovării acestor obiective l-a constituit cea de-a treia sesiune ministerială a „Grupului celor 77", desfășurată, anul acesta, la Manila, în perspectiva celei de-a patra reuniuni a U.N.C.T.A.D. Declarația și Programul de acțiune, adoptate cu acest prilej, au reprezentat platforma de negociere a acestor țări la Conferința de la Nairobi.

În lumina evoluțiilor actuale, este de prevăzut că problematica economică va deține o pondere tot mai mare în cadrul reuniunilor viitoare ale țărilor nealiniate. Aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin că problematica politică va scădea ca importanță sau va fi neglijată. Dimpotrivă, evoluția vieții internaționale, cu toate progresele înregistrate de procesul de destindere, arată că mai există multe pericole pentru independența și libertatea națiunilor, concepții anacronice și practici care pun în pericol pacea și securitatea internațională. În fond, împărțirea lumii în țări bogate și sărace, ca rezultat nemijlocit al exploatării colonialiste, adîncirea decalajelor economice, persistența subdezvoltării constituie amenințări grave la adresa păcii și înțelegerii în lume. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa, **„fără lichidarea decalajelor și inegalităților dintre state, a foametei și mizeriei la care este supusă o mare parte a populației globului, fără înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale bazate pe echitate, nu se poate vorbi de o pace trainică pe planeta noastră".**

O privire sumară asupra documentelor elaborate de reuniunile țărilor nealiniate care au avut loc pînă acum și a intervențiilor reprezentanților acestor state ne conduce la constatarea că nu există problemă majoră, fundamentală, a vieții internaționale care să nu fi fost abordată și să nu fi preocupat mișcarea de nealiniere, țările care o compun. Se poate afirma că, într-un anumit sens, istoria mișcării de nealiniere, de la apariția sa și pînă în prezent, este o expresie nuanțată și specifică a însăși istoriei relațiilor internaționale din perioada postbelică, cu toate evoluțiile sinuoase și vicisitudinile întîmpinate de statele mici și mijlocii în păstrarea ființei lor naționale, în afirmarea lor plenară pe scena politicii mondiale. Țările nealiniate au dovedit că nu pot fi pasive și indiferente cînd este vorba de menținerea păcii și apărarea independenței lor naționale. Lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, a tuturor formelor de dominație și asuprire, a amestecului în treburile interne ale altor state și popoare, promovarea cauzei independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și respectului reciproc au devenit caracteristici definitorii ale mișcării de nealiniere, care nu mai poate fi privită, în exclusivitate, ca o cale de depășire a divizării lumii în blocuri, ci ca o politică activă și cuprinzătoare pentru democratizarea relațiilor internaționale în ansamblul lor.

Tot atît de evident este și faptul că mișcarea de nealiniere nu poate fi tratată separat, desprinsă din cadrul ei firesc, al frontului larg reprezentat de țările socialiste, de state care pășesc pe calea dezvoltării de-sine-stătătoare, de mișcările naționale de eliberare, de forțele antiimperialiste, progresiste și democratice de pretutindeni.

Nealinierea, ca mișcare progresistă a zilelor noastre, va cunoaște, desigur, noi dezvoltări, cuprinzînd tot mai multe state. Din mișcarea de nealiniere fac parte țări diferite ca mărime, sistem social-politic și nivel de dezvoltare, cu particularități specifice istorice, culturale, geografice și de climă. Marea diversitate a mișcării, caracterul ei eterogen fac inevitabile și deosebirile de păreri în unele probleme internaționale, apariția unor neînțelegeri între țările nealiniate. Cu toate deosebirile sau dezacordurile care, în multe cazuri, sînt și rezultatul influenței și presiunilor exercitate din afara mișcării, s-a evidențiat o platformă de preocupări comune ale țărilor nealiniate asupra problemelor fundamentale cu care este confruntată omenirea.

Una din problemele importante cu care mișcarea nealiniaților a fost confruntată a fost aceea a necesității lărgirii ei, prin aderarea altor state, și, totodată, a unității ei, iar, pe baza aceasta, a creșterii influenței sale politice.

Prin principiile de vocație universală promovate de ele și obiectivele pe care le urmăresc, statele nealiniate joacă un rol activ în viața internațională, ocupă un loc de prim plan în politica mondială, în rîndul forțelor progresiste.

În lumina tendințelor majore de evoluție a mișcării nealiniaților, cea de-a V-a Conferință la nivel înalt de la Colombo (16—19 august 1976) este menită să constituie o etapă importantă în procesul afirmării și consolidării principiilor fundamentale ale dreptului internațional contemporan, al reducerii încordării, realizării destinderii internaționale și afirmării dreptului statelor nealiniate și al celorlalte țări în curs de dezvoltare de a-și face auzită vocea în soluționarea problemelor internaționale.

Prin obiectivele ei, mișcarea de nealiniere — și, în acest sens, Conferința de la Colombo este destinată să-și aducă o contribuție concretă — se încadrează în eforturile largi de consolidare a unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, de mobilizare tot mai activă a tuturor forțelor progresiste ale epocii contemporane, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

DOCUMENTAR

JAMAICA — „țara izvoarelor"

Pentru zona Americii Latine, Jamaica reprezintă una din așa-numitele „țări de limbă engleză din Caraibe". Profilul istoric, social, dar, mai ales, cel politico-economic distinct — de foste colonii britanice — precum și recenta lor apropiere de preocupările statelor latino-americane — exprimată prin aderarea la organismele mai vechi sau mai noi ale continentului — a conturat treptat această caracterizare comună, care însoțește aproape întotdeauna referirile la Trinidad-Tobago, Barbados, Guyana sau Jamaica. Fiecare și-a construit, însă, o fizionomie proprie, căreia dobîndirea independenței i-a accentuat, o dată în plus, trăsăturile.

Independența Jamaicăi, rămasă membră a Commonwealth-ului, este de dată recentă : 6 august 1962. Prin constituția intrată în vigoare la acea dată, devine monarhie constituțională, șeful statului fiind regina Marii Britanii, reprezentată de un guvernator general. Acesta este desemnat de suverană, la recomandarea primului ministru jamaican, care conduce, cu drepturi depline, întreaga activitate executivă.

A treia insulă, ca suprafață, din Arhipelagul Antilelor Mari (Indiile de Vest), Jamaica a fost descoperită de Columb în 1494, în timpul celei de-a doua expediții spre „Lumea Nouă", și denumită de el Santiago. Indienii localnici i-au autohtonizat, însă, denumirea, spunîndu-i „insula izvoarelor" (Jamaica). A fost, poate, una din ultimele dar puternicele manifestări ale elementului indigen, a cărui colonizare spaniolă, apoi engleză a însemnat exterminarea sa treptată. Plantațiile de trestie de zahăr încep să fie lucrate cu sclavi negri din Africa, iar, după abolirea sclaviei (1833), cu muncitori din India și China. Modificările aduse de colonizatori configurației etnice se reflectă azi în structura populației, care, în proporție de 76,3 la sută, este de origine africană.

Din punct de vedere istoric, economia Jamaicăi a avut un puternic caracter agricol, dependent de producția cîtorva culturi, printre care predomină trestia de zahăr și bananele. O nouă dezvoltare economică începe odată cu exploatarea bauxitei, în 1952, și a industriei turismului în deceniile '50—'60. Acoperind aproape 20 la sută din producția mondială de bauxită, Jamaica se situează pe locul doi în lume, după Australia. Guvernul a început, în anii din urmă, o amplă acțiune de preluare a marilor întreprinderi prelucrătoare, concesionate unui număr de 6 companii nord-americane. Au trecut deja în proprietatea statului jamaican 51 la sută din acțiunile trusturilor „Kaiser" și „Reynolds". Proiecte de cooperare cu țări apropiate, atît geografic, cît și ca orientare politică, tind să înlocuiască, în prezent, vechii parteneri. Mexicul, Venezuela, Guyana și Trinidad-Tobago participă la crearea, în colaborare, a unei industrii complexe, care va produce bauxită, aluminiu și alumină. Primele două țări iau, de asemenea, parte la mari proiecte de investiții, cel mai recent ma-

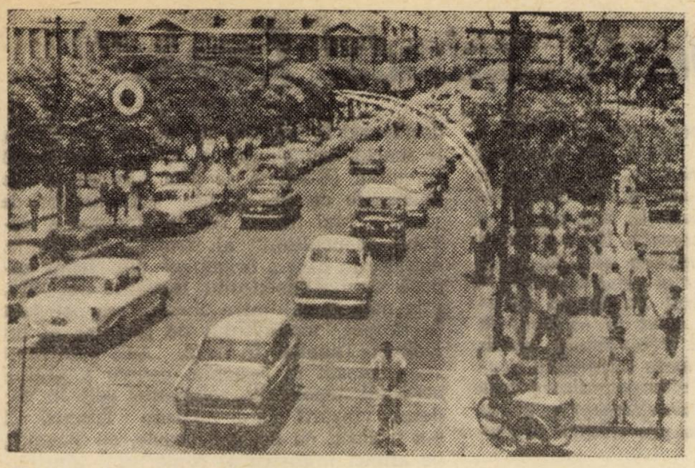

Strada portului din Kingston, capitala țării

terializîndu-se prin rafinăria de petrol de la Luana Point, pentru care Mexicul furnizează specialiști, iar Venezuela — o bună parte a petrolului. „Vrem să fim cît mai liberi posibil, față de dominația companiilor multinaționale", afirmă premierul Michael Manley.

Este o viziune, care, lărgindu-și orizontul, afirmă necesitatea unei noi ordini economice mondiale. Exportatoare de materii prime, Jamaica susține reașezarea corespunzătoare a prețurilor acestora, în concordanță cu cele stabilite pentru achiziționarea de tehnologie și de produse finite. Măsurile pe plan intern, cît și pe plan extern, afirmînd o linie politică independentă și suverană, de largă audiență populară, se corelează firesc între ele : extinderea controlului statului în economie ; majorarea impozitelor asupra exporturilor de bauxită ; răscumpărarea de la marii latifundiari a zeci de mii de hectare de pămînt, care au fost distribuite țăranilor ; afectarea unei bune părți din bugetul jamaican — în exercițiul financiar 1975—1976 s-a cifrat la aproximativ 1 miliard de dolari — pentru realizarea mai multor proiecte de dezvoltare social-economică a țării, în special în domeniile agriculturii, construcției de locuințe și învățămîntului ; lărgirea relațiilor comerciale cu statele din zonă, cu alte state în curs de dezvoltare, cu toate țările, inclusiv socialiste; inițierea unor acțiuni de cooperare regională ; participarea activă la activitatea organismelor special create de țările latino-americane, printre care S.E.L.A. (Sistemul economic latino-american), CARICOM (Piața comună din Caraibe), NAMUCAR (Întreprinderea multinațională de navigație maritimă din Caraibe).

Solidaritatea României cu preocupările spre progres și bunăstare ale Jamaicăi s-a exprimat, foarte recent, cu prilejul vizitei ministrului de externe, Dudley J. Thompson, la București. Cele două țări au constatat existența condițiilor favorabile promovării raporturilor pe plan politic și economic, inițierii unor acțiuni concrete de cooperare în producție, de conlucrare în domeniul tehnico-științific, cultural, precum și al vieții internaționale. Au fost identificate, ca probleme de interes comun, lichidarea subdezvoltării, a decalajelor, remarcîndu-se cu satisfacție identitatea preocupărilor celor două guverne în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale, a înfăptuirii de măsuri concrete pentru dezarmarea generală și, în primul rînd, cea nucleară, a îmbunătățirii și democratizării Organizației Națiunilor Unite.

Stabilind, în mai 1976, relații la nivel de ambasadă, România și Jamaica au inițiat deci, într-un timp scurt, primele acțiuni concrete menite să consolideze bunele lor raporturi. Sînt contribuții la dezvoltarea viitoare a relațiilor, cărora li s-a clădit, de pe acum, temelia.

Anca Voican

O metropolă a comerțului: SINGAPORE

La posturile de radio și televiziune din Singapore, programele sînt prezentate, succesiv, în limbile malayeză, chineză, tamilă și engleză, pentru a fi înțelese de o populație ce numără doar un sfert de milion de locuitori, dar reprezintă un amestec de rase și etnii greu de regăsit în orice alt loc de pe glob.

În 1819, cînd, pentru o mie de lire sterline, Sir Stamford Raffles cumpăra de la sultanii malayezi „consimțămîntul de a întemeia o întreprindere comercială la gura fluviului Singapore", aici exista doar un sat de 150 de locuitori. Englezii au sesizat, însă, bine importanța strategică și comercială a insulei și, în numai cîțiva ani, au investit zece milioane de lire sterline în organizarea acestei „santinele a imperiului" la punctul de întîlnire dintre două oceane : Pacific și Indian. Ceea ce nu a împiedicat, peste mai bine de un secol, cucerirea ei, în februarie 1942, în decurs de numai o săptămînă, de către trupele japoneze, sosite pe biciclete de-a lungul digului îngust ce leagă Singapore de continentul asiatic. În 1945, japonezii au fost alungați și orașul-insulă a aderat la Federația Malayeziei, din care s-a retras, la 9 august 1965, proclamîndu-și independența și statutul de republică. De acum încolo, locuitorii insulei se dedică, mai mult ca oricînd, ocupației care îi interesează în cel mai înalt grad : comerțul.

Îndeletnicirile comerciale angajează trei sferturi din populație, de la negustorașii ce năvălesc asupra navelor ce acostează în port sau asupra turiștilor de pe străzile principale, pînă la lucrătorii magazinelor de lux din Raffles Place și, de aici, la marile întreprinderi și companii din centrul orașului.

Lipsit, în general, de materii prime și obligat la o mare concentrare de spațiu, Singapore a înțeles să-și exploateze cît mai bine privilegiata situație geografică, de punct de intersecție a 200 de linii maritime și 18 trasee aeriene ce leagă Extremul Orient de Europa și America de Orientul Mijlociu. În portul său — situat pe locul patru în ierarhia mondială, după Rotterdam, New York și Yokohama — ancorează, anual, 40 000 de vase, purtînd milioane de tone de produse. Singapore asigură primirea și revînzarea materiilor prime sosite din toate colțurile lumii, dar, cu precădere în ultimii ani, preferă situația mai avantajoasă de a le reexporta în stare prelucrată. Se poate realiza acest lucru, datorită unei politici economice care are ca obiective prioritare pregătirea unei mîini de lucru de înaltă calificare și atragerea de investiții străine, sub atenta supraveghere a statului. Astfel, contractele încheiate de statul singaporez cu firmele străine ce-și desfășoară activitatea în insulă pun un accent deosebit pe capacitatea acestor firme de a oferi nu numai noi locuri de muncă, cît mai ales de a contribui la progresul tehnologic național. Pe aceste baze, petrolul sosit din Brunei și Kuweit, cauciucul din Malayezia, fructele și legumele din Birmania, lemnul și copra din Tailanda sau alte țări devin, în întreprinderile singaporeze, benzină și anvelope, cherestea și mobilă, ulei și conserve, plecînd, apoi, spre alte colțuri ale lumii.

Paralel cu comerțul, s-au dezvoltat sectoarele financiar, serviciul asigurărilor și traficul naval. Azi, nici o mare bancă mondială nu-și poate permite să nu dețină reprezentanțe în acest loc. În centrul Singaporelui, acestea sînt în număr de 80.

Evoluțiile de pe scena economică mondială a ultimilor ani a determinat Singapore să depună eforturi mai insistente pentru depășirea situației sale dependente de comerțul extern, de fluctuația prețurilor de pe piața internațională. În acest sens se situează interesul statului singaporez pentru diversificarea economiei na-

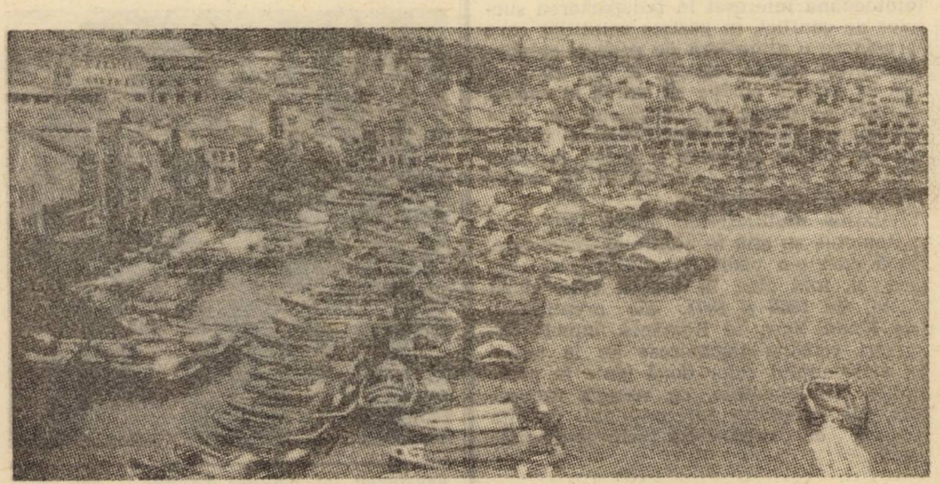

Fluviul Singapore — așa cum poate fi văzut în fiecare zi

ționale, pentru dezvoltarea unei industrii proprii. La Jurong, în sud-vestul insulei, a fost creat un mare complex industrial, prevăzînd 500 de întreprinderi de interes pentru industriile metalurgică, de mașini, ușoară, chimică etc. Au fost, de asemenea, create noi zone industriale la Red Hill, Tanglin, Halt, Kallang, și s-au construit noi șantiere pentru construcții navale de mare tonaj.

În aprilie 1976, premierul Lee Kuan Yew preciza : „Dezvoltarea economică a Singaporelui a dus la o creștere substanțială a venitului național în ultimii zece ani. De la 2,8 miliarde dolari, în 1965, produsul național brut a ajuns, în 1975, la 8,05 miliarde dolari". Arătînd că economia națională a resimțit efectele recesiunii și inflației de pe plan internațional, el a subliniat că, în ciuda greutăților, în anii independenței, „Singapore a devenit un stat cu economie diversificată și puternică". Un singur exemplu : în ultimul deceniu, sectorul construcțiilor și reparațiilor navale s-a dezvoltat de peste 15 ori, valoarea producției trecînd de la 50 milioane dolari, în 1964, la 700 milioane dolari în 1974.

În ce privește politica externă, Singapore a adoptat, în vremea din urmă, atitudini și inițiative noi, în consens cu ultimele evoluții din zonă și din lume. În aprilie 1975, comentînd evenimentele din Vietnam și Cambodgia, Lee Kuan Yew a observat : „Acum, va trebui ca noi toți să stabilim relații corecte și, pe cît posibil, cordiale cu țările din Indochina". Cîteva luni mai tîrziu, șeful guvernului singaporez întreprindea o fructuoasă vizită în R.P. Chineză.

O preocupare tot mai importantă vădește Singapore pentru diversificarea relațiilor sale de cooperare economică. În iunie 1975, zece delegații economice părăseau insula pentru sondarea de noi posibilități de conlucrare. În legătură cu scopul acestor misiuni comerciale, președintele Asociației locale a oamenilor de afaceri menționa țările socialiste printre statele cu care Singapore dorește extinderea colaborării. În 1974, reprezentanți ai cercurilor de afaceri singaporeze au vizitat 10 state socialiste, printre care și România ; a rezultat o creștere a exportului cu aceste țări de pînă la 30 la sută, în diferite ramuri.

Singapore s-a angrenat în procesul de transformări pozitive, politice și economice, din Asia de sud-est, schimbări care au subliniat fermitatea statelor din zonă de a revizui vechi tratate și angajamente militare și politice, de a acționa în direcția afirmării intereselor naționale, a instaurării unui climat de stabilitate și colaborare pașnică în regiune. (În martie anul acesta, ultimii militari britanici au părăsit pămîntul singaporez).

Citadelă a comerțului, orașul-stat a fost întotdeauna interesat în îndepărtarea surselor de conflict, în găsirea soluțiilor care să asigure o atmosferă de pace și colaborare între statele regiunii și din afara ei. Așa se explică poziția sa activă în cadrul ASEAN — organizație regională în care Singapore sprijină obiectivele ei prioritar economice, precum și ideea formării unei zone a păcii, neutralității și cooperării în Asia de sud-est.

Relațiile multilaterale dintre Singapore și România se află în continuă dezvoltare. După cum s-a vădit, în nenumărate rînduri și, mai ales, în timpul celor două vizite, din 1966 și 1971, ale premierului Lee Kuan Yew, în România, bunele raporturi româno-singaporeze au la temelie atașamentul celor două state la principiile fundamentale, cu vocație universală, ale dreptului internațional, dorința comună de colaborare reciproc-avantajoasă.

L. Enescu

„Lockheed: „episodul Tanaka"

Într-o celulă de cinci metri pătrați, din închisoarea Kosuge, aflată în cartierul oriental al capitalei nipone, un bărbat în vîrstă de 58 de ani așteaptă rezultatul investigațiilor pe care justiția japoneză le-a declanșat săptămîna trecută. Este Kakuei Tanaka, fost prim-ministru al Japoniei, deputat în Dietă, lider al celei mai puternice fracțiuni din cadrul Partidului Liberal Democrat, partid aflat la conducerea țării de două decenii. Programele televiziunii nipone sînt periodic întrerupte pentru relatări de ultim moment, dintre care unele transmise de pe un elicopter ce zboară în permanență deasupra clădirii procuraturii.

Opinia publică japoneză este tulburată. Implicarea unui personaj politic de talia lui Tanaka în scandalul „Lockheed" aduce acest caz, ce domină de cîteva luni activitatea Dietei, a guvernului și paginile ziarelor, în episodul său cel mai spectaculos. Dar nu și în cel final, afirmă primul ministru Takeo Miki, într-o declarație ce i-a surprins pe mulți observatori.

Iată, deci, că „scandalul mitelor" oferite de firma americană Lockheed în mai multe țări occidentale pare să aibă cele mai considerabile repercusiuni în Japonia. Un voluminos dosar, alcătuit din documente ale corporației Lockheed, se află în posesia justiției japoneze. Pînă acum, 16 arestări au fost operate. Cu puțin timp înaintea lui Tanaka, Tokuji Wakasa, președinte al companiei All Nippon Airways (unul din cele mai importante canale prin care ofertele Lockheed-ului au pătruns în Japonia), a păsit pragul închisorii.

Capitolul japonez al dosarului Lockheed, ca și cele din capitalele vest-europene, a început în fața Congresului american, unde A.C. Kotchian, președintele de atunci al companiei Lockheed Aircraft, făcea, la începutul lunii februarie, o mărturisire cu prelungi reverberații : societatea pe care o prezida a acordat mite în valoare de milioane de dolari unor personalități olandeze, vest-germane, italiene și japoneze. În tranzacțiile japoneze, el a adus Lockheed-ului o cifră de afaceri de 700 milioane dolari. Primul personaj implicat în Japonia a fost Yoshio Kodama, „eminența cenușie a extremei drepte și om al «mafiei» nipone" („Le Monde"). El a fost, de fapt, agentul secret al Lockheed-ului în Japonia și a mijlocit toate afacerile companiei pe piața niponă. Primele contacte ce au dus la formarea „alianței Lockheed-Kodama" s-au desfășurat în închisoarea Sugamo din Tokio, la scurtă vreme după cel de-al doilea război mondial. (Kodama se afla încarcerat sub acuzațiile ce sînt făcute criminalilor de război). Mai tîrziu, Yoshio Kodama a devenit „consultant" al firmei americane, calitate în care a organizat „vînzările" nipone ale Lockheed-ului, începînd din 1958. Cea mai mare dintre acestea s-a petrecut în timpul mandatului de premier al lui Kakuei Tanaka. În 1972, A.C. Kotchian s-a deplasat în Japonia, pentru a prelua personal negocierile companiei sale în vederea vînzării unor aparate Tristar. El s-a întîlnit, cu această ocazie, cu Tanaka, pe atunci ministru al comerțului internațional și industriei. În iulie, Tanaka îi succede lui Eisaku Sato la președinția P.L.D. și în fruntea guvernului. În octombrie, noul prim-ministru se întîlnește cu Hiro Hiyama, președinte al companiei comerciale Marubeni, și cu Tokuji Wakasa. La cîteva zile, Wakasa anunță că All Nippon Airways va cumpăra 21 Lockheed Tristar, deși anterior intenționa să achiziționeze avioane DC-10 ale rivalei Mc Donell Douglas Co. Investigațiile prezente urmăresc să stabilească dacă Tanaka a primit de la Lockheed, potrivit unor surse, suma de 1,66 milioane dolari, prin intermediul companiei Marubeni. (Agenția U.I.P. transmite că fostul premier japonez ar fi recunoscut adevărul acestor afirmații). Procurorii consideră că mare parte din acești bani au revenit membrilor fracțiunii sale. Unii dintre beneficiari n-ar fi cunoscut sursa acestor generoase finanțări, ceea ce i-ar disculpa. În fine, cotidianul „Mainichi Shimbun" scrie că autoritățile nipone vor face cercetări și în legătură cu rolul lui Kakuei Tanaka în decizia guvernului, în 1974, de a anula introducerea în așa-numitele „forțe de autoapărare" a unor avioane antisubmarin, de producție proprie, și dotarea lor, în schimb, cu aparate P-3 C Orion (fabricate de Lockheed !). Decizie care n-a fost, însă, dusă la bun sfîrșit... Deocamdată, Tanaka se află sub stare de arest, fiind inculpat de violare a legii schimburilor și a comerțului exterior.

„Episodul Tanaka" pare să tulbure serios spiritele în P.L.D. Corespondentul ziarului „Le Monde" transmitea din Tokio că „o adevărată panică domnește în cercurile partidului în care banii Lockheed-ului s-au revărsat, și mai ales în fracțiunea Tanaka, care era, pînă acum, subgrupul cel mai important al partidului guvernamental". Potrivit unor statistici oficiale, P.L.D. a primit din partea cercurilor de afaceri, în cei 20 de ani de existență, 352 milioane dolari. Presa japoneză apreciază, însă, că suma reală este dublă, dacă se iau în considerație „donațiile individuale". În plus, Partidul Liberal Democrat este departe de a se înfățișa ca o formațiune politică omogenă, mai ales datorită disputelor manifestate între diferitele grupări ale partidului, dispute accentuate în ultima vreme. „Este cea mai gravă criză pe care partidul nostru o cunoaște", afirma premierul Takeo Miki. Denunțînd aceste moravuri politice, primul ministru japonez a arătat că „toate implicațiile afacerii Lockheed trebuie să fie aduse la lumină". Decis să restabilească ordinea în rîndurile conservatorilor, Takeo Miki și-a declarat intenția de „a moderniza" partidul, de a înlătura „plutocrația" și de a face să înceteze disensiunile interne. Cuvîntul său de ordine : „Trebuie să supraviețuim acestei încercări". Înaintea eventualelor alegeri, acesta apare ca un semnificativ îndemn.

M. N.

Arestarea lui Kakuei Tanaka : cel mai spectaculos episod al afacerii „Lockheed"

CURSA PENTRU CASA ALBĂ

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

LA DEMOCRAȚI — UN PROGRAM ECONOMIC INCOMPLET

PARTIDUL democrat a făcut prodigioase progrese în tămăduirea înfrîngerilor din 1968 și 1972, încît, într-o retrospectivă a acestora, ele pot fi iertate. Cu toate acestea, partidul rămîne încă neinspirat în ceea ce privește o problemă critică a viitorului, și anume inflația.

În ce-l privește, președintele Ford a dezvoltat o strategie explicită pentru reducerea inflației. Dacă Jimmy Carter nu-și va orienta, cu hotărîre, partidul spre viitor, el va avea, în timpul alegerilor prezidențiale, serioase dificultăți în domeniul soluțiilor economice, mai mult chiar decît pare acum previzibil.

Inflația este problema critică a viitorului nu numai pentru că majoritatea americanilor sînt înclinați s-o considere drept inamicul public nr. 1. Nici numai pentru că are implicații negative asupra investițiilor, îi afectează pe cei săraci și pe cei bătrîni și creează, datorită neîndeplinirii sistematice a promisiunilor, un climat coroziv de suspiciune și teamă.

Inflația este o problemă critică, mai ales datorită impactului său politic. Atîta vreme cît inflația excesivă persistă, americanii nu vor sprijini măsuri pentru combaterea altor deficiențe naționale. Din punct de vedere politic, cu alte cuvinte, inflația este inamicul creării mai multor locuri de muncă, ieftinirii asistenței sociale, al îmbunătățirii locuințelor și vieții urbane.

Administrația Ford a înțeles această problemă. Arthur Burns, președinte al lui Federal Reserve Board, și Alan Greenspan, președintele Comisiei Consilierilor Economici, au alcătuit un program pentru o creștere economică lentă, dar sigură. Prețul plătit este o rată înaltă a șomajului și o atitudine reținută în fața a numeroase probleme delicate interne. Dar această politică a creșterii lente își dovedește, acum, o anume eficiență, printr-o reducere a recesiunii, marcată prin creșterea locurilor de muncă și o diminuare a inflației.

Democrații nu au o asemenea strategie clară pentru combaterea inflației. Platforma aprobată la Convenție oferă un limbaj criptic despre „participarea guvernului la luarea deciziilor privind salariile și prețurile" și folosirea „politicii impozitelor... pentru menținerea unui venit real al muncitorilor". Apoi, se vorbește de mari programe de cheltuieli pentru a crea mai multe slujbe, ajutoare pentru orașe și asigurări sociale. „Locuri de muncă pentru toți" — este primul punct pe agendă, iar platforma speră să reducă „șomajul pînă la 3 la sută, în următorii patru ani".

Aceeași inconsistență a caracterizat și principalele discursuri rostite la Convenție. Barbara Jordan a vorbit despre o nouă „comunitate națională", bazată pe egalitate rasială, dar niciodată n-a menționat inflația. Hubert Humphrey a pledat pentru „dreptul la muncă, venituri corespunzătoare, locuințe, protecție și calitate a educației", fără a menționa vreodată inflația.

Fără nici o îndoială că o anume ezitare în abordarea problemelor celor mai dificile ale viitorului provine din dorința de a cîștiga alegerile din acest an și de a tămădui rănile deschise în 1968 și 1972.

Dar, de fapt, motivul indulgenței față de trecut este că democrații nu par să înțeleagă ponderea inflației și a problemelor asociate ei. Ei nu au propus o strategie care să depășească o serie de interese și prejudecăți.

Judecînd după declarația privitoare la poziția sa economică, din 22 aprilie, Jimmy Carter se dovedește, mai mult decît alți democrați, preocupat de pericolul inflației și mai reținut în ceea ce privește cheltuielile inutile. Este, însă, necesară o strategie care să favorizeze menținerea salariilor la nivelul creșterii productivității. Aceasta presupune că Jimmy Carter va trebui să impună partidului său obișnuința de a privi în viitor.

Joseph Kraft

The New York Times

REPUBLICANII — ÎN AȘTEPTAREA CONVENȚIEI

JIMMY CARTER a reușit imposibilul obținînd învestitura Partidului democrat și și-a completat, în mod strălucit, triumful alegîndu-l pe senatorul Walter Mondale, din Minnesota, drept colistier. Astfel, democrații și-au alcătuit cel mai puternic tichet pe care l-ar fi putut constitui. În ciuda unor trăsături specifice, datorate originii sale sudice, Carter s-a prezentat pe el însuși ca un conservator liberal, ce se plasează pe o poziție de mijloc. Prin alegerea lui Walter Mondale drept candidat la vicepreședinție, Carter a dat o puternică și necesară asigurare liberalilor, atît din interiorul Partidului democrat, cît și din afara lui, fără a-i îndepărta pe democrații de orientare conservatoare.

Desigur, în timpul campaniei electorale, poziția lui Carter se va defini ceva mai precis în legătură cu marea varietate de probleme cu care este confruntată țara, de la dezvoltarea energiei la ajutorul pentru orașe și de la controlul armelor la controlul prețurilor. Dacă, însă, democrații și platforma lor au stabilit o bază solidă pentru confruntarea cu candidatul republican, aceasta nu înseamnă și că rezultatul alegerilor este evident. Nici o confruntare politică din această țară n-a fost cîștigată pînă ce voturile n-au fost numărate — și experiența lui 1948 este un dramatic exemplu în acest sens. Dar, întrucît o administrație și un președinte au o audiență aparte la un mare număr de americani, GOP (Grand Old Party — denumirea tradițională a Partidului republican) are un avantaj care nu este în întregime afectat de atacurile partidului democrat sau de înfruntările interne dintre republicanii înșiși.

Singura amenințare ar putea fi cedarea în fața aripii de dreapta a partidului, sprijinul esențial al lui Ronald Reagan în încercarea lui de a cîștiga învestitura. Pentru a spune lucrurilor pe nume, dacă republicanii ar opta pentru dreapta, ei ar pierde de orice șansă. Desemnarea lui Reagan ar îndepărta cele mai importante segmente de centru și liberale ale Partidului republican, fără al căror sprijin nu va putea fi obținut un succes la nivel național. Chiar și argumentul că Reagan este mai puternic acolo unde Carter este mai slab — ceea ce ar presupune atragerea unor voturi ale democraților — nu rezistă în fața perspectivei îndepărtării republicanilor de centru — mai ales, avîndu-se în vedere pozițiile rigide pe care fostul guvernator al Califoniei le-a formulat în timpul campaniei sale.

După eșecul lui Goldwater în 1964, dacă republicanii îl vor prefera pe Ronald Reagan înseamnă că ei nu au învățat nimic din trecut.

Le Monde
PARIS

URUGUAY: DUPĂ ALEGEREA NOULUI PREȘEDINTE

ALBERTO DEMICHELI, președintele Consiliului de Stat, a refuzat să semneze cel de-al treilea act instituțional supus aprobării sale de către forțele armate. Acest act prevedea privarea de drepturi civile, pe o perioadă de zece ani, a o sută patruzeci și nouă de personalități politice. Este vorba de aproape toți parlamentarii aleși la alegerile generale din 1971, ca și de alți oameni politici, considerați „inapți" de a participa la procesul „reorganizării naționale".

În principiu, cel care urma să-l aleagă pe noul președinte al republicii trebuia să fie Consiliul național, compus din douăzeci și cinci de membri ai Consiliului de Stat (creat pentru a înlocui parlamentul, dizolvat în 1973) și din douăzeci de ofițeri aparținînd celor trei arme. Practic, șefii militari au fost cei care l-au ales, singuri, săptămîna trecută, pe Aparicio Mendez,

vicepreşedinte al Consiliului de Stat, pentru a ocupa, începînd de la 1 septembrie şi pînă în 1981, funcţia de preşedinte, propusă de generalul Julio Cesar Vadora, comandantul şef al armatei; candidatura lui Aparicio Mendez, un jurist în vîrstă de 72 de ani, a fost acceptată, în unanimitate, de către membrii Consiliului. Potrivit primelor sale declaraţii publice, viitorul preşedinte împărtăşeşte opiniile militarilor şi doreşte să reorganizeze partidele.

Uruguayenii doresc, în marea lor majoritate, ca alegerile să aibă loc, aşa cum a fost prevăzut, în noiembrie. Şi-au exprimat această dorinţă în sondajul realizat, în cursul lunii aprilie, de Institutul Gallup din Montevideo, la cererea fostului preşedinte Bordaberry. Potrivit sondajului, 59 la sută din persoanele interogate optau pentru alegeri imediate şi numai 14 la sută se declarau pentru amînarea lor. Intenţiile de vot (30 la sută — partidul Colorado, 26 la sută — Blanco, 14 la sută — Frontul lărgit al stîngii unite şi 30 la sută — indecişi) lăsau să se prevadă rezultate asemănătoare celor din 1971.

În guvernul lui Mendez, principalii miniştri rămîn, deocamdată, la posturile lor. Începînd cu Vegh Villejas, un tînăr şi cunoscut economist liberal, format la Universitatea Harvard. În ciuda creşterii preţurilor la petrol şi a vînzărilor deficitare de carne — principalul produs de export —, el este hotărît ca, în decurs de doi ani, să redreseze situaţia economică. Produsul industrial brut a crescut cu 14 la sută, în 1975, iar rata inflaţiei, care atinsese 100 la sută în 1973, va fi micşorată, anul acesta, la 30 la sută. Foarte deficitară în 1974 (104 milioane dolari) şi 1975 (167 milioane), balanţa comercială înregistrează, anul acesta, un uşor excedent. Principala preocupare a ministrului rămîne deficitul fiscal: din cauza creşterii considerabile a cheltuielilor forţelor de securitate (cel puţin 34 la sută din buget), el n-a putut fi redus în mod sensibil.

Philippe Labreveux

PROFIL

KNUT FRYDENLUND

ministrul de externe al Norvegiei

Născut la 31 martie 1927, la Drammen, Knut Frydenlund şi-a început cariera politică în 1953, cînd, lucrînd în cadrul Ministerului de externe, a fost numit secretar al ambasadei Norvegiei la Bonn, pentru o perioadă de doi ani. Din 1955 a fost secretar particular al lui Halvard Lunge, considerat arhitectul politicii externe norvegiene după cel de-al doilea război mondial. A îndeplinit, apoi, în 1962—63, funcţiile de consilier al ambasadei şi ambasador norvegian la Bruxelles, iar între 1963 şi 1965, de reprezentant permanent al Norvegiei pe lîngă Consiliul Europei occidentale.

Întors în ţară, în 1966, a lucrat în cadrul Ministerului de externe şi, în paralel, în biroul de studii al partidului laburist, pînă în anul 1969, cînd, ales deputat, a devenit şi vicepreşedinte al comitetului pentru problemele externe al Parlamentului.

Knut Frydenlund şi-a menţinut mandatul de deputat şi la alegerile din 1973.

În toamna lui 1973, la remanierea guvernului norvegian, Knut Frydenlund a fost numit ministru de externe. Încă din prima declaraţie făcută în această calitate, la 9 noiembrie 1973, Frydenlund sublinia faptul că guvernul norvegian acordă o deosebită importanţă destinderii climatului politic internaţional şi dezvoltării relaţiilor cu ţările socialiste. Ideile politice din acele prime declaraţii au fost menţinute şi în anii ulteriori, Norvegia promovînd o politică de colaborare cu toate ţările lumii.

afrique asie

„VOM FACE TOTUL PENTRU CA ANGOLA SĂ PROGRESEZE"

Din interviul acordat de
AGOSTINHO NETO
preşedintele Republicii Populare Angola

REFERINDU-SE la problemele economice, mai ales în regiunile care au fost teatrul evenimentelor militare în timpul celor două războaie de eliberare, Agostinho Neto a subliniat :

„Situaţia noastră economică este complexă. Nu numai unităţile de producţie ne preocupă, ci tot ceea ce este legat de economie, transporturi, comerţ interior şi exterior, de «conştientizarea» populaţiei pentru ca ea să menţină nivelul productivităţii pe care l-a avut întotdeauna. Noi trăim într-o stare de urgenţă. Avem numeroase operaţiuni în curs de desfăşurare, cum este, spre exemplu, recoltarea cafelei şi zahărului sau repartiţia produselor. Dar avem, de asemenea, de elaborat planificarea pe termen lung a întregii economii, care trebuie să permită, cel puţin, satisfacerea nevoilor interne. Nu e greu să ne imaginăm în ce măsură distrugerea a peste 100 de poduri, reducerea parcului nostru de maşini pot să perturbe economia, afectînd capacităţile noastre de transport atît pe şosele, cît şi pe calea ferată.

În ciuda dificultăţilor şi a climei, avem, în mod potenţial, posibilitatea să depăşim nivelul economic la care ajunseseră portughezii".

În context, preşedintele R.P. Angola a adăugat : „Dacă separăm, de pildă, cafeaua de restul economiei, constatăm următorul lucru : cafeaua se produce, în proporţie de 80 la sută, în zonele cu o densitate slabă a populaţiei, în timp ce concentrarea demografică cea mai mare este în centrul ţării. Acum, noi trebuie să rezolvăm această problemă a repartizării populaţiei, care se adaugă raţiunilor de ordin pur politic, specifice modului nostru de a gîndi, ideologiei noastre, măsurilor de evitare a diviziunii ţării în zone tribale. Centrul, mai populat, constituie regiunea care furnizează o mare parte din mîna de lucru a ţării. Iar dorinţa noastră este de a făuri o singură şi autentică naţiune, desfiinţînd frontierele tribale. Fiecare cetăţean trebuie convins să muncească acolo unde este necesar şi posibil. Mobilizăm oamenii pentru recoltarea cafelei — ceea ce reprezintă o necesitate urgentă —, dar «scopul strategic» al acestei mobilizări depăşeşte această prioritate".

O întrebare s-a referit la consultarea electorală desfăşurată în capitală, la sfîrşitul lunii iunie. Neto a răspuns :

„Este vorba de alegerile pentru comisiile populare din Luanda. Aici, în capitală, s-a dezvoltat, în timpul întregii noastre lupte de eliberare, un proces revoluţionar important : instaurarea puterii populare trebuia, deci, să înceapă cu Luanda. Poporul nostru a participat cu mult entuziasm la activităţile dinaintea alegerilor şi la alegeri".

Preşedintele Neto, examinînd evoluţia situaţiei politice din Angola, a arătat printre altele :

„Contrarevoluţia nu cunoaşte răgaz. Imperialismul nu cunoaşte răgaz. Şi, din această cauză, noi avem încă serioase probleme de rezolvat. Întreaga reacţiune se mobilizează pentru a distruge Republica Populară Angola. Dar, ea neglijează un lucru : replica fermă, pozitivă, a poporului nostru care se mobilizează, la rîndul său, spre a lichida, pentru totdeauna, pe cei ce vor să ne distrugă. Forţa noastră constă, aşa cum s-a demonstrat întotdeauna, în marea încredere a poporului nostru în conlucrarea cu M.P.L.A., în acordul său total cu linia politică pe care o urmăm — şi care nu poate fi abătută —, în maturitatea sa politică. Mai ales în oraşe, asistăm la un proces politic pe care îl putem califica drept extraordinar".

Răspunzînd la o altă întrebare, preşedintele R.P. Angola a menţionat :

„Noi nu vom mai avea nevoie de tovarăşii noştri cubanezi, atunci cînd forţele noastre armate vor fi în măsură să stăpînească tehnicile militare moderne, cînd F.A.P.L.A. va asimila tehnica de funcţionare a armelor moderne şi de ducere a unui război în condiţiile secolului al XX-lea. Atunci, noi nu vom mai avea nevoie de ajutor extern. Fireşte că acest lucru cere timp. Noi nu putem dispune, dintr-un moment într-altul, de aviatori sau de oameni capabili să folosească rachetele antiaeriene".